

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

David Holubec

**Náležitý dohled nad nezletilými
v občanském právu**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Martin Šolc, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. 3. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 184 966 znaků včetně mezer.

David Holubec

V Trutnově dne 13. 3. 2024

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval JUDr. Mgr. Martinu Šolcovi, Ph.D., za všechny připomínky a nové podněty, které pro mě byly moc cenné. Děkuji také za vstřícnost a odborné vedení mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Pojem náležitý dohled.....	4
1.1. Náležitý dohled v pedagogické psychologii.....	4
1.2. Náležitý dohled v právu.....	7
2. Přehled právní úpravy.....	9
2.1. Listina základních práv a svobod.....	9
2.2. Úmluva o právech dítěte.....	10
2.3. Občanský zákoník.....	14
2.3.1. Právní důvody vzniku povinnosti náležitého dohledu.....	14
2.3.2. Nezletilý jako škůdce.....	16
2.3.3. Nezletilý jako poškozený.....	21
2.3.4. Výkon dohledu pomocnou osobou.....	23
2.3.5. Pojištění odpovědnosti za zanedbání náležitého dohledu.....	26
2.4. Školský zákon a související právní předpisy.....	28
2.5. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.....	30
2.6. Zákon o veřejném zdravotním pojištění.....	31
2.7. Zákon o ochraně veřejného zdraví.....	33
2.8. Zákon o silničním provozu.....	34
3. Kritéria hodnocení zanedbání náležitého dohledu.....	36
3.1. Náležitý způsob výkonu dohledu.....	37
3.1.1. Poučení, pokyny a jejich následná kontrola.....	37
3.1.2. Zajištění bezpečného prostředí.....	39
3.1.3. Dlouhodobé výchovné působení a bezprostřední dozor.....	41
3.1.4. Praktické závěry – výkon dohledu podle uznávaných postupů.....	42
3.2. Uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván dohled.....	43
3.2.1. Věk nezletilého.....	43
3.2.2. Vlastnosti, schopnosti a hodnoty nezletilého.....	46
3.2.3. Předchozí chování nezletilého.....	47
3.2.4. Zdravotní stav nezletilého.....	48
3.2.5. Další okolnosti na straně nezletilého.....	51
3.3. Konkrétní podmínky a objektivní možnosti.....	52
3.4. Vztah osoby dohlížející a dohlížené.....	56
4. Srovnání s historickou právní úpravou.....	59
4.1. Obecný zákoník občanský.....	59
4.2. Občanské zákoníky z dob socialismu.....	63

4.3. Praktické závěry – historický vývoj povinnosti náležitého dohledu nad nezletilými	64
Závěr.....	65
Seznam použitých zkratek.....	69
Seznam použitých zdrojů	71
Seznam příloh.....	82
Náležitý dohled nad nezletilými v občanském právu.....	83
Proper Supervision of Minors under Civil Law	84

Úvod

Většina lidí má alespoň základní povědomí o tom, že dospělé osoby by měly dohlížet na nezletilé děti. Existuje řada medializovaných případů, kdy osoby nedohlížely náležitě a v důsledku toho se stala tragická událost.¹ Většinou právě tyto příběhy utkví v paměti lidí a lidé mají oprávněně z možného soudního postihu obavy.

V právu se otázka náležitého dohledu dotýká všech osob, které nejsou plně svéprávné. Pod dohledem tak mají být nejen osoby nezletilé, ale i osoby stížené duševní poruchou.² Určitou výjimku z kategorie nezletilých představují ti nezletilí, kteří již nabyli plné svéprávnosti dříve zvláštním způsobem před dovršením osmnáctého roku věku.³ Z mnoha důvodů, mezi něž patří důvody výchovné, vzdělávací, ale také pro účely odpovědnosti za škodu nad těmito osobami jiná osoba zpravidla vykonává dohled. Typicky tou osobou bude rodič nebo jiný příbuzný, pedagog či školská právnická osoba, oddílový vedoucí na tábore a podobně.

Spory týkající se zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými mohou v mnoha případech vyvolávat značné emoce. A je to pochopitelné, neboť se dotýkají jedné z nejintimnějších sfér lidského života – soukromého a rodinného života⁴, jindy dokonce samotného práva na život vůbec⁵, dále třeba práva vlastnického.⁶

Novelou zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jako „občanský zákoník“), došlo od 1. 7. 2021 ke změnám v této oblasti.⁷ Byla zejména modifikována odpovědnost osob mladších 13 let.⁸ Částečně i kvůli této novele jsou příslušná ustanovení zákona hůře uchopitelná z hlediska možných scénářů, které mohou nastat. Proto je jedním z cílů práce také vytvořit grafické přehledy pro snazší pochopení, resp. též pro účely edukační.

Nicméně způsob, jakým zákon upravuje samotný standard náležitého dohledu, je značně ustálený už od starého občanského zákoníku z roku 1964.⁹ Způsob chápání náležitého dohledu

---

¹ Lze uvést např.: SCHRÖDEROVÁ, Simona. Vedoucí tábora se odvolal proti trestu kvůli utonutí chlapce. Nesouhlasí ani s náhradou škody. ČT24. 25. 8. 2023 [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/libereckykraj/3609903-vedouci-tabora-se-odvolal-proti-trestu-kvuli-utonuti-chlapce-nesouhlasi-ani-s>

² § 2920 odst. 3 občanského zákoníku ve spojení s § 2921 odst. 1 občanského zákoníku.

³ § 30 odst. 2 občanského zákoníku.

⁴ Srov. čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

⁵ Srov. čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

⁶ Srov. čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

⁷ Zákon č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ Čl. I bod 13., 14., 15. a 16. zákona č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

se přesto vyvíjí a judikatura toto nahlížení postupem času zpřesňuje, neboť zanedbání náležitého dohledu, ať už úmyslné či nedbalostní, se stává předmětem sporů nejen v občanských soudních řízeních, ale mnohdy též v řízeních adhezních podle trestního řádu.

Tato práce si klade za cíl představit a analyzovat platnou právní úpravu v oblasti náležitého dohledu a následně provést analýzu judikatury v této oblasti. Pokouší se určit kritéria, kterými je náležitost dohledu hodnocena, a systematicky je utřídit. Práce hledá odpověď na otázku, zdali české soudy, posuzující případy vždy až zpětně, tj. ex post, nepřístupují příliš přísně nebo naopak příliš benevolentně vůči osobám, které zanedbaly náležitý dohled; a na otázku, zda se tyto standardy dohledu plynutím času zvyšují nebo snižují.

Sekundárním cílem je mírnit obavy potenciálních čtenářů a ukázat jim, jak má náležitý dohled vypadat, aby čtenáři mohli vhodně prevenčně působit a vyvarovat se nepříznivých právních důsledků. Nepříznivými právními následky zde rozumím zejména povinnost k náhradě škody. Případná odpovědnost trestněprávní nebo správněprávní pochopitelně připadá rovněž v úvahu. V předložené práci k těmto meziodvětvovým souvislostem je také přihlédnuto, ale tvoří pouze okrajovou část práce. Jádrem práce tkví v deliktní odpovědnosti občanskoprávní se všemi jejími možnými souvislostmi, včetně možnosti pojištění odpovědnosti, které by mohlo představovat určitou možnost pro osoby dohlížející, jak předejít nepříznivým právním důsledkům. Tudíž i tomuto právnímu institutu je věnována částečně pozornost, aby tak práce mohla nabídnout ucelený obrázek o povinnosti náležitého dohledu v České republice.

Předkládané téma je významné i z pohledu ekonomického. Povaha újmy v důsledku zanedbání náležitého dohledu může mít řadu podob, možnou podobou je například ublížení na zdraví či usmrcení.¹⁰ Ačkoliv ne vždy půjde o zanedbání náležitého dohledu, následující statistika Státního zdravotního stavu může pomoci uvědomit si rozsah potenciálních škod. „Následkem úrazu umírá ročně v České republice více než 110 dětí a dalších 2 tisíce dětí má po úraze trvalé následky. Ročně si úrazy vyžádají přes 30 tisíc hospitalizací a dalších 450 tisíc dětských úrazů je každý rok ambulantně ošetřeno. (...) Finanční prostředky, které jsou každým rokem vynakládány na léčbu dětských úrazů, dosahují 10-15 miliard korun.“¹¹

Svou statistiku zpracovává i Česká rada dětí a mládeže, která sdružuje spolky pracující s dětmi a mládeží. Z jejího závěru vyplývá: „Mezi hlavní činnosti, při kterých dochází k úrazu, náleží hra či závod, a to především během letních táborevých aktivit. K úrazům při sportu dochází naopak spíš během pravidelné spolkové činnosti. Nejčastěji jde o úrazy zapříčiněné

---

¹⁰ Srov. § 2958 an. občanského zákoníku.

¹¹ Státní zdravotní ústav. *Prevence dětských úrazů* [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://szu.cz/tema/prevence-urazu-nasili-a-otrav/prevence-detskych-urazu/>

pádem. Další kategorii tvoří úrazy při podpůrné činnosti. Jde o zranění způsobená během vaření (například opaření) nebo při práci se dřevem, běžně štípání dřeva. Mezi zbylé činnosti patří noční táborové aktivity, horolezectví, koupání, nebo cestování. Těchto úrazů je však minimum. Více než pětina úrazů se stane při jiné činnosti. Jde často o náhodné úrazy, nezapříčiněné žádnou konkrétní aktivitou – například zakopnutí při vylézání ze stanu.“¹²

V první kapitole popisují možné druhy výchovného působení na nezletilé, včetně způsobu výkonu dohledu nad nimi, a jejich možné důsledky pro vývoj nezletilých. Pojem náležitý dohled podrobuji zkoumání také z hlediska platného práva. Ve druhé kapitole uvádím relevantní právní úpravu, od ústavního pořádku až po podzákoné normy. Zvláštní pozornost je věnována občanskoprávním souvislostem deliktu zanedbání náležitého dohledu. Jádro práce představuje třetí kapitola, ve které se snažím analyzovat stávající judikaturu a následně klasifikovat kritéria, podle nichž se hodnotí zanedbání náležitého dohledu. Ve čtvrté kapitole srovnávám současné tendence rozhodování v oblasti dohledu s rozhodováním v minulosti na území České republiky. Domnívám se, že teprve po prozkoumání současně platné právní úpravy je možné kvalifikovaně nahlížet na rozhodování v minulosti. Tento způsob práce umožňuje učinit i závěry o vývojových trendech v posledních mnoha desetiletích. Zejména se zabývám prvorepublikovou judikaturou, neboť tehdejší skutkové děje nejsou tolik odlišné od těch současných a zároveň je na srovnání vidět tendence nahlížení na náležitý dohled v období posledního sta let.

V závěru práce uvádím doporučení pro soudní praxi. Shrnuji také, do jaké míry lze uplatnit závěry této práce pro jiná právní odvětví, než je občanské právo hmotné. Neopomím ani úvahy de lege ferenda a případná doporučení pro zákonodárce.

---

¹² Česká rada dětí a mládeže. *Statistika úrazů za rok 2022* [online]. 11. 3. 2023 [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://crdm.cz/clanky/aktuality/statistika-urazu-za-rok-2022/>

1. Pojem náležitý dohled

Když ho rodiče spatřili, užasli a jeho matka mu řekla: „Synu, co jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali.“¹³

LUKÁŠ 2,48

V obecném smyslu rozumíme dohledem kontrolu nebo dozor¹⁴; náležitým dohledem potom dohled, který je vhodný, řádný, patřičný nebo přiměřený.¹⁵ Pro účely právní odpovědnosti je nutné zjistit význam tohoto pojmu z hlediska pedagogické psychologie a následně z hlediska práva.

1.1. Náležitý dohled v pedagogické psychologii

Literatura v oblasti pedagogické psychologie pro potřeby základní orientace vymezuje čtyři základní druhy výchovného působení: hyperprotektivní, autoritářské, libertinské a demokratické.¹⁶ Jelikož tato práce zkoumá ve větší podrobnosti, zdali soudy nepřístupují k osobám, které zanedbaly náležitý dohled, příliš benevolentně nebo naopak přísně, budeme se dále zabývat hyperprotektivním a libertinským stylem, které by odpovídaly shora nadepsaným možným problémům v přístupu soudů.¹⁷

Cílem hyperprotektivní výchovy je dítěti „vše co nejvíc usnadnit a zlehčit, (...) dále jej uchránit před případnými zraněními, chorobami, stresem i běžnými starostmi“.¹⁸ Právě ochrana před různými riziky je jádrem náležitého dohledu a náležitost dohledu závisí mimo jiné na míře této ochrany. Je však třeba upozornit, že v důsledku hyperprotektivního výchovného přístupu bývají děti nesamostatné, více pasivní, neboť jsou zvyklé čekat na pomoc a záchranu. Někdy může úzkostlivá péče vést k hypochondrii. Zvláště v dnešní době je zajímavé, že zatímco osoby vykonávající dohled se mohou snažit nezletilé ochránit od všeho potenciálního nebezpečí, nezvykají si nezletilí čelit problémům, kterým se později mohou snažit vyhybat, a také jsou ve

---

¹³ Tuto větu volí Maria, když najde dvanáctiletého Ježíše, který byl tři dny bez jakéhokoliv dohledu v Jeruzalémě. BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih)*. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2017. ISBN 978-80-7545-050-0.

¹⁴ Heslo „Dohled“ In Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=dohled>

¹⁵ Heslo „Náležitý“ In Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=n%C3%A1le%C5%BEit%C3%BD>

¹⁶ JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav, SLAVÍK Jan. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 328. ISBN 978-80-271-0586-1.

¹⁷ Tamtéž, s. 327-328.

¹⁸ Tamtéž, s. 328.

stresových podmínkách málo odolní a nechtějí přijímat vlastní zodpovědnost nebo řešit důležité životní otázky. Proto pro ně i běžný problém může představovat velkou míru stresu.¹⁹

Současný trend duševního zdraví nezletilých v České republice není příliš optimistický. Vezmeme-li průměrnou třídu o dvaceti žácích, „průměrně 6 jich vykazuje příznaky úzkosti a 8 příznaky středně těžké až těžké deprese, dalších 5 vykazuje příznaky deprese mírné“.²⁰ Tato čísla jsou alarmující. Nabízí se otázka, jestli k těmto problémům nepřispívá právě hyperprotektivní výchova. S tím souvisí další otázka, jestli na tomto výchovném přístupu a potažmo i negativním trendu nemají svůj podíl i české soudy, kladoucí vysoké požadavky na zajištění dohledu. Tento problém je komplexní, předkládaná práce jej nemůže ani vyřešit, ani do podrobností prozkoumat. Nicméně je zjevné, že je pro vychovatele snazší např. dát nezletilým do rukou některé elektronické zařízení nebo jim jinak bránit v různých činnostech než zodpovídat za případné zanedbání dohledu nad nimi ve fyzickém světě.

Na druhou stranu by benevolentní přístup soudů mohl podporovat osoby vykonávající dohled v libertinském výchovném stylu, který se označuje též jako extrémně volný a který „ponechává na dítěti, aby si samo nacházelo vlastní cesty při řešení nejrůznějších životních úkolů.“²¹ Libertinský přístup by pak mohl v právu odpovídat přístupu k dohledu, ve kterém by nemusely být standardy náležitého dohledu splněny. Dospělí usměřují nezletilé zejména vysvětlováním a pochvalami, přísný dohled není příliš žádoucí. Tyto děti mohou mít těžkosti s respektováním pravidel, občas mívají zmatek v oblasti hodnot a morálních vztahů. „Mohou mít problémy s návykovými látkami, protože omezování a odříkání v nich nikdo záměrně nepěstoval.“²²

Ve shora uvedeném kontextu je třeba nahlížet na tento závěr Ústavního soudu ČR: „Přitom rodiče v rámci svého práva na výchovu (čl. 32 odst. 4 LZPS) musí mít do značné míry svobodu volby a možnost rozhodnout se, zda budou preferovat protektivní výchovu či zda upřednostní větší rozvíjení samostatnosti u dětí.“²³

Odborná literatura upozorňuje na to, že „v optimálním případě přechází během dospívání vnější pedagogické působení v sebevýchovu.“²⁴ Tomuto přístupu odpovídá v právu koncept

---

¹⁹ Tamtéž, s. 328-332.

²⁰ Národní ústav duševního zdraví. *Národní monitoring duševního zdraví dětí: 40 % vykazuje známky střední až těžké deprese, 30 % úzkosti. Odborníci připravují preventivní opatření* [online]. 10. 10. 2023 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://www.nudz.cz/pro-media/tiskove-zpravy/narodni-monitoring-dusevniho-zdravi-deti-40-vykazuje-znamky-stredni-az-tezke-deprese-30-uzkosti-odbornici-pripavuji-preventivni-opatreni>

²¹ JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav, SLAVÍK Jan. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 338. ISBN 978-80-271-0586-1.

²² Tamtéž, s. 341.

²³ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

²⁴ JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav, SLAVÍK Jan. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání*. Praha: Grada, 2018, s. 348. ISBN 978-80-271-0586-1.

postupného nabývání svéprávnosti podle občanského zákoníku: „Má se za to, že každý nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku.“²⁵ Obecně lze shrnout, že čím větší autonomií subjekt disponuje, tím větší je jeho odpovědnost a o tolik by se měla snižovat odpovědnost osoby, která vykonává dohled.

Nedávný český výzkum vymezil specifické vývojové milníky v životech dětí a dospívajících. Tyto milníky představují vybrané dovednosti a znalosti, jejichž uplatňování je umožněno jejich rozvojem (biologickým, kognitivním a emočním). Jejich uplatňování je však nezbytné také pro posílení jejich gramotnosti duševního zdraví. Naopak nežádoucí z hlediska jejich duševního zdraví by byl stav, kdy by nezletilým byla brána svoboda tyto své dovednosti rozvíjet.²⁶

Absurdní příklad potom představují rodiče, kteří opečovávají své děti až extrémním způsobem i poté, co děti dosáhnou zletilosti, a případně na ně též stále dohlížejí. Toto lze vystopovat například v Číně, kde některé matky doprovázejí své děti (často jedináčky) na univerzitu; pronajímají si byty v blízkosti školy a sledují veškeré dění kolem svého potomka.²⁷ Takový přístup k výchově přináší mnoho rizik²⁸ a uvádím jej zejména proto, že z některých rozsudků českých soudů, uvedených níže v této práci, by bylo možné dovodit, že rodiče musí vykonávat zvýšený dohled např. i nad 17letými potomky na hranici zletilosti.²⁹ Podle mého názoru je tento přístup v naprostém rozporu s konceptem postupného nabývání svéprávnosti³⁰, potažmo samostatnosti³¹. Přijde mi nerozumné, aby právo učinilo v oblasti dohledu při 18. narozeninách pomyslnou tlustou čáru, před níž musí být dohled přísný a po které už není potřeba. Domnívám se, že i úmyslem zákonodárce bylo zabránit šokům a že i snižování míry dohledu by tudíž mělo mít postupné.

---

²⁵ § 31 občanského zákoníku.

²⁶ KÅGSTRÖM, Anna, JURÍKOVÁ, Laura, GUERRERO, Zoe. Developmentally appropriate mental health literacy content for school-aged children and adolescents. *Cambridge Prisms: Global Mental Health*, 10, e25, 1-11. doi: <https://doi.org/10.1017/gmh.2023.16>

²⁷ ZIMBARDO, Philip G., COULOMBOVÁ, Nikita D. *Odpojený muž: jak technologie připravuje muže o mužství a co s tím*. Přeložila Libuše ČÍŽKOVÁ, přeložila Kateřina KLABANOVÁ. Praha: Grada Publishing, 2017, s. 61-62. ISBN 9788024757971.

²⁸ Srov. např. GAO, Wen, HOU, Yaxian, HAO, Shiyu, YU, Aihui. Helicopter Parenting and Emotional Problems in Chinese Emerging Adults: Are there Cross-lagged Effects and the Mediations of Autonomy? *Journal of Youth and Adolescence*. 2023 Feb; 52(2):393-405. doi: 10.1007/s10964-022-01702-5.

²⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 214/2002.

³⁰ § 31 občanského zákoníku.

³¹ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

1.2. Náležitý dohled v právu

Jedna ze standardních metod výkladu práva, jazykový výklad, se dále člení na výklad syntaktický (zkoumá složení věty), výklad gramatický (zkoumá význam jednotlivých slov ve spojení s jinými) a výklad sémantický, který zkoumá význam použitých slov a který jediný lze uplatnit při dalším výkladu pojmu „náležitý dohled“.³² Budeme-li zkoumat význam použitých slov, lze jen zopakovat, že dohledem rozumíme kontrolu nebo dozor³³; náležitým dohledem potom dohled, který je vhodný, řádný, patřičný, nebo přiměřený.³⁴

Nejde v zásadě o odborný dohled.³⁵ Je třeba upozornit, že občanský zákoník nepoužívá pojem náležitý odborný dohled, zatímco jinde výslovně označení „odborný“ používá (srov. např. náležitou odbornou úroveň při poskytování zdravotních služeb³⁶ nebo odbornou péči podnikatele³⁷). Nelze tedy mít za to, že je potřeba v obecné rovině přistupovat k dohledu s odbornou péčí.³⁸ Nicméně tento obecný přístup zrcadlí skutečnost, že ani pro stání se rodičem není potřeba žádná odbornost. Přitom rodiče jsou nejčastěji osobami, které dohled vykonávají, a to v rámci své rodičovské odpovědnosti.³⁹ Je tedy zřejmé, že tento dohled je v zásadě způsobilý vykonávat každý průměrný člověk. Tomu odpovídá i veřejnoprávní regulace, která například pro účast fyzických osob činných při škole v přírodě a zotavovací akci (na „táborech“) stanoví jako jedinou podmínku zdravotní způsobilost.⁴⁰ Jiná situace je z pochopitelných důvodů u pedagogů, u kterých je standard kladených požadavků vyšší – zde je to ovšem dáno požadavkem na zajištění vzdělávání nezletilých. Zajištění náležitého dohledu ve školství nicméně může být realizováno rovněž pomocí nepedagogických zaměstnanců škol. Tomu odpovídá i ustanovení příslušné vyhlášky: „Dohled může vykonávat vedle pedagogického pracovníka i jiný zletilý zaměstnanec školy nebo školského zařízení, jestliže byl o výkonu tohoto dohledu řádně poučen. O tomto poučení se provede záznam.“⁴¹ Předmětné vyhláše je věnována pozornost v podkapitole 2.4. Školský zákon a související právní předpisy.

---

³² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 145. ISBN 978-80-7380-652-1.

³³ Heslo „Náležitý“ In Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=n%C3%A1le%C5%B9it%C3%BD>

³⁴ Heslo „Náležitý“ In Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=n%C3%A1le%C5%B9it%C3%BD>

³⁵ Polemika o odbornosti dohledu nad nezletilými se nachází v podkapitole 3.4. Vztah osoby dohlížející a dohlížené.

³⁶ § 4 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

³⁷ § 5 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁸ Případná polemika o opačném přístupu ve zvláštních případech se nachází v podkapitole 3.4. Vztah osoby dohlížející a dohlížené.

³⁹ § 858 občanského zákoníku.

⁴⁰ § 10 zákona o ochraně veřejném zdraví.

⁴¹ § 6 odst. 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., vyhlášky, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

Závěrem lze shrnout, že se samotným výkladem pomocí standardních metod výkladu si nevystačíme, je nezbytné hledat hodnotící kritéria zanedbání náležitého dohledu, k čemuž záhy dospěla také judikatura.

2. Přehled právní úpravy

*Mládež zajisté símě jest, z jehož aneb pšenice zdárná poroste, bude-li se šetřiti, aneb koukol, stoklas, sveřepec, chamrad' neužitečná, nehodící se leč k spálení, zanedbá-li se.*⁴²

JAN AMOS KOMENSKÝ

Klíčovým pramenem práva pro civilní deliktní odpovědnost je bezesporu občanský zákoník. Náležitý dohled se však v různé míře dotýká i lidských práv, proto nelze vynechat Listinu základních práv a svobod. Důležitým pramenem práva je Úmluva o právech dítěte. Své uplatnění zde najde řada předpisů (zákonných i podzákonných), které ovlivňují civilní deliktní odpovědnost, ať již rozšiřují okruh poškozených v případě zanedbání náležitého dohledu nebo pomáhají vyostřit neurčitý pojem náležitého dohledu.

Místy uvádím i některé veřejnoprávní předpisy. Jejich výčet není rozhodně vyčerpávající. Uvádím pouze ty, které jsou relevantní k náležitému dohledu vzhledem k četnosti, s jakou by mohly být používány v aplikační praxi.

Vedle takto pojatých pramenů práva ve formálním smyslu existuje i řada pramenů práva v materiálním smyslu. Ty se prolínají celou prací, následující výklad je však věnován především normám, které mají formu pramene práva (formální určitost).⁴³

2.1. Listina základních práv a svobod

Povinnost náležitého dohledu je ovlivňována právními předpisy o lidských právech. Na prvním místě se jedná o Listinu základních práv a svobod. V ní je základním východiskem v oblasti náležitého dohledu právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života,⁴⁴ právo rodičů na péči o děti a jejich výchovu⁴⁵ a v neposlední řadě právo dětí na rodičovskou výchovu a péči.⁴⁶

V rámci shora uvedených článků Listiny základních práv a svobod dovodil Ústavní soud, že rodiče „musí mít do značné míry svobodu volby a možnost rozhodnout se, zda budou preferovat protektivní výchovu či zda upřednostní větší rozvíjení samostatnosti u dětí.“⁴⁷ Ústavní

---

⁴² KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktické spisy (Výbor)*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1954, s. 182.

⁴³ Srov. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. aktualizované vydání. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017, s. 37. ISBN 978-80-7380-652-1.

⁴⁴ Čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

⁴⁵ Čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

⁴⁶ Čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

⁴⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

soud v tomto kontextu upozorňuje na příkladech z beletrie pro děti, že v minulosti měly děti větší svobodu, kterou chápe jako soukromou zónu, do které by nemělo být zasahováno.⁴⁸

Je jisté, že volba způsobu výchovy se vztahuje na rodiče a že je zde chráněn rodinný život. Rodinný život je třeba vykládat tak, že nejde pouze o svazky založené manželstvím, nýbrž že je třeba zkoumat faktické rodinné vazby. Rozhodnou skutečností pro posouzení je například to, jak dlouho vztah trvá, zdali pár žije společně nebo zdali má společné děti.⁴⁹ Soudy by se měly vyvarovat rozhodnutí, která by zasahovala do takového rodinného života.

Dosud se Ústavní soud nevyjadřoval k tomu, jestli by právo rodičů rozhodnout o způsobu výchovy mohlo prozařovat také do případů, kdy rodiče svěří dohled nad svým potomkem jiné osobě.⁵⁰ Otázce, zda výše uvedenou lidskoprávní ochranu může získat také dohled prováděný například právnickou osobou, která vykonává činnost školy nebo organizuje tábor, je věnována pozornost v podkapitole 3.4. Vztah osoby dohlízející a dohlížené.

2.2. Úmluva o právech dítěte

Neméně důležitým právním předpisem je Úmluva o právech dítěte.⁵¹ Úmluva o právech dítěte představuje ratifikovanou mezinárodní smlouvu, která tak je součástí právního řádu ČR.⁵² Významnými interpretačními vodítky, o kterých ještě bude zmínka, jsou rovněž výkladová stanoviska Výboru pro práva dítěte. Tato výkladová stanoviska nejsou sice právně závazná, nicméně jejich význam pro výklad vyplývá ze samotné Úmluvy o právech dítěte, neboť Výbor pro práva dítěte byl povolán k interpretaci Úmluvy o právech dítěte s cílem zajistit, aby byl výklad jednotlivých práv dítěte ve smluvních státech srovnatelný.⁵³

Dohled by měl dosahovat jisté kvalifikované úrovně, abychom mohli dohled označit za náležitý. Nicméně takový dohled by neměl naopak zase přesáhnout hranici, za kterou by docházelo k porušování práv dítěte. Proto je znalost těchto práv důležitá.

Při veškeré činnosti týkající se dětí musí být podle Úmluvy o právech dítěte předním hlediskem zájem dítěte.⁵⁴ Výkon dohledu sleduje však i jiné zájmy, jako je např. předcházení

---

⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁴⁹ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. 3976/05, Şerife Yiğit proti Turecku.

⁵⁰ Srov. § 881 občanského zákoníku.

⁵¹ Jménem České a Slovenské Federativní republiky byla Úmluva o právech dítěte podepsána v New Yorku dne 30. září 1990. Úmluva o právech dítěte byla vyhlášena jako sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

⁵² Srov. čl. 10 Ústavy ČR.

⁵³ DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHNEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ, Kamila. *Úmluva o právech dítěte. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. XXXV. ISBN 978-80-7598-683-2.

⁵⁴ Čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí.⁵⁵ Je potřeba odmítnout myšlenku, že by bylo možné dovolit dítěti vykonávat činnost nebezpečnou pro jeho okolí s poukazem na to, že taková činnost je v zájmu dítěte, které by takovou činností mohlo rozvíjet své nadání, a to např. při střelbě z palných zbraní. Hledisko zájmu dítěte je potřeba podrobit korektivu, že při zajišťování ochrany a péče o děti se má brát ohled na povinnosti osob, které jsou za dítě právně odpovědné.⁵⁶

Pro téma náležitého dohledu je velmi důležité ustanovení Úmluvy o právech dítěte, podle něhož smluvní státy „uznávají právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku, jakož i na svobodnou účast v kulturním životě a umělecké činnosti.“⁵⁷ Nelze opominout ani deklaraci, že jedním z cílů výchovy je rozvoj osobnosti dítěte.⁵⁸

Dítěti svědčí na prvním místě právo na odpočinek.⁵⁹ Odpočinek v tomto případě znamená zejména úlevu od práce, vzdělání nebo jiné námahy; odpočinek zahrnuje rovněž spánek.⁶⁰ Konkrétně tohoto práva se nedotýká žádné z dostupných soudních rozhodnutí týkající se zanedbání náležitého dohledu. Je složité si představit situaci, ve které by bylo narušeno právo dítěte na odpočinek. Pokud by byl nad dítětem vykonáván dohled např. v noci, nemělo by být dítě v důsledku takového dohledu buzeno apod. Střetů požadavků na dohled s tímto právem bude podle mého názoru minimum.

Dalším právem dítěte je jeho právo na volný čas.⁶¹ Volný čas znamená čas trávený bez povinností a bez formálních aktivit; tento čas nezletilý tráví způsobem, jaký si sám zvolí.⁶² Zde by už mohlo dojít k narušení tohoto práva dítěte, pokud by byl dohled vykonáván velmi striktně. Na druhou stranu však volnočasové aktivity nebudou pravděpodobně tolik rizikové jako hra, o které pojednávají následující odstavce. Co však bude řečeno v oblasti dohledu o hře, lze podle mého názoru přiměřeně vztáhnout také na dohled nad dítětem v jeho volném čase.

---

⁵⁵ Srov. § 6 odst. 1 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

⁵⁶ Čl. 3 odst. 2 Úmluvy o právech dítěte.

⁵⁷ Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁵⁸ Čl. 29 odst. 1 písm. a) Úmluvy o právech dítěte.

⁵⁹ Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁶⁰ Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2023-12-21]. 2013, CRC/C/GC/17, s. 5 Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZUuSZObAaHCoPsdppxu9L6un29TyD4Jyrk0F22kRyLCMeCVm

⁶¹ Čl. 31 odst. 1 CRC.

⁶² Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2023-12-21]. 2013, CRC/C/GC/17, s. 5 Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZUuSZObAaHCoPsdppxu9L6un29TyD4Jyrk0F22kRyLCMeCVm

Významným právem je právo dítěte na účast ve hře.⁶³ Z pohledu dospělých by se mohlo jednat o téma marginální, skoro by se dalo říct nadbytečné a nepotřebné. Na druhou stranu z pohledu dětí má hra zcela klíčový význam, a to i s ohledem na jejich rozvoj. Proto by neměl výkon dohledu vést k porušování tohoto práva dítěte.

Právo na účast na hře zahrnuje také právo na to, aby nezletilí sami hru iniciovali, kontrolovali její vývoj a ovlivňovali způsob hry. Jinými slovy nezletilí mají mít při výkonu tohoto práva jistou autonomii, aby mohli realizovat hru, nastane-li k tomu příležitost. Klíčovými aspekty hry jsou potom zábava, nejistota a výzva; dále možnost, aby se hra vyvíjela způsobem, který ovlivní děti; v neposlední řadě také požadavek, aby hra nepředstavovala pracovní, resp. produktivní činnost.⁶⁴ Hra je totiž nezbytným aspektem v dobrém vývoji člověka.⁶⁵

Některé dětské hry však představují riziko, které má potenciál zasáhnout až do zdraví nebo života dítěte. Zdroji těchto rizik při dětských hrách mohou být zejména:

- a) výšky;
- b) rychlost;
- c) nebezpečné nástroje;
- d) blízké nebezpečné prvky (spojené např. s rizikem pádu atd.)
- e) riziko, že se dítě ztratí.⁶⁶

Zůstává bez diskuze, že je třeba tato rizika omezovat, např. prováděním dohledu. Ostatně i z práva dětí na účast na hře, ve které jim má být garantována i jistá míra autonomie, vyplývá také to, že dospělí pochopitelně mohou přinejmenším ovlivňovat prostředí, ve kterém se hra uskutečňuje.

Na druhou stranu přílišné omezování dětské hry může vést ke snížení schopnosti ovládat emoce, zvýšené sociální izolaci, snížení štěstí; všechny tyto jevy jsou spojené s úzkostmi a/nebo depresemi. Pokud děti mají možnost interakce s rizikovým prostředím, mají tak možnost se naučit dovednosti potřebné pro přežití a způsob chování ve vztahu k rizikům. Je naopak nebezpečné, pokud děti nemohou být vystaveni přiměřenému riziku, protože se tak nemohou jinak naučit, jak rizika hodnotit a jak se ve vztahu k nim chovat. Ústavní soud podotýká že

---

⁶³ Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁶⁴ DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ, Kamila. *Úmluva o právech dítěte. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 444. ISBN 978-80-7598-683-2.

⁶⁵ Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2023-12-21]. 2013, CRC/C/GC/17, s. 5 Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZZUuSZObAaHCoPsdppxu9L6un29TyD4JyrkOF22kRyLCMeCVm

⁶⁶ BRUSSONI, Mariana, OLSEN, Lise L., PIKE, Ian, SLEET, David A. Risky Play and Children's Safety: Balancing Priorities for Optimal Child Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2012, no. 9, s. 3136. Dostupné také z: <https://www.mdpi.com/1660-4601/9/9/3134>

„[tí]m, že rodiče děti vychovávají k samostatnosti, tak je nejlépe chrání před nebezpečím.“⁶⁷ Dochází tedy k pomyslnému „obracení karty“, kdy z dlouhodobého hlediska je nebezpečnější a méně prospěšné pro vývoj nezletilých, pokud je dohled tzv. hyperprotektivní. Tento přístup by mohl vést ke strachu, případně až k úzkostným poruchám. Ty jsou v současné době u dětí a dospívajících na vzestupu a jejich růst je dáván do souvislosti právě s hyperprotektivní výchovou.⁶⁸

Bezmezné provádění opatření ke snížení dětské úmrtnosti a dětských úrazů by mohlo také vést k omezení práva dětí na účast na hře odpovídající jeho věku. Na tomto místě lze odkázat na odhady britské studie, podle níž vlivem her na dětských hřištích vzniká ročně pouze 1 úmrtí na 30 mil. dětí ve věku 0 až 16 let.⁶⁹

Pokud bude náležitý dohled v oblasti hraní vykonáván přísně a dětem bude bráněno ve všech potenciálně rizikových aktivitách, takové aktivity nebudou přinášet nezletilým žádné výzvy a stanou se pro ně nezajímavými. V důsledku toho nezletilí mohou ztrácet zájem o jakoukoliv fyzickou aktivitu, dochází ke zhoršení fyzické kondice atd. Nezletilí se mohou přesouvat do virtuálního světa, které je plné výzev a rizik, která je lákají. Na druhou stranu virtuální prostředí má mnoho úskalí, ke kterým by se mělo přihlížet.⁷⁰

Jistě není žádoucí, aby dětská hra byla nadměrně riziková nebo aby neměla žádné mantinely. Soudy by však ve své rozhodovací praxi měly brát mnohem větší ohled na celkový zájem dětí. Rozhodují-li soudy ex post, mají vážit, zda není dětem brána autonomie během hry, zda standard dohledu, který by soud chtěl aplikovat a z něhož by se mohlo stát obecné pravidlo, pokud se stane součástí ustálené rozhodovací praxe, nebude v praxi znamenat zhoršení zdravotní kondice dětí, nárůst úzkostných poruch či nemožnost dítěte naučit se, jak se chovat ve vztahu k potenciálním rizikům, které se dítě dříve nebo později musí naučit vyhodnocovat a pracovat s nimi. Jde tedy rovněž o naplňování cílů výchovy podle Úmluvy o právech dítěte, která deklaruje, že výchova dítěte má směřovat mimo jiné k rozvoji osobnosti dítěte, jeho nadání a rozumových i fyzických schopností v co nejširším objemu.⁷¹ K uváděným cílům výchovy je třeba při hodnocení náležitosti dohledu v konkrétních okolnostech přihlížet.

---

⁶⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁶⁸ BRUSSONI, Mariana, OLSEN, Lise L., PIKE, Ian, SLEET, David A. Risky Play and Children's Safety: Balancing Priorities for Optimal Child Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2012, no. 9, s. 3137. Dostupné také z: <https://www.mdpi.com/1660-4601/9/9/3134>

⁶⁹ BALL, David J. Policy issues and risk-benefit trade-offs of 'safer surfacing' for children's playgrounds. *Accid Anal Prev*. 2004 Jul;36(4):661-70. doi: 10.1016/S0001-4575(03)00088-5.

⁷⁰ Srov. podkapitolu 3.1. Způsob výkonu dohledu.

⁷¹ Čl. 29 odst. 1 písm. a) Úmluvy o právech dítěte.

Na posledním místě je třeba pro komplexnost uvést právo dítěte na účast v oddechové činnosti.⁷² Zde Výbor pro práva dítěte považuje za důležitý prvek dobrovolnost ze strany dětí. Jsou-li nezletilí zapojováni do různých aktivit povinně, nejedná se o oddechovou činnost ve smyslu tohoto práva.⁷³ Nepředpokládám příliš častý střet povinnosti náležitého dohledu a tohoto práva.

Úmluva o právech dítěte není explicitně zmiňována v žádném z dostupných rozhodnutí českých soudů v oblasti zanedbání náležitého dohledu. Lze předpokládat, že zájem dítěte⁷⁴ prostupuje některými rozhodnutími Ústavního soudu⁷⁵ i soudů obecných.⁷⁶ Úmluva o právech dítěte tedy není zcela přehlíženým právním předpisem. Pokud by však byla v aplikační praxi více brána v potaz práva dítěte popsána v této podkapitole, byla by podle mého názoru rozhodnutí soudů spravedlivější. Nadto je naplňování práv dítěte důležité pro rozvoj dětí. Ostatně i náležitý dohled nad dětmi má být uplatňován především v jejich zájmu,⁷⁷ i když výkonem dohledu mají být před chráněny též jiné statky, jako je zdraví nebo majetek jiných osob,⁷⁸ což nelze opomíjet.

2.3. Občanský zákoník

2.3.1. Právní důvody vzniku povinnosti náležitého dohledu

Povinnost vykonávat dohled nad nezletilým je součástí rodičovské odpovědnosti. Pro její zařazení právě do této kategorie lze použít argument, že ustanovení § 881 občanského zákoníku mimo jiné upravuje svěřeni dohledu nad dítětem jiné osobě. Toto ustanovení spadá systematicky pod pododdíl 3 s názvem „Rodičovská odpovědnost“, proto pod tento pojem spadá i povinnost náležitého dohledu.⁷⁹

Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte.⁸⁰ Vedle toho lze tento vztah založit také rozhodnutím soudu, a to třeba v případě osvojení.⁸¹ Povinnost dohledu zanikne společně

---

⁷² Čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁷³ Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2023-12-21]. 2013, CRC/C/GC/17, s. 5 Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPRiCAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZUuSZObAaHCoPsdppxu9L6un29TyD4Jyrk0F22kRyLCMeCVm

⁷⁴ Srov. čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁷⁵ Srov. např. náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁷⁶ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

⁷⁷ Srov. čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

⁷⁸ Srov. § 6 odst. 1 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

⁷⁹ Shodně též viz náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁸⁰ § 856 občanského zákoníku.

⁸¹ § 796, § 832 občanského zákoníku.

s rodičovskou odpovědností okamžikem, kdy dítě nabude zletilost.⁸² Povinnost dohledu zanikne také smrtí osoby dohlížející nebo dohlížené nebo rozhodnutím soudu.⁸³ Právní skutečností, která určuje vznik nebo zánik povinnosti náležitý dohledu rodičů nad dětmi, je tak zpravidla právní událost (narození, smrt a běh času), případně také soudní rozhodnutí.

Jak již bylo řečeno, rodiče nejsou jedinými osobami, které vykonávají dohled. Mohou též svěřit dohled nad dítětem jiné osobě.⁸⁴ Jde o dvoustranné právní jednání, uskutečněné mezi rodičem a osobou, která po určenou dobu bude na dítě dohlížet. Délka svěřený dohledu není v zákoně specifikována. Může jít o péči dlouhodobou, pro kterou může být uzavřena tzv. svěřenecká dohoda.⁸⁵ Na druhou stranu na základě téhož ustanovení může být dohled nad dítětem svěřen ze strany rodičů například prarodičům dítěte na dobu třeba jen pár minut. Pro účely tématu je důležité, že právním titulem je v takovém případě právní jednání.

Pokud je právním titulem právní jednání, nabízí se otázka, nakolik širokou autonomií vůle disponují účastníci tohoto vztahu.⁸⁶ Domnívám se, že rodiče (příp. jiné osoby s rodičovskou odpovědností) mohou jiné osobě, která bude vykonávat dohled, udělit pokyny ke způsobu dohledu. Může jít například o souhlas s tím, že dítě může mít na organizované akci osobní volno nebo že se může samostatně pohybovat po lese, po krajině nebo po veřejném prostranství apod. Právní význam spočívá v tom, že dohled neznamena pouze přímé dohlížení v přítomném okamžiku, ale rovněž dlouhodobé výchovné působení.⁸⁷ Takovou doložkou (dáním pokynu, vyjádřením souhlasu) rodič prohlašuje, že jeho dítě je způsobilé danou činností vykonávat bez přímého dohledu a že za případné protiprávní jednání by odpovídal tento rodič, pokud by se dovodilo, že rodič zanedbal náležitý dohled tím, že v rámci dlouhodobého výchovného působení něco zanedbal. Taková doložka musí být přiměřená. Osoba, která přijímá dohled nad dítětem, není zbavena odpovědnosti absolutně, pokud by ke škodě došlo např. ve zmiňovaném osobním volnu dítěte. Vždy bude záležet na konkrétních skutkových okolnostech. Přesto má doložka ke způsobu dohledu jistě svůj význam, díky níž může v některých případech dojít k přenosu odpovědnosti z osoby dohlížející krátkodobě na rodiče (tj. na osobu, která dohlíží dlouhodobě).

Nelze vynechat jeden z nejčastějších způsobů svěřený dohledu jiné osobě, a sice svěřený dohledu školské právnické osobě. I zde je právním titulem právní jednání, neboť zákonný zástupce si může v rámci mezi daných školským zákonem vybrat základní školu, kde bude žák

---

⁸² § 856 občanského zákoníku.

⁸³ Srov. např. § 871 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁴ § 881 občanského zákoníku.

⁸⁵ Srov. veřejný ochránce práv. *Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 29. 9. 2015* [online]. 29. 9. 2015 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/7371_2014_zaverecne_stanovisko.pdf

⁸⁶ Srov. § 1 odst. 2 občanského zákoníku.

⁸⁷ Srov. podkapitolu 3.1. Způsob výkonu dohledu.

plnit povinnou školní docházku.⁸⁸ U jiných druhů škol a školských zařízení je vidět zřetelněji, že zákonní zástupci svěřují škole část své rodičovské odpovědnosti, neboť není stanovena povinnost účastnit se vzdělávání na těchto školách.⁸⁹

Ať již vzniká povinnost dohledu jakkoliv, uplatní se odpovědnostní režim v zásadě ve dvou situacích, a to tehdy, když se nezletilý stane škůdcem nebo poškozeným.

2.3.2. Nezletilý jako škůdce

Do prvního okruhu případů zanedbání náležitého dohledu vstupuje nezletilý jako škůdce. Nezletilý může způsobit například škodu na majetku při řízení dopravního prostředku,⁹⁰ kolemjdoucímu újmu na zdraví při sáňkování,⁹¹ škodu na muzejním exponátu při školním výletě,⁹² škodu zapálením stodoly,⁹³ újmu na zdraví svému spolužákovi při hraní minigolfu⁹⁴ apod. Abychom se mohli zabývat náležitým dohledem, je nutné znát širší souvislosti odpovědnosti nezletilých za škodu.

Osoba nabývá plné svéprávnosti zpravidla dosažením 18. roku věku.⁹⁵ Dalším způsobem jejího nabytí je uzavřením manželství či přiznáním svéprávnosti soudem.⁹⁶ Podle Jiřího Hrádka získává osoba nabytím svéprávnosti také civilní deliktní způsobilost.⁹⁷ Nezletilého, který ještě nenabyl plné svéprávnosti, můžeme v souladu s teorií označit za nezletilého s omezenou deliktní způsobilostí.⁹⁸

Podle občanského zákoníku jsou pro posouzení, zda byl nezletilý s omezenou deliktní způsobilostí způsobilý k danému právnímu jednání (resp. též k protiprávnímu jednání),⁹⁹ rozhodujícími kritérii rozumová a volní vyspělost.¹⁰⁰ Tato dvě kritéria je třeba splnit kumulativně, tj. nezletilý musí být schopen jak své jednání ovládnout, tak posoudit jeho důsledky.¹⁰¹ Zmíněným dvěma kritériím potom odpovídá označení zvláštního druhu deliktní

---

⁸⁸ § 36 odst. 5 školského zákona.

⁸⁹ § 59 an. školského zákona.

⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 214/2002.

⁹¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. 6. 1928, Rv I 1412/27.

⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2204/2008.

⁹³ Rozhodnutí Nejvyššího soud Československé republiky ze dne 19. 4. 1928, R II 124/28.

⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

⁹⁵ § 30 odst. 1 občanského zákoníku ve spojení s § 37 občanského zákoníku.

⁹⁶ § 30 odst. 2 občanského zákoníku.

⁹⁷ TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 359. ISBN 978-80-7400-625-8.

⁹⁸ Srov. tamtéž, s. 359.

⁹⁹ Tamtéž, s. 359.

¹⁰⁰ § 31 občanského zákoníku.

¹⁰¹ TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 359. ISBN 978-80-7400-625-8.

odpovědnosti, který najdeme v občanském zákoníku; jedná se o škoda způsobenou tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání.¹⁰²

Podle novelizovaných¹⁰³ ustanovení občanského zákoníku může za škodu způsobenou nezletilým odpovídat některá z těchto osob: nezletilý škůdce, osoba dohlízející nebo ten, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu. Může být založena i solidární odpovědnost nezletilého škůdce a osoby dohlízející, případně nemusí být shledána odpovědnost nikoho.¹⁰⁴

Vzhledem k široké rozmanitosti možných scénářů uvádím rozdělení odpovědnosti v grafických přehledech, které jsou k diplomové práci přiloženy. Grafický přehled č. 1 obsahuje možné scénáře odpovědnosti, pokud škodu způsobí nezletilý starší 13 let. Grafický přehled č. 2 obsahuje možné scénáře odpovědnosti, pokud škodu způsobí nezletilý, který ještě nedosáhl 13. roku věku. Kategorizace nezletilých na starší a mladší 13 let byla zavedena až s účinností od 1. 7. 2021.¹⁰⁵ Výsledkem je, že osoba mladší 13 let v zásadě nebude civilně odpovědná za své případné protiprávní jednání, a to až na výjimečné případy. V uváděných přehledech je nejvýznamnější část zvýrazněna tučně, neboť v ní se bude posuzovat právě standard náležitého dohledu očima mnoha kritérií, jak jsou vymezena dále v této práci.

Důvodová zpráva ke zmiňované novele poukazovala na to, že nezletilý nemůže do svých 15 let spáchat ani přestupek, ani trestný čin, a že tudíž bylo předchozí nastavení civilní deliktní odpovědnosti příliš přísné ve vztahu k nezletilým.¹⁰⁶ Podle důvodové zprávy nelze tyto nejmladší nezletilé často morálně ani materiálně vinit za protiprávní jednání. Proto se přistoupilo k výraznému omezení civilní deliktní odpovědnosti osob mladších 13 let.¹⁰⁷

V této práci se zabýváme standardem náležitého dohledu, tudíž zde nemá uvedené členění další význam, ačkoliv role věku je jedním z kritérií, které se posuzuje při zjišťování, zdali byl dohled náležitý.¹⁰⁸

Teorie nenalézají shodu v tom, jestli je odpovědnost za náležitý dohled odpovědností objektivní nebo subjektivní. Rozdíl spočívá v tom, zda je u osoby dohlízející vyžadováno

---

¹⁰² § 2910 ve spojení s § 2921 občanského zákoníku.

¹⁰³ Čl. I bod 13., 14., 15. a 16. zákona č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁴ § 2910 ve spojení s § 2921 občanského zákoníku.

¹⁰⁵ Zákon č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Srov. podkapitulu 3.2.1. Věk nezletilého.

zavinění (půjde o odpovědnost subjektivní) či se zavinění vyžadovat nebude (půjde o odpovědnost objektivní).¹⁰⁹ Zavinění by zde představovalo (vnitřní) psychický vztah osoby dohlížející ke svému protiprávnímu jednání (k zanedbání náležitého dohledu), k zásahu do právních statků jiné osoby a ke vzniklé újmě.¹¹⁰ Zavinění se skládá ze složky rozumové a volní a může mít podobu nedbalosti nebo úmyslu.¹¹¹ Pokud by povinnost náležitého dohledu představovala odpovědnost objektivní, zavinění by se u osoby dohlížející vůbec nezkoumalo a její odpovědnost by tedy nastupovala bez ohledu na její vnitřní vztah k zanedbání dohledu a ke vzniklé újmě.

Koncept objektivní odpovědnosti se formoval až od 19. století společně s rozšířením továrních provozů a především železnic.¹¹² Osoby provozující rizikové činnosti mohly těžit z takových činností, bylo však složité jim prokázat zavinění, např. v případě úrazů na železnici.¹¹³ I kvůli tomu vznikl koncept odpovědnosti objektivní, který má reagovat např. na mimořádná nebezpečí, nebezpečí z důvodu vad, zvýšení rizika nebo reflektuje spravedlností a sociální důvody.¹¹⁴ Na rozdíl od jiných případů objektivní odpovědnosti však zpravidla nemá dohlížející osoba ze své činnosti výrazný ekonomický zisk.

Petr Vojtek zastává názor, že je odpovědnost za dohled odpovědností objektivní. Poukazuje na to, že odpovědnost za dohled je systematicky řazena mezi zvláštní případy náhrady škody. Na základě toho by měl nastoupit režim podle § 2895 občanského zákoníku, tedy režim odpovědnosti objektivní. Dále argumentuje, že se jedná o odpovědnost zprostředkovanou a o odpovědnost za výsledek. Je totiž rozhodující pouze to, zda osoby dohlížející dostaly požadavkům náležitého dohledu. V důsledku toho není třeba zkoumat zavinění.¹¹⁵ Podle této teorie by se vycházelo z objektivního standardu náležitého dohledu, který by nebyl vázán na osobu dohlížející.¹¹⁶

Na druhou stranu Jiří Hrádek tvrdí, že je odpovědnost za dohled odpovědností subjektivní. Podle něj je třeba zkoumat zavinění osoby dohlížející a odkazuje zde na § 2911 a §

---

¹⁰⁹ Srov. § 2895 občanského zákoníku.

¹¹⁰ Srov. PAŠEK, Martin. Komentář k § 2895. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 35-36. ISBN 978-80-7400-625-8.

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ BEZOUŠKA, Petr. Komentář k § 2895. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2014.

¹¹⁵ ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI, (§ 2521–3081)*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 964. ISBN 978-80-7598-955-0.

¹¹⁶ Srov. PAŠEK, Martin. Komentář k § 2895. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

2912 občanského zákoníku. Náležitý dohled chápe jako standard péče, nemá jít o pouhou odpovědnost za výsledek.¹¹⁷

Odpovědnost za dohled je v evropských zemích považována častěji spíše za odpovědnost subjektivní.¹¹⁸ Toto pravidlo lze najít např. v Belgii, Itálii, Německu, Portugalsku, Rakousku, Rusku, Švédsku a částečně též v Nizozemsku.¹¹⁹ V Nizozemsku se jedná do 14 let věku dítěte o odpovědnost objektivní, mezi 14. a 16. rokem o odpovědnost subjektivní.¹²⁰ Objektivní odpovědnost se objevuje naopak ve Francii.¹²¹

V minulosti se na území dnešní České republiky vyskytovaly obě koncepce odpovědnosti. Z formulace v obecného zákoníku občanského prvorepubliková judikatura usuzovala, že se jedná o subjektivní odpovědnost.¹²² Z formulace § 422 odst. 1 in fine a odst. 2 starého občanského zákoníku bylo zřejmé, že zákoník zakotvoval odpovědnost objektivní. „Nový“ občanský zákoník mohl převzít formulaci ustanovení ze starého občanského zákoníku. Z použití odlišné formulace by bylo možné vyvozovat záměr zákonodárce, že chtěl změnit odpovědnost za zanedbání náležitých dohledů. Návrat k subjektivní odpovědnosti by představoval návrat ke koncepci podle obecného zákoníku občanského.

I když v některých případech může docházet ke upořádání rozdílů mezi subjektivní a odpovědností, stále má toto třídění svůj význam. V současné době však je mezi těmito druhy odpovědnosti v mnoha případech spíše plynulý přechod než ostrá hranice. Lze se domnívat, že to je právě případ odpovědnosti za náležitý dohled. I kdyby se totiž jednalo o odpovědnost objektivní, byl by liberační důvod natolik široký, že by se blížil k odpovědnosti subjektivní.¹²³

Podle mého názoru občanský zákoník zakotvuje v § 2920 a v § 2921 občanského zákoníku v různých situacích odpovědnost subjektivní i odpovědnost objektivní. Kloním se k tomu, že odpovědnost za zanedbání náležitých dohledů je odpovědností subjektivní. Poškozený by tak měl dokázat zavinění. Ustanovení o zanedbání náležitých dohledů neobsahuje výslovně žádné slovní spojení, z něhož by bylo možné jazykovým výkladem dospět k tomu, že jde o odpovědnost objektivní, neboť zde chybí např. slovní spojení „bez ohledu na zavinění“. Chybí zde však i možnost liberace vyjádřená slovním spojením, že osoba se může povinnosti zprostit,

---

¹¹⁷ TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 361. ISBN 978-80-7400-625-8.

¹¹⁸ MARTÍN-CASALS, Miquel. *Children in Tort Law, Part I: Children as Tortfeasors*. Vienna: Springer-Verlag, 2006, s. 441-443. ISBN 978-3-211-24480-7.

¹¹⁹ Tamtéž, s. 442.

¹²⁰ Tamtéž, s. 442.

¹²¹ Tamtéž, s. 441.

¹²² Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 5. 9. 1923, Rv I 438/23.

¹²³ Srov. TICHÝ, Luboš. K rozlišování mezi tzv. subjektivní a objektivní odpovědností – rozsudek NS o povaze odpovědnosti advokáta za škodu. *Bulletin advokacie* [online]. 21. 2. 2013 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-rozlisovani-mezi-tzv.-subjektivni-a-objektivni-odpovednosti>

jako je tomu např. u škody z provozní činnosti¹²⁴ nebo u škody způsobené provozem zvláště nebezpečným.¹²⁵ U jiných ustanovení o zvláštních případech náhrady škody lze dovodit objektivní odpovědnost mimo jiné právě pomocí možnosti liberace, která je typická pro odpovědnost objektivní. Z nepoužití slova liberace jistě nelze činit závěr o tom, že se jedná o odpovědnost subjektivní. Jde pouze o indikaci toho, jaký způsob odpovědnosti chtěl zákonodárce založit.

Vycházím rovněž z toho, že povinnost náležitého dohledu je také dovozována v případech, kdy nezletilý je poškozeným. Pak je možné shledat osobu dohlížející jako osobu spoluodpovědnou.¹²⁶ V těchto případech je snazší dospět k závěru, že se jedná o odpovědnost subjektivní, neboť zde odpadá jeden z argumentů, a sice systematické zařazení zanedbání náležitého dohledu mezi zvláštní skutkové podstaty deliktivní odpovědnosti. Domnívám se, že by neměly být vytvářeny rozdíly mezi oběma standardy náležitého dohledu, tedy v případech, kdy je nezletilý škůdcem nebo když je nezletilý poškozeným.

Uvedené závěry jsou taktéž v souladu s nejnovější judikaturou Nejvyššího soudu České republiky, která označuje zanedbání náležitého dohledu za případ subjektivní odpovědnosti.¹²⁷

Odpovědnost objektivní se objevuje v § 2920 odst. 2, odst. 3 věta druhá a v § 2921 odst. 2 občanského zákoníku. Podle těchto ustanovení může být na základě objektivní odpovědnosti k náhradě škody povinen jak sám nezletilý¹²⁸, tak ten, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu¹²⁹. K založení objektivní odpovědnosti v tomto případě vedou spravedlnostní a sociální důvody.¹³⁰ Slovy zákona může dojít tímto způsobem k náhradě škody, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům.¹³¹ Toto ustanovení pravděpodobně má na mysli pravděpodobně situaci relativně chudšího poškozeného a relativně bohatšího škůdce, resp. relativně bohatší osobu, která má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu.¹³² Totéž pravidlo by se mělo uplatnit také tehdy, pokud je u nezletilého nebo u toho, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu, velká pravděpodobnost nabytí majetku (např. darem nebo děděním) v předvídatelné

---

¹²⁴ § 2924 občanského zákoníku.

¹²⁵ § 2925 odst. 1 občanského zákoníku.

¹²⁶ Srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15, nebo rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. 57 Co 109/2015.

¹²⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

¹²⁸ § 2920 odst. 2, odst. 3 věta druhá občanského zákoníku.

¹²⁹ § 2921 odst. 2 občanského zákoníku.

¹³⁰ BEZOUŠKA, Petr. Komentář k § 2895. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014.

¹³¹ § 2920 odst. 2, odst. 3 a § 2921 odst. 2 občanského zákoníku.

¹³² Srov. BEZOUŠKA, Petr. Komentář k § 2895. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014.

době.¹³³ Od 1. 7. 2021 objektivní odpovědnost dopadne i na toho nezletilého, který škodu způsobí činem povahy úmyslného trestného činu.¹³⁴ V těchto případech se nejenže nebude zkoumat zavinění, neboť jde o odpovědnost objektivní, a není tudíž možná exkulpace, zároveň zákon ale nepředpokládá v těchto případech žádnou možnost liberace. Jde tedy o absolutní objektivní odpovědnost.¹³⁵

Stranou pro další zkoumání nechávám otázku, proč zákonodárce v případě způsobení škody činem povahy úmyslného trestného činu zakládá objektivní odpovědnosti jen u nezletilých mladších 13 let. Je zřejmé, že zákonodárce chtěl formulací „čin povahy úmyslného trestného činu“ upravit případy, kdy nezletilý škůdce nebude pro svůj věk trestně odpovědný. Trestní odpovědnost nastupuje až s 15. rokem věku nezletilého.¹³⁶ Čin povahy úmyslného trestného činu může spáchat i osoba trestně neodpovědná pro nedostatek věku.¹³⁷ U nezletilých starších 13 let však obdobná objektivní odpovědnost v občanském zákoníku založena není. Mohlo by tak dojít k tomu, že by nezletilý ve věku 14 let způsobil škodu činem povahy úmyslného trestného činu. V takovém případě by nenastoupila jeho odpovědnost trestní, ale ani by nemusela nastoupit jeho odpovědnost občanskoprávní. Na takovou situaci nepamatuje objektivní odpovědnost (na rozdíl od situace, kdy by takovému škůdci bylo např. teprve 12 let).

2.3.3. Nezletilý jako poškozený

Do druhého okruhu případů zanedbání náležitého dohledu vstupuje nezletilý jako poškozený. Nezletilý může být popálen na táboře při nekontrolovaném vzplanutí ohně,¹³⁸ může spadnout do nezakryté odpadní jímky,¹³⁹ může být zraněn při přecházení komunikace¹⁴⁰ nebo může měsíčnímu novorozeněti vzniknout újma v důsledku toho, že jej matka ponechá bez dohledu v kočárku na ulici před domem¹⁴¹ apod.

Pokud je dítěti způsobena újma, je možné v některých případech dovést spoluodpovědnost osoby, která nad ním měla vykonávat dohled. Je možné, že v podobných situacích bude škůdců více. Nelze však ani vyloučit, že odpovědný nebude nikdo. V těchto

---

¹³³ Srov. TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Delikt ní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 366. ISBN 978-80-7400-625-8.

¹³⁴ § 2920 odst. 3 občanského zákoníku.

¹³⁵ Srov. PAŠEK, Martin. Komentář k § 2895. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

¹³⁶ § 25 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku.

¹³⁷ Srov. KITTEL, David. Komentář k § 1481. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

¹³⁸ Rozsudek Okresního soudu ve Svitavách ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 C 177/2017.

¹³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

¹⁴⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

¹⁴¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007.

případech neexistuje žádná konkrétní úprava pro oblast náležitého dohledu, dokonce není ani pojem náležitý dohled použit v této souvislosti v zákoně. Nicméně judikatura záhy dospěla k uvedenému závěru a pojem náležitý dohled zde používá. Uvedený princip je zmiňován už v judikatuře minimálně od roku 1973: „Jestliže rodiče nezletilých dětí, jimž byla způsobena škoda jinou osobou, zanedbají dohled nad nezletilými, nelze tuto skutečnost hodnotit jako spoluzavinění nezletilých poškozených. V takovém případě rodiče nezletilých poškozených spoluodpovídají za škodu společně s těmi, kdo škodu způsobili, podle své účasti na způsobení škody.“¹⁴² Tyto závěry potvrzuje i novější judikatura.¹⁴³ V těchto případech se zkoumá zavinění,¹⁴⁴ půjde tudíž o odpovědnost subjektivní.¹⁴⁵

Z uvedeného dovozují, že je možné používat tentýž standard náležitého dohledu u obou případů – jak v situaci, kdy je nezletilý škůdce, tak v situaci, kdy je nezletilý poškozeným. Není třeba činit rozdíly mezi těmito dvěma „druhy“ náležitého dohledu. To znamená, že pokud by byl určitým jednáním porušen standard náležitého dohledu a škodu způsobil nezletilý třetí osobě, je potřeba uplatnit tentýž standard náležitého dohledu u téhož jednání, kdy však újma vznikla nezletilému.

Nabízí se otázka, jestli přesto mohou existovat i rozdíly v odpovědnosti dohlízející osoby v situacích, kdy je nezletilý škůdce a kdy nezletilý. Podle Ústavního soudu je „třeba zásadně odmítnout konstrukci, že za újmu vzniklou osobám, které nejsou plně svéprávné, musí vždy někdo nést odpovědnost.“¹⁴⁶ Domnívám se, že analogicky lze postupovat i u škody způsobené osobou nezletilou. Jinak by se nemuselo zkoumat, zdali byl zanedbán náležitý dohled. Osoba dohlízející by zkrátka mohla odpovídat pokaždé, jednalo by se tak o absolutní objektivní odpovědnost. Takový závěr by nebyl ani morálně správný a ani by neodpovídal koncepci zakotvené v občanském zákoníku. V případech, kdy je nezletilý škůdce, však může soud přistoupit k přiznání náhrady v režimu objektivní odpovědnosti, zejm. s ohledem na sociální důvody.¹⁴⁷ Domnívám se, že v situacích, kdy je nezletilý poškozeným, je nutné vyloučit možnost založení objektivní odpovědnosti. Lze si představit situaci velmi bohaté osoby dohlízející, která zanedbá náležitý dohled nad chudou osobou dohlíženou, čímž osobě dohlížené vznikne závažná

---

¹⁴² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 1973, sp. zn. 9 Co 266/73.

¹⁴³ Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

¹⁴⁴ § 2895 občanského zákoníku a contrario.

¹⁴⁵ Srov. podkapitulu 2.3.2. Nezletilý jako škůdce.

¹⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

¹⁴⁷ § 2920 odst. 3, § 2921 odst. 2 občanského zákoníku.

újma. Podle komentáře však „[p]ovinnost k náhradě újmy bez ohledu na zavinění vzniká jen tam, kde to zákon zvlášť stanoví; nemůže tudíž být uložena na základě pouhé analogie.“¹⁴⁸

Lze shrnout, že ačkoliv existují rozdíly v odpovědnosti v případech, kdy je nezletilý škůdce a kdy je nezletilý poškozený, standard náležitého dohledu by měl být v obou případech posuzován týmiž kritérii.

2.3.4. Výkon dohledu pomocnou osobou

Osoba, které byl dohled svěřen, jej nemusí vykonávat osobně. Může použít zmocněnce nebo pomocníka. V případě, že byl dohled svěřen právnické osobě, dokonce jiná možnost neexistuje. Je třeba zodpovědět otázku, zda bude za zanedbání náležitého dohledu odpovídat tato pomocná osoba anebo osoba hlavní (osoba, které byl dohled svěřen primárně).

Občanský zákoník používá jako rozlišovací kritérium míru samostatnosti, jakou disponovala pomocná osoba.¹⁴⁹ Jednoduchý závěr činí judikatura u zaměstnanců. Pokud zaměstnanec (např. učitel) plní pracovní úkoly a způsobí při této činnosti škodu, osobou odpovědnou za případnou škodu bude výlučně jeho zaměstnavatel.¹⁵⁰ Domnívám se že, ke způsobení škody ve smyslu citovaného rozhodnutí může dojít i zanedbáním náležitého dohledu, neboť zde není důvod vytvářet výjimku či odchylku. Výše řečené nezprošťuje zaměstnance k případné náhradě škody svému zaměstnavateli v případě zaviněného porušení pracovních povinností podle pracovněprávních předpisů.¹⁵¹ Toto právo zaměstnavatele však bude v mnohých případech limitováno čtyřapůlnásobkem průměrného měsíčního výdělku zaměstnance.¹⁵²

U ostatních pomocných osob už bude potřebné v konkrétním případě zkoumat míru jejich samostatnosti. Samostatná pomocná osoba provádí činnost vlastním jménem a na vlastní riziko. Obecně je to například subdodavatel. Pokud osoba, které byl svěřen dohled, uzavře smlouvu, že jiná osoba pro ni bude zajišťovat služby, odpovídá samostatná pomocná osoba samostatně. Pokud však hlavní osoba vybrala pomocnou osobu nepečlivě nebo na ni nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jejího závazku z deliktu.¹⁵³

Výjimku z předchozího odstavce upravují školské předpisy. Za bezpečnost a ochranu žáků při vzdělávání odpovídá vždy právnická osoba, která vykonává činnost školy, a to i

---

¹⁴⁸ PAŠEK, Martin. Komentář k § 2895. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023.

¹⁴⁹ § 2914 OZ.

¹⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1029/2021.

¹⁵¹ § 250 an. zákoníku práce.

¹⁵² § 257 odst. 2 zákoníku práce.

¹⁵³ § 2914 OZ.

v případě, kdy vzdělávání probíhá mimo místo školského zařízení.¹⁵⁴ Odpovědnost právnické osoby vykonávající činnost školy vyplývá rovněž ze zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále jen „zákoník práce“).¹⁵⁵ Typickým příkladem využití subdodavatele v oblasti dohledu nad dětmi lze uvést plavecký výcvik žáků v základní škole. Výuka plavání na českých základních školách se koná povinně, je unikátní v celosvětovém měřítku a prakticky odstraňuje plaveckou negramotnost žáků.¹⁵⁶ Základní škola může mimo jiné pro zajištění výuky plavání pro své žáky uzavřít smlouvu s jiným subjektem, který není školskou právnickou osobou.¹⁵⁷ Osobou odpovědnou za zajištění dohledu nad žáky je tedy přesto právnická osoba, která vykonává činnost školy. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy pak doporučuje, aby byla ve smlouvě zakotvena možnost regresu náhrady škody a aby bylo ze smlouvy zřejmé, v jakých situacích osoba zajišťující plavecký výcvik následně nahradí škodu osobě vykonávající činnost školy.¹⁵⁸

Další početnou skupinu tvoří členové různých spolků pracujících s dětmi a mládeží. Tyto osoby mohou vykonávat činnost jménem spolku. K prokázání této skutečnosti bude užitečná zejména skutečnost, že má spolek upravenou organizační strukturu. Členové spolků jsou zpravidla ve vztahu závislosti ke spolku. Tudíž odpovědnou osobou bude v případech zanedbání náležitého dohledu spolek (právnická osoba). Spolek může vůči členovi v některých případech uplatnit postih (regres) za jím způsobenou škodu.¹⁵⁹ Klíčové pro posouzení je „to, zda a do jaké míry lze osobě, která škodu způsobila, přičítat okolnosti, které ke vzniku škody vedly.“¹⁶⁰ Tyto skutečnosti budou v každém případě značně individuální. Bylo by nutné hledat, nakolik lze přičítat zanedbání náležitého dohledu právnické osobě na jedné straně a členovi spolku na straně druhé, tj. zdali by šlo spíše o selhání systémové nebo individuální.

Právo na následný postih by bylo možné teoreticky uplatnit i v tehdy, kdyby škoda vznikla v režimu objektivní odpovědnosti, která se může objevit v některých případech

---

¹⁵⁴ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

¹⁵⁵ § 391 odst. 2, 3, 4 a 5 zákoníku práce.

¹⁵⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění výuky plavání v základních školách, č. j. MSMT-25413/2022-5* [online]. 4. 1. 2023 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/59118_1_1/

¹⁵⁷ Lze uvést např.: 2. základní škola Dobříš, Školní 1035, okres Příbram, Městské sportovní centrum Hořovice. *Smlouva o zabezpečení výuky plavání žáků základních škol* [online]. 11. 1. 2024 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/27231523?backlink=xx3oe>

¹⁵⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění výuky plavání v základních školách, č. j. MSMT-25413/2022-5* [online]. 4. 1. 2023 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/59118_1_1/

¹⁵⁹ § 2917 občanského zákoníku.

¹⁶⁰ Srov. PAŠEK, Martin. Komentář k § 2917. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

způsobení škody nezletilým.¹⁶¹ Jako příklad lze uvést situaci, kdy právnická osoba použije jako pomocníka osobu mladší 13 let, která způsobí škodu činem povahy úmyslného trestného činu.¹⁶² Zákon totiž přiznává právo na následný postih tomu, kdo byl povinen nahradit škodu způsobenou jinou osobou.¹⁶³ Pojem „způsobená škoda“ je širší než pojem „zaviněná škoda“, a proto lze uplatnit následný postih i v případech objektivní odpovědnosti.¹⁶⁴ Ačkoliv jsem argumentoval, že odpovědnost za náležitý dohled je odpovědností spíše subjektivní,¹⁶⁵ kde by byla možnost následného postihu v teoretické rovině bez diskuze,¹⁶⁶ nebyl by postih vyloučen ani při závěru, že odpovědnost za náležitý dohled je odpovědností objektivní a zavinění osoby dohlížející by zde nebylo.

U činnosti vykonávané na základě dobrovolnosti neexistuje limitace náhrady jako v případě závislé práce. Přitom však u volnočasových aktivit dětí a mládeže převažuje právě práce dobrovolnická. Považuji to za velký nedostatek současné právní úpravy. V rámci úvah de lege ferenda bych se klonil k zakotvení limitu náhrady. Současná právní úprava zní: „Kdo je povinen k náhradě škody způsobené jinou osobou, má proti ní postih.“¹⁶⁷ Podle mého názoru by výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti neměla přesáhnout částku rovnající se čtyřapůlnásobku průměrné mzdy v národním hospodářství na přepočtené počty zaměstnanců zveřejněné Českým statistickým úřadem, pokud ke škodě došlo v přímé souvislosti s bezúplatnou činností vykonávanou na základě pověření a ve prospěch osoby, která by jinak mohla uplatnit postih. Nevidím totiž rozdíl v tom, proč by odpovědnost třeba oddílového vedoucího na táboře, který bude ve svém volném čase bez nároku na jakoukoliv odměnu zdokonalovat děti v plavání, měla být nesrovnatelně vyšší, než kdyby tutéž činnost vykonával za plat učitel. Navrhovaná změna by měla dopad i na jiné oblasti náhrady škody, než je jen zanedbání náležitého dohledu. Bude potřebné prozkoumat též jiné druhy vykonávané dobrovolnické práce, na které by změna úpravy měla vliv, nicméně se domnívám, že by tato oblast mohla být upravena komplexně (tedy včetně případů zanedbání náležitého dohledu).

Nelze také vyloučit, že pomocnou osobou, která bude vykonávat dohled, bude rovněž jiná nezletilá osoba. Domnívám se, že takový nezletilý by měl dohlížet pouze nad nezletilými, kteří jsou mladší než on sám, protože osoba dohlížející by měla být vyspělejší a měla by být schopna usměrňovat chování osoby dohlížené. Také by měla mít patřičný respekt a autoritu. Nicméně ve

---

¹⁶¹ Srov. podkapitulu 2.3.2. Nezletilý jako škůdce.

¹⁶² Srov. §

¹⁶³ § 2917 občanského zákoníku.

¹⁶⁴ PAŠEK, Martin. Komentář k § 2917. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

¹⁶⁵ Srov. podkapitulu 2.3.2. Nezletilý jako škůdce.

¹⁶⁶ § 2917 občanského zákoníku.

¹⁶⁷ § 2917 občanského zákoníku.

vztahu k nezletilému pomocníkovi platí vše, co bylo řečeno v předchozích odstavcích. Dobře poučený a schopný 14letý pomocník může ve skutečnosti dohlížet mnohem náležitěji než leckterá nezodpovědná osoba zletilá.¹⁶⁸

2.3.5. Pojištění odpovědnosti za zanedbání náležitého dohledu

Občanský zákoník předpokládá možnost pojištění odpovědnosti.¹⁶⁹ Podle komentářové literatury bude rozsah a výše pojištění „zpravidla záležet na vymezení v pojistné smlouvě, která stanoví, jaké škodní události jsou pojistnou smlouvou kryty (...) a rovněž stanoví výluky z pojištění či jiná omezení včetně případného limitu pojistného plnění“.¹⁷⁰ Možnost pojištění odpovědnosti je tak možné ilustrovat na příkladu dvou pojišťoven, které v součtu mají na českém trhu 47,5% podíl na předepsaném smluvním pojistném podle objemu.¹⁷¹ Jedná se o Generali Českou pojišťovnu a.s. a Kooperativu pojišťovnu, a.s., Vienna Insurance Group.¹⁷²

V případě Kooperativy se pojištění vztahuje i na odpovědnost objektivní, neboť stačí, když pojištěný újmu způsobil.¹⁷³ Nevyžaduje se tak zavinění. Zároveň tato smlouva výslovně uvádí, že pojištění se sjednává i pro případ vzniku újmy v souvislosti se zájmovou nebo veřejně prospěšnou činností ve spolku nebo obdobné neziskové právnické osobě, pokud za ni pojištěný nepobírá odměnu.¹⁷⁴ V zásadě není vyloučena možnost náhrady škody způsobené v důsledku zanedbání náležitého dohledu.¹⁷⁵

Podobná situace je i u Generali. Zde se pojištění vztahuje také na případy objektivní odpovědnosti.¹⁷⁶ Výslovně se zmiňuje, že se pojištění týká i činností vykonávaných v rámci působení ve spolku či neziskové organizaci, není-li tato činnost vykonávána v rámci pracovněprávního nebo obdobného vztahu, v rámci podnikatelské činnosti nebo v rámci členství

---

¹⁶⁸ Junák – český skaut, z. s. *Právní odpovědnost vedoucí/ho při vedení družiny rádcem nebo rádkyní (delší verze)* [online]. 25. 5. 2021 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautky-skauti/vedu-skautky-a-skauty/2021-04/pravni-odpovednost-vedouci-ho-pri-vedeni-druziny-radcem-nebo-radkyni>

¹⁶⁹ § 2861 an. občanského zákoníku: „Z pojištění odpovědnosti má pojištěný právo, aby za něho pojistitel v případě pojistné události nahradil poškozenému škodu, popřípadě i jinou újmu, v rozsahu a ve výši určené zákonem nebo smlouvou, vznikla-li povinnost k náhradě pojištěnému.“

¹⁷⁰ MIMROVÁ, Tereza. Komentář k § 2861. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

¹⁷¹ Česká asociace pojišťoven. *Vývoj pojistného trhu 1-12/2023* [online]. 26. 1. 2024 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.cap.cz/images/statisticke-udaje/vyvoj-pojisteno-trhu/STAT-2023Q4-CAP-CS-2024-01-26-WEB.pdf>

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group. *Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a odpovědnosti občanů* [online]. 2023, M-100/23 [cit. 2024-02-14], čl. 36 odst. 1. Dostupné z: <https://www.koop.cz/ver/1707904091694/file/edee/dokumenty/pojisteni-majetku/pojistne-podminky-a-informace-pro-klidenta/Soubor-dokumentu-k-pojisteni-majetku-a-odpovednosti-obcanu.pdf>

¹⁷⁴ Tamtéž, čl. 37 odst. 2 písm. b).

¹⁷⁵ Tamtéž, čl. 39.

¹⁷⁶ čl. GO1 odst. 1

ve voleném orgánu neziskové organizace.¹⁷⁷ Ani zde není žádná výlučka pro případy zanedbání náležitého dohledu.¹⁷⁸

Jak již bylo řečeno, může být dohled nad nezletilými svěřen i právnické osobě.¹⁷⁹ Právnická osoba také může sjednat pojištění odpovědnosti. Je však dobré rozlišovat mezi pojištěním odpovědnosti této právnické osoby (např. spolku) a jejích členů, zástupců apod. Pokud má spolek sjednané pojištění odpovědnosti, je vhodné uvažovat i o pojištění odpovědnosti členů spolku (příp. jiných zástupců jiných právnických osob). V případě, že vznikne pojistné plnění, přejde případný regresní nárok¹⁸⁰ na pojistitele, který jej bude moci uplatnit vůči členovi spolku.¹⁸¹ Tento závěr reflektuje i státem dotované pojištění pro spolky pracující s dětmi a mládeží, kdy podle pojistné smlouvy jsou vedle právnické osoby (spolku) pojišťováni i vedoucí kolektivů dětí a mládeže, hlavní vedoucí táborů, členové statutárního orgánu, hospodáři, osoby pravidelně pracující s dětmi a mládeží apod. Nadto tato smlouva zmiňuje výslovně, že pojištění se vztahuje také na povinnost pojištěného k náhradě újmy způsobené jinému z důvodu zanedbání náležitého dohledu nad osobou, která mu byla svěřena do péče.¹⁸²

Nabízí se otázka, jestli skutečnost, že je sjednáno pojištění odpovědnosti, lze považovat za splnění podmínky, která by založila objektivní odpovědnost nezletilého škůdce¹⁸³ nebo toho, kdo má a vůči dítěti vykonává rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu.¹⁸⁴ Rozhodující skutečností je totiž to, jestli by založení této objektivní odpovědnosti bylo spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům těchto osob a majetkovým poměrům poškozeného. Domnívám se, že existence pojištění odpovědnosti na straně nezletilého škůdce, resp. osoby s rodičovskou odpovědností, představuje významný prvek v majetkových poměrech těchto osob, neboť vzniklá újma by mohla být hrazena z pojistného plnění. Nelze však použít zjednodušující rovnici, že pokud je nezletilý nebo osoba s rodičovskou odpovědností „pojištěná“, nastoupí automaticky její objektivní odpovědnost. Nabízí se také otázka, jestli by pojištění nemělo být sjednáváno na existující rizika a nikoliv tak, že by pojištění mělo odpovědnost rozšiřovat. Dále by záleželo

---

¹⁷⁷ Tamtéž, čl. G04 odst. 1 písm. j).

¹⁷⁸ Tamtéž, čl. G06.

¹⁷⁹ Srov. podkapitulu 2.3.4. Výkon dohledu pomocnou osobou.

¹⁸⁰ Viz tamtéž.

¹⁸¹ § 2820 odst. 1 věta první občanského zákoníku: *Vzniklo-li v souvislosti s hrozící nebo nastalou pojistnou událostí osobě, která má právo na pojistné plnění, pojištěnému nebo osobě, která vynaložila zachraňovací náklady, proti jinému právo na náhradu škody nebo jiné obdobné právo, přechází tato pohledávka včetně příslušenství, zajištění a dalších práv s ní spojených okamžikem výplaty plnění z pojištění na pojistitele, a to až do výše plnění, které pojistitel oprávněné osobě vyplatil.*

¹⁸² Česká rada dětí a mládeže, Generali Česká pojišťovna a.s. *Pojistná smlouva č. 1690609318* [online]. 29. 12. 2021 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://crdm.cz/download/pojisteni/2022-2025/pojisteni-CRDM-2022-2025-smlouva-odpovednost.pdf>

¹⁸³ Srov. § 2920 odst. 2, odst. 3 věta druhá občanského zákoníku.

¹⁸⁴ Srov. § 2921 odst. 2 občanského zákoníku.

mimo jiné na limitech takto sjednaného pojištění. Není možné opomenout ani majetkové poměry poškozeného, neboť i tyto je třeba posoudit. Poškozený by tedy musel být nemajetnou osobou a vzniklá škoda by pro něj představovala téměř až existenční riziko. Podle Nejvyššího soudu ČR představuje založení objektivní odpovědnosti ve věcech škody způsobené nezletilým s omezenou deliktní způsobilostí výjimečnou možnost.¹⁸⁵ Popisovaná existence pojištění představuje relevantní faktor např. v právním řádu Belgie, Německa, Portugalska, Rakouska a Švédska.¹⁸⁶ Jde však o velmi diskutovanou otázku.¹⁸⁷ Pokud je mi známo, v českém právním řádu nastíněná otázka dosud před soudy řešena nebyla. Lze se však domnívat, že v některých případech by skutečnost, že je sjednáno pojištění odpovědnosti, mohla být relevantní pro založení objektivní odpovědnosti nezletilého škůdce nebo osoby s rodičovskou odpovědností. Majetkové poměry je však nutné posuzovat vždy v okolnostech konkrétního případu.

2.4. Školský zákon a související právní předpisy

Úpravu dohledu nad nezletilými nalzáme také v právních předpisech v oblasti školství, zejména v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školský zákon“). Jednou z odpovědností ředitele školy a školského zařízení je zajištění dohledu nad dětmi a nezletilými žáky ve škole a školském zařízení.¹⁸⁸ Odpovědnost právnické osoby vykonávající činnost školy vyplývá rovněž ze zákoníku práce.¹⁸⁹

Způsob dohledu je dále upraven ve vyhlášce, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol „veřejného zřizovatele“.¹⁹⁰ Jedná se o právní předpis, který má povahu pracovního řádu ve smyslu zákoníku práce.¹⁹¹ Jde tedy o vnitřní předpis, kterým je blíže upraven rozsah pracovněprávních povinností zaměstnanců škol a školských zařízení zřízených ministerstvem, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Zmocnění k jeho vydání je obsaženo přímo v zákoníku práce.¹⁹²

Jaký je význam této vyhlášky pro oblast občanského práva? Vyhláška má povahu pracovního řádu, tedy vnitřního předpisu. Vyhláška tudíž zcela jistě není právně závazná v oblasti náhrady škody, nicméně její význam bude ve velké míře interpretační. Nadto její faktický význam v praxi bude rovněž značný, neboť se dotýká přibližně 1,6 mil. dětí, které v ČR

¹⁸⁵ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

¹⁸⁶ MARTÍN-CASALS, Miquel. *Children in Tort Law, Part I: Children as Tortfeasors*. Vienna: Springer-Verlag, 2006, s. 433. ISBN 978-3-211-24480-7.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ § 164 odst. 1 písm. h) školského zákona.

¹⁸⁹ § 391 odst. 2, 3, 4 a 5 zákoníku práce.

¹⁹⁰ § 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

¹⁹¹ § 306 odst. 1 zákoníku práce.

¹⁹² § 306 odst. 5 zákoníku práce.

navštěvují školu „veřejného“ zřizovatele.¹⁹³ Vyhláška obsahuje vodítka, jak by měl být zajišťován náležitý dohled ve veřejném školství. Její význam by se však neměl přeceňovat vzhledem k tomu, že se jedná pouze o interní předpis, byť žádný podobný předpis není v ČR aplikován v tak širokém rozsahu jako tato vyhláška.

Vyhláška hovoří o účelu dozoru nad nezletilými, který se vykonává „v zájmu předcházení škodám na zdraví, majetku, přírodě a životním prostředí“.¹⁹⁴ V dalších odstavcích je stanovena zodpovědnost ředitele školy nebo školského zařízení, který má vycházet z „konkrétních podmínek a přihlíží zejména k vykonávané činnosti, věku žáků a jejich rozumové vyspělosti, dopravním a jiným rizikům.“¹⁹⁵ Dále je ve vyhlášce upraven způsob vykonávání dohledu o přestávkách, v době školního stravování, před zahájením výuky, při školních exkurzích a podobných mimoškolních akcích.¹⁹⁶

Vyhláška dovoluje, aby dohled vykonával vedle pedagogického pracovníka i jiný zaměstnanec školy. Podmínkou je, aby byl zaměstnanec zletilý a aby byl řádně poučen o výkonu tohoto dohledu.¹⁹⁷ Toto ustanovení tak podporuje myšlenku, že osoba vykonávající dohled nemusí mít nad rámec poučení žádné odborné znalosti, např. z pedagogiky.

Lze shrnout, že předmětná vyhláška, upravující dohled nad žáky, má povahu vnitřního předpisu, který může poskytnout vodítka pro chápání náležitého dohledu. Tímto vnitřním předpisem však není nijak dotčena odpovědnost školy. Většího významu by nabyla, pokud by škola uplatňovala regresní nárok vůči svému zaměstnanci.¹⁹⁸ V takovém případě už vnitřní předpisy právnických osob či jejich útvarů jsou relevantní, neboť ex ante regulují chování osob, kterým jsou adresovány.

Dále nebude bez významu ani vyhláška o základním vzdělávání, podle které právnická osoba vykonávající činnost školy odpovídá za bezpečnost žáků (a tedy i za náležitý dohled), a to i tehdy, pokud se žáci účastní mimoškolní akce související s jejich vzděláváním.¹⁹⁹ Stanoví také

---

¹⁹³ Český statistický úřad. *Školy a školská zařízení 2021/22, analytická část* [online]. 31. 8. 2022 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22>

¹⁹⁴ § 6 odst. 1 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

¹⁹⁵ § 6 odst. 2 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

¹⁹⁶ § 6 odst. 3, 4 a 5 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

¹⁹⁷ § 6 odst. 6 vyhlášky č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí.

¹⁹⁸ Srov. podkapitolu 2.3.4. Výkon dohledu pomocnou osobou.

¹⁹⁹ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

další podrobnosti, například, že na jednu dohlízející osobu nesmí připadnout více než 25 žáků.²⁰⁰ Tuto hodnotu lze vnímat jako horní limit. Avšak judikatura dovozuje, že někdy (v daném případě šlo o hru minigolfu) by byl náležitý dohled nad žáky dodržen pouze tehdy, kdyby na jednu osobu dohlízející připadli nejvýše 4 žáci.²⁰¹ Náležitý způsob dohledu je detailněji popsán níže.²⁰²

Pro komplexnost je vhodné v oblasti školství uvést, že zanedbání náležitého dohledu nad žáky v době školního vyučování nelze považovat za způsobení škody při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem.²⁰³ K témuž závěru dospěl Nejvyšší soud již v roce 1954, a to v době, kdy bylo dokonce zestátněno veškeré školství.²⁰⁴ Soudobá komentářová literatura uvádí, že „[a]by šlo o postup „úřední“, musejí tak postupovat osoby, které plní úkoly státního orgánu, a tento postup musí sloužit výkonu státní moci.“²⁰⁵ Tato podmínka není splněna ani při výuce na školách zřízených tzv. veřejným zřizovatelem. Tudiž i případy zanedbání náležitého dohledu ve školství se posoudí podle občanského zákoníku.

2.5. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Školský zákon není jediným zákonem v odvětví správního práva, ve kterém zákonodárce věnuje pozornost náležitému dohledu. Povinnost náležitého dohledu vyplývá rovněž ze zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“).²⁰⁶ K dohledu je povinna fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba. Jinak se může dopustit přestupku tím, že „jako osoba odpovědná za dítě ponechá dítě bez náležitého dozoru přiměřeného jeho věku, rozumové vyspělosti, popřípadě zdravotnímu stavu, a tím je vystaví nebezpečí vážné újmy na zdraví, nebo v důsledku toho dítě způsobí újmu na zdraví jiné osobě nebo škodu na cizím majetku nikoli nepatrnou.“²⁰⁷ Tento přestupek projednává obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle místa trvalého pobytu dítěte.²⁰⁸

Z dotazů učiněných na 3 obecní úřady obcí s rozšířenou působností vyplynulo, že se nejedná o přestupek, který by byl projednáván často. Na Městském úřadu ve Vrchlabí se s uvedeným přestupkem za posledních 10 let setkali pouze dvakrát; ani v jednom případě se

---

²⁰⁰ § 3 odst. 2 vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

²⁰¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

²⁰² Srov. podkapitulu 3.1. Způsob výkonu dohledu.

²⁰³ Srov. § 13 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

²⁰⁴ Usnesení pléna Nejvyššího soudu ze dne 2. února 1954, Pls 1/53.

²⁰⁵ VOJTEK, Petr. Komentář § 13. In: VOJTEK, Petr, BIČÁK, Vít. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

²⁰⁶ § 59 odst. 1 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁰⁷ § 59 odst. 1 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

²⁰⁸ § 59h odst. 1 písm. d) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

přestupek nepodařilo prokázat.²⁰⁹ Rovněž na Městském úřadě ve Dvoře Králové nad Labem se kdysi setkali s podobným jednáním, ale bylo to již v dávné minulosti.²¹⁰

Podobnou zkušenost potvrzuje i praxe Městského úřadu v Trutnově. Zde byl v minulosti tento přestupek využit v poslední době pouze v případě matky, která děti neúměrně trestala. Děti následně utekly z domova. I přesto je matka celý den nehledala. O svých dětech se matka dozvěděla až večer, když jí telefonovala policie, že má její děti. Děti tak byly celý den bez jakéhokoliv dozoru. Jednání matky bylo posuzováno dle uvedeného přestupku.²¹¹

Uvedený přestupek má velký význam v případě, že nedojde ke vzniku žádné škody. Aby mohla nastoupit odpovědnost civilní, je vedle protiprávního jednání a příčinné souvislosti nutný také vznik škody. Shora uvedený přestupek takové jednání sankcionuje, i když nedojde ke škodlivému následku. Myslím si, že taková úprava je vhodná a je rovněž vhodné to, že je obsažena v právu přestupkovém, tedy v právu veřejném. Vzhledem k tomu, že incidence projednávání tohoto přestupku je nízká, nejsou k dispozici rozhodnutí, byť veřejnoprávní, která by mohla být vzata v potaz při hledání kritérií, které by pomohly zhodnotit, zdali byl zanedbán náležitý dohled v rámci občanskoprávní odpovědnosti.

2.6. Zákon o veřejném zdravotním pojištění

V soudních sporech týkajících se zanedbání náležitého dohledu bývá občas jedním ze žalobců i veřejná zdravotní pojišťovna, je tak účastníkem řízení spolu s jiným poškozeným (např. dítětem, které utrpělo zranění).²¹²

Právo veřejné zdravotní pojišťovny žádat náhradu za jí hrazené služby vyplývá ze zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále jako „zákon o veřejném zdravotním pojištění“). Náhrada náleží pojišťovně v případě, že potřeba uhradit zdravotní službu vznikla v důsledku zaviněného protiprávního jednání třetí osoby vůči pojištěnci. Náhrada se tak žádá vůči této třetí osobě.²¹³

Mohou nastat i případy, kdy bude veřejná zdravotní pojišťovna jediným žalobcem. Tak tomu bylo v případě, který projednával Okresní soud v Litoměřicích. Matka v opilosti upustila malé dítě na zem, které tak utrpělo zranění. Matka mu kvůli svému stavu nebyla schopná poskytnout pomoc. Rozhodnutím městského úřadu byla matka uznána vinnou ze spáchání

---

²⁰⁹ Neformální písemné sdělení Městského úřadu Vrchlabí, oddělení SPOD, ze dne 21. 7. 2023.

²¹⁰ Neformální písemné sdělení Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem, odboru školství, kultury a sociálních věcí, sociálního oddělení, ze dne 9. 8. 2023.

²¹¹ Neformální písemné sdělení Městského úřadu Trutnov, odboru sociálních věcí, školství a zdravotnictví, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ze dne 24. 7. 2023.

²¹² Lze uvést např.: Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 28. září 2016, sp. zn. 22 T 42/2016.

²¹³ § 55 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

přestupku, popsaného v předchozí kapitole.²¹⁴ Následně zdravotní pojišťovna dítěte požadovala po matce regresní nárok v podobě nákladů léčení pojištěnce, a to s odkazem na to, že tyto náklady byly vynaloženy v důsledku protiprávního jednání matky.²¹⁵ Tento nárok byl uplatňován občanskoprávní cestou. Rozhodnutí městského úřadu o přestupku sloužilo jako důkaz v předmětném řízení.²¹⁶

Tato praxe je rovněž aprobována Nejvyšším soudem. V projednávaném případě došlo k zanedbání náležitého dohledu tím, že otec nechal devítiletého syna vjet na motocyklu na pozemní komunikaci, kde se nezletilý zranil. Nejvyšší soud uvedl k nároku zdravotní pojišťovny, že „[r]odič dítěte poškozeného na zdraví je osobou povinnou nahradit zdravotní pojišťovně náklady vynaložené v rámci systému veřejného zdravotního pojištění na léčení dítěte, jestliže újmou na jeho zdraví zavinil porušením povinnosti náležitého dohledu nad dítětem. Zdravotní pojišťovně nárok nenáleží v rozsahu, v němž se na újmě na zdraví podílelo počínání samotného dítěte (bez ohledu na to, zda zaviněné, či nikoliv).“²¹⁷

Obdobný regresní nárok by mohl svědčit též orgánu nemocenského pojištění, a to ve výši vyplacené dávky.²¹⁸ Takový případ lze ilustrovat na nezletilém škůdci, který v důsledku zanedbání náležitého dohledu způsobí pracovní neschopnost třetí osobě. Považoval jsem za vhodné zde zmínit obě tyto možnosti regresního nároku. Jedná se totiž o škody, která vznikají v důsledku zanedbání náležitého dohledu, ale není v režimu odpovědnosti podle občanského zákoníku, která byla popsána v kapitolách nezletilý jako škůdce a nezletilý jako poškozený. Jedná se o zcela svébytnou odpovědnost, která nemusí být úplně ojedinělá. Dohled nad dětmi totiž bývá často svěřován lidem, který mají k dítěti blízký vztah, případně osobou dohlízející je samotný rodič. Avšak i v případě, kdyby poškozený nepožadoval náhradu újmy v důsledku ublížení na zdraví, bude zde existovat nárok zdravotní pojišťovny (resp. orgánu nemocenského pojištění), pokud se prokáže, že k zanedbání náležitého dohledu došlo. I kdyby tedy nebyl spáchán trestný čin nebo přestupek, není zanedbání náležitého dohledu už věcí jenom škůdce a poškozeného, ale za určitých podmínek vstupuje do odpovědnostního vztahu také veřejná zdravotní pojišťovna (resp. orgán nemocenského pojištění), se svým regresním nárokem.

---

²¹⁴ § 59 odst. 1 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

²¹⁵ § 55 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

²¹⁶ Rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. 15 C 13/2022-32.

²¹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3552/2014.

²¹⁸ § 126 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

2.7. Zákon o ochraně veřejného zdraví

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů (dále jako „zákon o ochraně veřejného zdraví“) obsahuje základní hygienické normy. Některé z nich se týkají činností nezletilých.

Při jakémkoliv organizovaném pobytu dětí, „s výjimkou akcí pořádaných pro děti v poměru rodinném a obdobném, musí osoba, která akci pořádá, zajistit hygienicky nezávadný stav zařízení, zásobování akce pitnou vodou v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem pro zotavovací akce (...).“²¹⁹ Akce, kterých se účastní 30 a více dětí mladších 15 let a zároveň se jedná o pobyt delší než 5 dnů, označuje zákon za zotavovací akce.²²⁰ Sem bude spadat velké množství letních táborů. Zákon stanoví pro pořádání zotavovacích akcí mnohem přísnější podmínky.²²¹ Dále zákon stanovuje hygienické normy pro školy a obdobná zařízení.²²² Podrobnosti stanovují prováděcí vyhlášky.²²³

Nezletilý by se mohl stát poškozeným v důsledku zanedbání hygieny. V takovém případě by se mohlo jednat o zanedbání náležitého dohledu nad ním, k čemuž může dojít při otravě vodou nebo jídlem.²²⁴ Dodržování standardů požadovaných zákonem a prováděcími vyhláškami by ve většině případů mělo být dostatečné pro to, aby nebylo shledáno zanedbání náležitého dohledu nad dětmi v oblasti hygieny.

Oblíbenou letní činností je koupání. Ve vodách ve volné přírodě bývají přítomny sinice a jiné organismy. Projevy otravy toxiny ze sinic mohou být mírné (střevní obtíže, bolesti hlavy) až vážné (jaterní problémy).²²⁵ Osoby dohlížející by měly umět posoudit, zda je voda ke koupání vhodná. Pokud je v daném případě jakost vody ke koupání monitorována²²⁶ a je shledána alespoň jako přijatelná,²²⁷ pak by osoba dohlížející neměla být odpovědná za zanedbání náležitého dohledu, pokud by nezletilému vznikla újma v souvislosti s takovým koupáním, neboť v takovém případě osoba dohlížející postupovala se standardem péče, které je uznáván

---

²¹⁹ § 12 zákona o ochraně veřejného zdraví.

²²⁰ § 8 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví.

²²¹ § 8 an. zákona o ochraně veřejného zdraví.

²²² § 7 an. zákona o ochraně veřejného zdraví.

²²³ Např. vyhláška č. 106/2001 Sb., vyhláška Ministerstva zdravotnictví o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti.

²²⁴ iRozhlas. *Na Jindřichohradecku předčasně skončil tábor, děti měly zdravotní problémy. Hygiena nenašla pochybení* [online]. 18. 7. 2022 [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/detsky-tabor-hygiena-zdravotni-problemy_2207182258_afo

²²⁵ Státní zdravotní ústav. *Zdravotní rizika spojená s koupáním ve volné přírodě* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.nzup.cz/clanek/827-zdravotni-rizika-spojena-s-koupanim-ve-volne-prirode>

²²⁶ § 4 an. vyhlášky č. 238/2011 Sb., vyhlášky o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

²²⁷ § 9 odst. 4 vyhlášky č. 238/2011 Sb., vyhlášky o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

hygienickými normami. V případě vod s nemonitorovanou jakostí je to složitější, osoba dohlížející musí učinit úvahu a vyhodnotit jakost vody. Kdyby nezletilému vznikla újma v souvislosti s koupáním v nemonitorovaných vodách, nelze vyloučit, že by si soud v takovém případě vyžádal odborné vyjádření od orgánu veřejné moci²²⁸ (v tomto případě pravděpodobně od příslušné krajské hygienické stanice²²⁹) nebo znalecký posudek.²³⁰

Odpovědnost za zanedbání náležitých dohledů nemá být absolutní.²³¹ Koupání ve volné přírodě je oblíbená činnost a přes svá rizika přináší jistě mnoho výhod. V jiném případě Ústavní soud uzavírá, že příliš intenzivní dohled by mohl vést „ke značné ztrátě svobody dětí, a v důsledku i jejich radosti ze života“.²³²

2.8. Zákon o silničním provozu

Poměrně konkrétní úpravu samostatnosti nezletilých v silničním provozu upravuje zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (dále jako „zákon o silničním provozu“). Na chodníku, cyklistické stezce a v obytné a pěší zóně smí jet nezletilý bez jakéhokoliv věkového nebo jiného omezení. Zákon o silničním provozu v takovém případě nestanovuje žádnou povinnost dohledu. Na druhou stranu na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci smí jet dítě mladší 10 let jen pod dohledem osoby starší 15 let.²³³

Vozkou a průvodcem vedených nebo hnaných zvířat smí být jen osoba starší 15 let.²³⁴ „Na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci smí jet na zvířeti jen jezdec starší 15 let. Osoba starší 12 let smí jet na zvířeti na silnici, místní komunikaci a veřejně přístupné účelové komunikaci jen pod dohledem osoby starší 15 let.“²³⁵

Jaký je význam těchto ustanovení pro posouzení, zda byl zanedbán náležitý dohled v režimu civilní deliktní odpovědnosti? Za standardní situace lze shora uvedená ustanovení použít jako interpretační vodítko. Obecně tudíž zákonodárce umožňuje např. dětem už od věku 10 let samostatně jezdit na jízdním kole na silnici. Soudy by tedy v případě posuzování otázky, zdali byl zanedbán náležitý dohled, neměly dospět k závěru, že takové dítě musí být v případě jízdy na kole vždy pod přímým dozorem svých rodičů. Nicméně náležitost dohledu musí být posuzována komplexně. Tudíž soud může rozhodnout i opačně, avšak svůj závěr by měl pečlivě

²²⁸ § 127 odst. 1 věta první občanského soudního řádu.

²²⁹ Srov. § 82 zákona o ochraně veřejného zdraví.

²³⁰ § 127 odst. 1 věta druhá občanského soudního řádu.

²³¹ Srov. náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

²³² Tamtéž.

²³³ § 58 odst. 2 zákona o silničním provozu.

²³⁴ § 59 odst. 1 a § 60 odst. 6 zákona o silničním provozu.

²³⁵ § 60 odst. 5 zákona o silničním provozu.

odůvodnit podle konkrétních okolností. Tento postup je vhodný i s ohledem na zásadu legitimního očekávání.

3. Kritéria hodnocení zanedbání náležitého dohledu

Literatura považuje za problematické, že pojem náležitého dohledu není dostatečně vyjasněn. Je vykládán pouze judikaturou a právní teorií. Neostré vymezení tohoto standardu péče je považováno za oslabení právní jistoty.²³⁶

Na druhou stranu se domnívám, že bližší vymezení náležitého dohledu má provádět doktrína a judikatura tak, jak je tomu v současné době. Zákon by mohl být zpřesněn v tom ohledu, že by obsahoval obecná kritéria náležitého dohledu (např. v rozsahu názvu podkapitol 3.1. až 3.4.), nicméně toto zpřesnění by nemělo praktický význam. A zpřesnění na úroveň dílčích hodnotících kritérií by bylo příliš kazuistické a právní úprava by se mohla stát nepřehlednou. Kritéria náležitého dohledu je třeba vždy hodnotit v souvislostech a okolnostech daného případu. Zastávám tudíž názor, že současná právní úprava pojmu náležitý dohled je dostačující. Následující kapitola systematicky třídí dílčí kritéria, z nichž mnohá byla definována již v judikatuře a s jejichž pomocí by bylo možné hodnotit náležitost dohledu nad nezletilými.

Analogii k náležitému dohledu je možné hledat u péče řádného hospodáře člena voleného orgánu právnické osoby²³⁷ nebo u požadavku na odbornou péči podnikatele.²³⁸ Rozumíme-li náležitým dohledem standard, pak nalzáme velmi přílehavou analogií u tzv. postupu lege artis, což je standard, podle kterého se posuzuje, zdali byla lékařská péče poskytnuta na náležité odborné úrovni. Náležitou odbornou úrovní se rozumí poskytování zdravotních služeb:

- 1) podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů;
- 2) při respektování individuality pacienta;
- 3) s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti.²³⁹

Tuto úpravu vycházející ze zdravotnického práva lze použít jako inspiraci pro rozlišení systematiky znaků, ke kterým je třeba přihlížet při posuzování náležitého dohledu. Judikatura českých soudů již vyjasnila velké množství okolností, ke kterým je třeba přihlížet u náležitého dohledu. Nejsou však dosud nijak systematicky členěny.²⁴⁰ Můžeme rozlišit tři obdobné, samostatně stojící kategorie, kam je možné zařadit okolnosti, určující, zdali byl dohled náležitý či nikoliv. Na rozdíl od standardu lege artis při poskytování zdravotních služeb je však nutno přidat ještě kategorii čtvrtou, jejíž nezbytnost je vysvětlena v kapitole jí věnované. Jde celkem o tyto čtyři kategorie:

---

²³⁶ TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 361. ISBN 978-80-7400-625-8.

²³⁷ § 159 občanského zákoníku.

²³⁸ § 5 odst. 1 občanského zákoníku.

²³⁹ § 4 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

²⁴⁰ Srov. TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 361. ISBN 978-80-7400-625-8.

- 1) náležitý způsob výkonu dohledu;
- 2) dohled při uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván;
- 3) dohled s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti;
- 4) dohled s ohledem na vztah osoby dohlížející a dohlížené.

3.1. Náležitý způsob výkonu dohledu

*Způsobu pak nejlepšímu kázně učí slunce nebeské, které rostlinkám země slouží: 1. vždycky světlem a teplem; 2. často deštěm a větrem; 3. někdy toliko hřímáním i blýskáním, ačkoli i to jim k dobrému přichází. Tak tedy mládeže vůdce dítky spravovati a napravovati má: 1. Příkladem ustavičným (...). 2. Slovy milými, buď že napomáhá neb poroučí (...). 3. Pakli kdo zavilý jest a povlovnější, taková slovní kázeň nestačuje, teprve se přijíti může a má k skutečnému trestání (...).*²⁴¹

JAN AMOS KOMENSKÝ

Způsob výkonu dohledu představuje určité postupy nebo způsoby chování dohlížejících osob. Existuje mnoho postupů, jak dohlížet nad nezletilými. Praktická příručka pro učitele uvádí rozlišení typů učitelů podle toho, do jaké míry mají své žáky pod kontrolou, přičemž uvádí, že správným postupem může být i přenesení odpovědnosti a kontroly na žáky, pokud je prováděno správným způsobem.²⁴²

Dohled je tedy především potřeba provádět způsobem, který bude náležitý. Různým aspektům dohledu jsou věnovány následující podkapitoly.

3.1.1. Poučení, pokyny a jejich následná kontrola

Ve třech posuzovaných případech byla přidělena rozdílná váha skutečnosti, zda byli nezletilí předem poučeni o vhodném chování. V prvním případě hrálo 50 žáků minigolf na 13 různých jamkách, přičemž učitelky obcházely jednotlivé čtveřice a průběžně je kontrolovaly. Jeden žák způsobil svému spolužákovi při této hře trvalou ztrátu vidění levým okem. Žáci byli poučeni o podmínkách bezpečné hry, nicméně samotné toto opatření nebylo podle soudu dostatečné vzhledem k tomu, že pohyb dětí ve skupince nebyl organizován, a to ani na jamkách.²⁴³

---

²⁴¹ KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktické spisy (Výbor)*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1954, s. 163.

²⁴² Srov. PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013, s. 137-140. ISBN 978-80-262-0367-4.

²⁴³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

Ve druhém případě se jednalo o 11letého chlapce umístěného v dětském domově. Chlapec šel na samostatnou vycházku mimo dětský domov, kde napadl jiného chlapce a způsobil mu zlomeninu levé stehenní kosti. Nezletilý škůdce však byl předtím poučen o vzájemných mezilidských vztazích a o tom, jak se chovat k ostatním dětem v dětském domově. Společně s dalšími okolnostmi soud uznal tato opatření za dostatečná. Dětský domov tudíž náležitý dohled nezanedbal.²⁴⁴

Třetí případ zanedbání náležitého dohledu se týkal nezletilého žalovaného, který házel po nezletilém žalobci kusy dřeva a při této činnosti mu poškodil oko. Nezletilý škůdce byl dosud bezproblémovým dítětem a jeho protiprávní jednání bylo vybočením z jinak osvojených pravidel řádného chování. Matka náležitý dohled nad nezletilým škůdcem nezanedbala. Soudy v tomto případě nepožadovaly po matce, aby prokázala, že svému synovi vysvětlila, že házení kusů dřeva po jiné osobě je nebezpečné a zakázané. Výchovné působení matky totiž probíhalo řádným způsobem průběžně, a tudíž neoponechávalo dokumentární stopy vhodné pro účely formálního důkazu. Průběžné výchovné působení (namísto výslovného poučení) bylo podloženo nepřímými důkazy v podobě výsledku třídní učitelky, pracovnice odboru sociálních věcí a příbuzných škůdce.²⁴⁵

Ačkoliv každé z těchto tří rozhodnutí se staví jinak k významu ústně podaného poučení o správném chování, nemyslím si, že by uváděná rozhodnutí byla arbitrární. Soud vždy dostatečně zdůvodňuje, proč ústní poučení představovalo či nepředstavovalo v konkrétním případě dostatečné opatření. Ačkoliv lze jistě ústní poučení obecně doporučit (a mít případně připravené důkazy),²⁴⁶ nelze jeho provedení vnímat jako okolnost, která v každé situaci vyloučí odpovědnost osoby dohlížející.

Ústní poučení úzce souvisí také s vydáním pokynů a kontrolou, která by měla po jejich vydání následovat a která by měla ověřit jejich dodržování. Průběžná kontrola byla zanedbána v případě, kdy došlo k poranění oka na dětském táboře. Devítileté děti měly na táboře nožičky. Kromě organizovaných aktivit však byly nožičky schované u oddílových vedoucích. Den před odjezdem z tábora byly nožičky dětem vydány s pokynem, aby si je uložily do zavazadel. Jedno dítě pokyn nedodrželo, s nožem si hrálo a poranilo oko svého vrstevníka. V tomto případě byl zanedbán náležitý dohled, neboť neprobíhala kontrola, zdali děti uvedený pokyn dodržují. Podle

---

²⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

²⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3298/2012.

²⁴⁶ Srov. § 120 odst. 1 občanského soudního řádu.

soudu mělo jít alespoň o zběžnou kontrolu, zda je pokyn respektován. Soud také uvedl, že vydání nožíků mělo být doprovázeno upozorněním na možná rizika nakládání s nimi.²⁴⁷

3.1.2. Zajištění bezpečného prostředí

Jedním z nejdůležitějších opatření při dohledu je vytvoření bezpečného prostředí a podmínek pro bezpečné aktivity dětí. Prostředí lze vykládat v širším smyslu jako souhrn okolností, ve kterých nezletilý žije.²⁴⁸

Pro vytvoření bezpečného prostředí je nezbytná správná organizace hry,²⁴⁹ praktická průprava,²⁵⁰ řádné zajištění míst, do kterých by se mohli nezletilí zřítit nebo spadnout²⁵¹ nebo řádná příprava dětí, které mají používat náčiní, které neovládají a nemají s ním zkušenosti.²⁵²

Bezpečné prostředí je třeba vytvářet také při sportovních činnostech. Taková obecná opatření, která mohou pomoci při vytváření bezpečného prostředí, vyplývají z různých obecně respektovaných pravidel chování při dané sportovní činnosti. Tak například „[p]ravídkla chování pro lyžaře, vydaná Mezinárodní lyžařskou federací FIS, nejsou obecně závazným právním předpisem, avšak pro lyžaře na sjezdové trati jsou závazná a jejich porušení představuje porušení právní povinnosti předcházet vzniku škod.“²⁵³ Obdobně lze rovněž k náležitému dohledu vztáhnout následující závěry případu, který projednával Nejvyšší soud České republiky, podle něhož „[n]edodržení metodiky Českého horolezeckého svazu ze strany jistící osoby znamená nedodržení potřebné míry opatrnosti, v důsledku čehož lze při způsobení těžké újmy na zdraví dovést trestní odpovědnost jistící osoby. Na tomto základě lze dovést, že horolezci by se při výkonu své činnosti měli řídit zmíněnou metodikou, která v daném odvětví lidské činnosti konkretizuje § 2900 ObčZ.“²⁵⁴ Lze předpokládat, že soudy by zaujaly obdobný postoj také k obecně respektovaným pravidlům chování při jiných sportovních aktivitách. Další obecná opatření při dohlížení vyplývají z některých právních předpisů, např. v oblasti ochrany veřejného zdraví²⁵⁵ nebo pravidel silničního provozu,²⁵⁶ jak již bylo zmíněno.

²⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

²⁴⁸ Srov. heslo „Prostředí“ In Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-03-06]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=prost%C5%99ed%C3%AD>

²⁴⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

²⁵⁰ Srov. tamtéž.

²⁵¹ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

²⁵² Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

²⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

²⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.

²⁵⁵ Srov. podkapitolu 2.7. Zákon o ochraně veřejného zdraví.

²⁵⁶ Srov. podkapitolu 2.8. Zákon o silničním provozu.

Děti mohou mít v průběhu organizované akce samostatný rozchod. I tehdy lze však doporučit, aby osoba dohlížející učinila vhodná obecná opatření.²⁵⁷ Lze doporučit např. vymezení míst, kde se mohou nezletilí pohybovat; rozdělení dětí do skupin; zajištění komunikace (např. prostřednictvím mobilního telefonu), a to i např. s pravidelným hlášením; zavedení zvláštních pravidel pro některé skupiny dětí, kde to okolnosti vyžadují.²⁵⁸

Zvláštní způsob dohledu se vyžaduje v případě šikany, která je založena na snaze ublížit jinému fyzicky, emocionálně nebo sociálně.²⁵⁹ Šikana může mít řadu podob a při systematické práci s dětmi a mládeží je třeba jí předcházet vytvářením bezpečného prostředí.²⁶⁰ Z hlediska občanského práva může školní šikana vést ke vzniku povinnosti k náhradě bolestného,²⁶¹ ať již fyzického nebo psychického,²⁶² k náhradě další nemajetkové újmy²⁶³ nebo se mohou objevit nároky vyplývající z porušení práv na ochranu osobnosti.²⁶⁴ Je třeba podotknout, že nezletilí ve věku 13 až 17 let přisuzují mimořádně velkou váhu tomu, jak je vnímají jejich vrstevníci, proto i ochrana jejich dobré pověsti by měla k tomuto zjištění přiměřeně oceňována.²⁶⁵ Špatná pověst ve skupině může ovlivnit sociální postavení poškozeného, příp. i schopnost navazovat přátelské a romantické vztahy, jak tomu bylo v případě, kdy nezletilá utrpěla popáleniny v obličeji v důsledku toho, že táborový vedoucí nalil do ohně akcelerant hoření.²⁶⁶ Vedle tradičních metod umožňují nové technologie stále větší spektrum možností kyberšikany. Např. ve Španělsku skupina 11 nezletilých ve věku okolo 13 let za pomoci umělé inteligence vytvářela falešné fotky nahých dívek a tyto fotky se jevily jako skutečné fotky dotčených osob.²⁶⁷ Prevence šikany je ve školním prostředí povinností školy a pedagogických pracovníků.²⁶⁸ Proto by škola mohla vzniknout povinnost k náhradě újmy v případě, kdyby zanedbala náležitý dohled např. tím, že by

---

²⁵⁷ KACZOR, Jan. Rozchod na školní akci. *Řízení školy* [online]. 11. 5. 2023 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/detail-otazky/883/rozchod-na-skolni-akci>

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-21149/2016* [online]. 2. 9. 2016 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38988/>

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ Srov. § 2958 občanského zákoníku.

²⁶² K rozlišování kategorií nemajetkové újmy srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2019, sp. zn. 6 Tdo 1309/2019.

²⁶³ Srov. § 2958 občanského zákoníku.

²⁶⁴ Srov. § 81 an. občanského zákoníku.

²⁶⁵ Srov. LAWLER, Margaret, NIXON, Elizabeth. Body dissatisfaction among adolescent boys and girls: the effects of body mass, peer appearance culture and internalization of appearance ideals. *Journal of Youth and Adolescence*. 2011; 40; s. 59-71. doi: 10.1007/s10964-009-9500-2.

²⁶⁶ Srov. rozsudek Okresního soudu ve Svitavách ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 C 177/2017.

²⁶⁷ iDnes. *Nahé fotky dívek šířili po sítích. Teenageři k tomu zneužili umělou inteligenci*. [online]. 21. 9. 2023 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nahe-fotky-ai-spanelsti-teenageri-policie.A230921_100405_zahranicni_remy

²⁶⁸ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-21149/2016* [online]. 2. 9. 2016 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38988/>

se neřídila příslušnou metodikou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy²⁶⁹ nebo by nečinila ani jiná vhodná preventivní opatření. Podobně je však potřeba se věnovat prevenci šikany v jakémkoliv organizovaném kolektivu dětí a mládeže.

I v internetovém prostředí má probíhat dohled nad nezletilými. Všechna dostupná rozhodnutí v oblasti zanedbání náležitého dohledu jsou z fyzického prostředí. Mohla by vzniknout disproporce a chybné vnímání, že za chování nezletilých ve virtuálním prostředí nikdo neodpovídá. Na sociálních sítích se přitom např. vyskytují návodná videa, která vyzývají nezletilé k nebezpečným výzvám, které pak slouží jako „důkaz odvahy“. Jde např. o tzv. blackout challenge, nabádající děti, aby škrtily sebe, případně své kamarády, což v ČR v jednom případě údajně vedlo k úmrtí dítěte.²⁷⁰ Dohled lze v internetovém prostředí vykonávat např. pomocí blokace určitých webů, aplikací, časovými omezeními, příp. tím, že se rodiče zajímají o to, co děti ve virtuálním prostředí dělají. V případě úmrtí nezletilého je nepravděpodobné, že by byl rodič jako osoba dohlížející žalován některou z osob zemřelému dítěti blízkou.²⁷¹ Je však možné, že by svůj nárok uplatnila zdravotní pojišťovna,²⁷² která by mohla požadovat náhradu za jí hrazené zdravotní služby, neboť potřeba jejich poskytnutí by mohla vzniknout i protiprávním jednáním, které v tomto případě může spočívat i v zanedbání náležitého dohledu.²⁷³ Takový přístup je spravedlivý, neboť plátcí pojistného na veřejné zdravotní pojištění by neměli nést břemeno toho, že někteří rodiče nedohlížejí nad dětmi ve virtuálním světě, pokud by se skutečně prokázalo zanedbání náležitého dohledu.

Příklady z této kapitoly ukazují, že dohlížející osoby budou v mnoha případech odpovídat za zajištění bezpečného prostředí, v němž se nezletilí pohybují. Tytéž příklady ilustrují, že se jedná o široké spektrum různých prostředí, kterým je potřeba věnovat pozornost.

3.1.3. Dlouhodobé výchovné působení a bezprostřední dozor

Po výkladu o vytváření bezpečného prostředí je třeba zmínit, že velký význam má dlouhodobé výchovné působení. Osoby dlouhodobě dohlížející (zpravidla rodiče) jsou povinny zajímat se o chování dítěte, jeho „zájmy, záliby a činnost ve volném čase, soustavně na něj výchovně působit a usměrňovat jeho chování“.²⁷⁴ Roli bezesporu hraje také to, zda osoba dohlížející sama šla příkladem ve svém chování. Soud uzavřel, že rodiče by měly zodpovídat za

---

²⁶⁹ Srov. tamtéž.

²⁷⁰ KRÁSENSKÁ, Daniela. *Nebezpečná TikTok výzva má v Česku možná první obět. Jak se má boomer bránit?* [online]. 19. 3. 2023 [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-nebezpecna-vyzva-na-tiktoku-ma-v-cesku-mozna-prvni-obet-jak-se-branit-227948>

²⁷¹ Srov. § 2969 občanského zákoníku.

²⁷² Srov. § 55 odst. 1 zákona o veřejném zdravotním pojištění.

²⁷³ Srov. podkapitulu 2.6. Zákon o veřejném zdravotním pojištění.

²⁷⁴ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

zanedbání náležitého dohledu i ve chvíli, kdy bylo jejich dítě umístěno do dětského domova, neboť svůj podíl na újmě způsobené dítětem měly jejich výchovné chyby a selhání primární rodičovské péče. Odpovědnosti bylo naopak zproštěno zařízení ústavní výchovy, které v takových podmínkách nemělo mnoho možností usměrňovat chování nezletilého.²⁷⁵

Domnívám se, že je vhodné upřednostnit přístup, který připraví nezletilé na dospělost,²⁷⁶ umožní jim převzít zodpovědnost. Takový přístup má vést nezletilé k tomu, aby sami dokázali předcházet rizikům, jinými slovy učít je tomu, aby samostatně uvažovali o prevenci před hrozící újmou.²⁷⁷ Celkový přístup k výchově nezletilého by měl být častěji předmětem zájmu u podobných sporů, neboť vhodným výchovným působením lze odstranit potenciálně závadné chování.

Svou roli hraje i bezprostřední dozor a pozornost při něm. U tohoto způsobu výkonu dohledu se však nejsilněji projevuje limitace zejména konkrétními podmínkami a objektivními možnostmi.²⁷⁸

3.1.4. Praktické závěry – výkon dohledu podle uznávaných postupů

Lze shrnout, že judikatura při hodnocení způsobu dohledu přihlíží zejména k tomu, zda byly zajištěny podmínky pro bezpečné aktivity dětí, zda byly děti poučeny o vhodném chování, zda byla osoba dohlížející kontrolovala respektování udělených pokynů, jak probíhal bezprostřední dozor a celkový přístup k výchově nezletilého nebo zda byla přijata obecná opatření předcházející vzniku újmy.

Způsob dohledu je nutné přizpůsobit tomu, jaké hodnoty by mohly být ohroženy, pokud by byl náležitý dohled zanedbán, a jaká je pravděpodobnost zásahu do těchto hodnot.²⁷⁹ Jinak by měl vypadat dohled při vysoce rizikové činnosti, u které je ohroženo zdraví nebo život; jinak bude vypadat dohled u činnosti, u které hrozí nanejvýš nepatrná škoda na majetku.²⁸⁰

S ohledem na vše shora řečené je možné, že soud nebude mít potřebné znalosti o tom, jaký je v konkrétní situaci správný způsob výkonu dohledu nad nezletilým. Soud tak může shledat, že posouzení, zdali byl zanedbán náležitý dohled, vyžaduje zvláštních odborných znalostí. V takovém případě soud ustanoví znalce.²⁸¹ V úvahu podle okolností případu přichází

---

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ Srov. § 31 občanského zákoníku.

²⁷⁷ Srov. § 2900 občanského zákoníku.

²⁷⁸ Srov. podkapitulu 3.3. Konkrétní podmínky a objektivní možnosti.

²⁷⁹ Srov. TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 180. ISBN 978-80-7400-625-8.

²⁸⁰ Shodně viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

²⁸¹ § 127 odst. 1 občanského soudního řádu.

znalci v oborech školství, sport nebo psychologie; nelze však a priori vyloučit ani obory jiné.²⁸² Ve všech dostupných případech soud tuto otázku hodnotil samostatně bez využití znalce. Nelze však vyloučit, že by některá ze stran sporu znalecký posudek navrhovala k prokázání tvrzení o náležitosti dohledu.

3.2. Uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván dohled

*Jediným úkolem učitele je zahlédnout v každém studentu jiskerku dobrého a tu pak opatrně rozfoukávat.*²⁸³

MAREK VÁCHA

Soudy dospěly k závěru, že je potřeba přihlížet k individuálním rysům osoby, nad níž je vykonáván dohled. Roli hraje zejména věk, povahové vlastnosti a celkové chování a vystupování. Je potřeba také šetřit zájmy nezletilého, z nichž některé vyplývají např. z Úmluvy o právech dítěte.²⁸⁴

3.2.1. Věk nezletilého

Běh času, tedy i stárnutí fyzické osoby, je právní skutečnost, která je nezávislá na vůli osoby.²⁸⁵ Proto se řadí mezi právní události.²⁸⁶ V občanském právu je dosažení věku vykládáno tak, že osoba dosahuje určitého věku počátkem toho dne (tedy od 00:00), který svým číslem a měsícem odpovídá dni, kdy se osoba narodila.²⁸⁷

Je bezesporu, že věk nezletilého určuje, v jaké míře a jakým způsobem nad ním má být vykonáván dohled. Pro posouzení vlivu věku je na místě připomenout, že k nabývání svéprávnosti nezletilými dochází postupně.²⁸⁸ Nezletilí jsou způsobilí k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jejich věku.²⁸⁹ Jestliže dochází takto k postupnému nabývání svéprávnosti, je možné s rostoucím věkem nezletilých snižovat standard dohledu nad nimi. Před přeceňováním role věku však varuje Ústavní soud, podle něhož „[z]pravidla nestačí učinit pouze obecnou úvahu o schopnostech typického dítěte daného věku. Schopnosti pětiletých dětí se mohou podstatně lišit. Některé již mohou být v mnoha ohledech

²⁸² Srov. přílohu č. 1 vyhlášky č. 505/2020 Sb., kterou se stanoví seznam znaleckých odvětví jednotlivých znaleckých oborů, jiná osvědčení o odborné způsobilosti, osvědčení vydaná profesními komorami a specializační studia pro obory a odvětví.

²⁸³ VÁCHA, Marek Orko. *Láska tvoří krásu*. Brno: Cesta, 2023, s. 23. ISBN 978-80-7295-305-9.

²⁸⁴ Srov. podkapitulu 2.2. Úmluva o právech dítěte.

²⁸⁵ § 600 občanského zákoníku.

²⁸⁶ Srov. systematické zařazení § 600 občanského zákoníku.

²⁸⁷ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 23. 12. 1987, 6 Cz 45/87.

²⁸⁸ § 31 občanského zákoníku.

²⁸⁹ Tamtéž.

samostatné a jiné nikoliv. Standard náležitého dohledu se musí vždy vztahovat ke konkrétnímu dítěti, a nikoliv k typickému dítěti daného věku.²⁹⁰

Ve zvlášť nízkém věku jsou nezletilí natolik zranitelní, že např. s nimi může kdokoliv, kdo půjde kolem třeba po ulici, volně manipulovat. Tak tomu bylo v případě, kdy matka ponechala měsíčního novorozence v kočárku před domem a zhruba každých 20 minut jej kontrolovala. Ke kočárku přišel 4letý škudce, který novorozence upustil na zem, čímž mu způsobil zranění hlavy s trvalými následky. Matka zanedbala náležitý dohled samotným ponecháním spícího dítěte v kočárku před domem v městském prostředí. Tím došlo k založení její spoluodpovědnosti.²⁹¹

V témže případě pak byla dovozena odpovědnost i matky 4letého škudce. Matka jej nechala téměř 1,5 hodiny venku bez dozoru a v tomto časovém úseku nezletilý způsobil zmiňované zranění hlavy poškozenému. V daném případě pak i matka tohoto 4letého dítěte zanedbala náležitý dohled. Rozsah odpovědnosti obou matek pak byl stanoven shodně na 50 %.²⁹²

Soudy posuzovaly také zanedbání dohledu nad nezletilou ve věku tří let a sedmi měsíců. Matka ji ponechala bez dohledu (pouze s dalšími dětmi) před domem a kontrolovala ji jen občasným pohledem z okna. Nezletilá upadla do odpadní jímky, která byla na veřejně přístupném pozemku; jímka nebyla zabezpečená, byla zakrytá jen plastovým poklopem a zarostlá trávou. Nezletilá v jímce utonula. Odvolací soud uzavřel, že žalovaný (Statutární město Ostrava) odpovídá v rozsahu dvou třetin a matka nezletilé v rozsahu jedné třetiny. Nejvyšší soud pak následně dovolání odmítl.²⁹³

Ve dvou posledně jmenovaných sporech se objevují děti velmi nízkého věku. U nich ani při sebevětším úsilí není dobře možné, aby se tyto děti naučily bezpečně chovat ve vztahu k potenciálním rizikům, proto je zde standard dohledu nejprísnejší. Ve vyšším věku záleží často na tom, jestli se nezletilým dostalo patřičného poučení nebo jestli bylo bezpečné chování předem vysvětleno, což jim bude zpravidla dovolovat jejich rozumová vyspělost přiměřená jejich relativně vyššímu věku.²⁹⁴

Mnohé věkové milníky jsou obsaženy v zákoně o silničním provozu, kde se pro různé situace vyskytují hranice při dosažení 10.,²⁹⁵ 12.²⁹⁶ a 15.²⁹⁷ roku věku.²⁹⁸ Od 7. roku věku má

---

²⁹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

²⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007.

²⁹² Tamtéž.

²⁹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

²⁹⁴ Srov. § 31 občanského zákoníku.

²⁹⁵ § 58 odst. 1 zákona o silničním provozu.

²⁹⁶ § 60 odst. 5 zákona o silničním provozu.

nezletilý s nařízenou ústavní výchovou právo na samostatnou vycházku.²⁹⁹ Zbraň určité kategorie lze při výuce, přípravě nebo soutěžích a za splnění dalších zákonných podmínek svěřit nezletilému od 10. roku života.³⁰⁰ Tyto milníky však představují obecná interpretační vodítka. Osoba dohlížející by mohla porušit standard náležitého dohledu i tehdy, pokud by respektovala uvedená veřejnoprávní omezení. Bylo by však potřeba pečlivě zdůvodnit, proč byl náležitý dohled zanedbán navzdory dodržení veřejnoprávních předpisů.³⁰¹

Judikatura věnuje pozornost věku dětí v dopravním provozu. Např. v případě posuzování náležitosti dohledu nad dítětem při přecházení přechodu pro chodce Ústavní soud dovodil, že je nutné vzít vždy v potaz chování dítěte v dopravním provozu.³⁰² Nestačí vycházet pouze z jeho věku, neboť mezi dětmi mohou být značné rozdíly.³⁰³

Odborná studie zjistila, že děti se zpravidla naučí přecházet silnici bezpečně ve věku 7-8 let, možná i dříve, vše v závislosti na míře trénování pohybu v provozu. Studie zkoumala, jaký vliv na bezpečnost dětí na silnici měla výuka bezpečného chování v silničním provozu těmito 3 způsoby:

- 1) pomocí internetové příručky a vzdělávacího videa (s minimálním efektem);
- 2) individuálním nacvičováním bezpečnosti s dospělým přímo u silnice (zlepšení);
- 3) obdobným tréninkem ve virtuálním prostředí (srovnatelné zlepšení).³⁰⁴

Čtvrtou skupinou byla kontrolní skupina, kde výuka neprobíhala. Způsob ad 2) a ad 3) vedl ke zlepšení bezpečného chování 7-8letých dětí při přecházení silnice. Nicméně osobní přítomnost vyžaduje dostatek času ze strany dospělé osoby, virtuální nacvičování je zase nákladné finančně. Vzdělávání pomocí videí a internetu se ukázalo jako neefektivní. Přenos znalostí nevedl v tomto případě ke zlepšení bezpečného chování dětí.³⁰⁵

Proto bude mít zcela jistě na odpovědnost dohlížející osoby vliv to, jestli bylo bezpečné chování v provozu nacvičováno. Pokud je odpověď kladná, lze v zásadě shrnout, že dítě ve věku 7-8 let se smí, aniž by byl zanedbán náležitý dohled, samo pohybovat po ulici, jejíž rušnost je na běžné úrovni.

---

²⁹⁷ § 59 odst. 1, § 60 odst. 6, § 60 odst. 5 zákona o silničním provozu.

²⁹⁸ Srov. podkapitulu 2.8. Zákon o silničním provozu.

²⁹⁹ § 20 odst. 1 písm. p) zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

³⁰⁰ § 59 odst. 4 zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních).

³⁰¹ Srov. podkapitulu 2.8. Zákon o silničním provozu.

³⁰² Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

³⁰³ Tamtéž.

³⁰⁴ SCHWEBEL, David C.; MCCLURE, Leslie A. a SEVERSON, Joan. Teaching children to cross streets safely: A randomized, controlled trial. *Health Psychology*. 2014, roč. 33, č. 7, s. 628-638. ISSN 1930-7810. doi: <https://doi.org/10.1037/hea0000032>.

³⁰⁵ Tamtéž.

Z některých rozsudků českých soudů, by bylo možné dovodit, že rodiče musí vykonávat zvýšený dohled např. i nad 17letými potomky na hranici zletilosti.³⁰⁶ Ke kritériu věku by v těchto případech mělo být zvláště přihlíženo. V rozumové vyspělosti 11letého a 17letého nezletilého bude zpravidla velký rozdíl. Hyperprotektivní dohled na prahu zletilosti může být též potenciálně nepříznivý pro samotného nezletilého.³⁰⁷ Proto by i standard dohledu měl být takový, aby nedocházelo k nepřiměřeným zásahům do práv nezletilých.

3.2.2. Vlastnosti, schopnosti a hodnoty nezletilého

Při dohlížení nad nezletilými mohou dohlízející osoby spoléhat na kladné vlastnosti, dobře rozvinuté schopnosti a správně nastavené hodnoty nezletilého. Roli bude také hrát nastavení jejich temperamentu. Na úvod je potřeba podotknout, že je potřebné, aby osoba dohlízející o těchto osobních charakteristikách nezletilého věděla už ve chvíli, kdy nad ním dohlíží, pokud by chtěla tvrdit, že náležitý dohled nezanedbala.

Aplikace životních hodnot a postojů nezletilých se rozvíjí od 12. roku života.³⁰⁸ Do chování nezletilého se v tomto věku začíná promítat také etika a ideologické zakotvení.³⁰⁹ Od 12. roku věku je tedy možné, aby se osoby dohlízející částečně spoléhaly na etiku a hodnoty osob, nad kterými dohlíží. Pozornost je naopak potřeba věnovat těm nezletilým, o jejichž vhodném morálním nastavení lze pochybovat. U 15letého nezletilého, který měl sklony ke lhaní, soudy požadovaly vyšší míru dohledu; rodiče se měli o svého syna více zajímat, aby předešli závadnému jednání.³¹⁰

Při některých aktivitách se nezletilí teprve učí zacházet s některými nebezpečnými předměty. Je třeba připomenout, že i nezletilí by měli mít právo na to se naučit bezpečnou manipulaci s takovým náčiním.³¹¹ Těžko si lze představit, že by si správné postupy osvojili bezpečně po dosažení plné svéprávnosti, pokud to předtím nemohli nacvičit.

V jednom z posuzovaných případů se soud zabýval poraněním dítěte jiným dítětem v důsledku hraní si s nožem. Děti dostaly poslední den dětského tábora nože s pokynem, aby je uložily do zavazadel a nepoužívaly. Kontrola plnění tohoto pokynu neprobíhala. Soud uzavřel, že tak došlo k porušení náležitého dohledu. Lze si však představit hypotetickou situaci, kdy individualita dětí vyžaduje, aby nůž používaly, a to zejména pokud se jedná o přípravu k jejich

³⁰⁶ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 214/2002.

³⁰⁷ Srov. podkapitulu 1.1. Náležitý dohled v pedagogické psychologii.

³⁰⁸ KÄGSTRÖM, Anna, JURÍKOVÁ, Laura, GUERRERO, Zoe. Developmentally appropriate mental health literacy content for school-aged children and adolescents. *Cambridge Prisms: Global Mental Health*, 10, e25, 1-11. doi: <https://doi.org/10.1017/gmh.2023.16>

³⁰⁹ Tamtéž.

³¹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1333/2001.

³¹¹ Srov. Čl. 29 odst. 1 písm. a) Úmluvy o právech dítěte.

budoucímu povolání. Stejně tak např. na letních táborech mohou rodiče přímo vyžadovat, aby si nezletilý osvojil určitou dovednost, byť by byla spojená s rizikovou činností. V takovém případě je jistě potřebné učinit opatření předcházející zraněním, ale nelze vytýkat samotné používání nožů, resp. podobných nebezpečných předmětů. I při sebelepších snahách o bezpečnost při používání nožů může dojít k poraněním, přestože náležitý dohled zanedbán nebude. Je však třeba uvést, že v případě, který posuzoval soud, došlo ke zranění nožem nikoliv v okamžiku nacvičování zručnosti, ale při nekontrolované aktivitě dětí, kterou iniciovali sami nezletilí bez vědomí dohlížející osoby.³¹²

3.2.3. Předchozí chování nezletilého

S tématem předchozí podkapitoly úzce souvisí další faktor, který lze označit jako tzv. „bezproblémovost“ dítěte. V jednom posuzovaném případě házel chlapec ve věku 11,5 let kamení a kusy dřeva po třetí osobě, kterou zasáhl do oka a způsobil jí těžké zhmoždění, které si následně vyžádalo hospitalizaci. Soudy uzavřely, že matka náležitý dohled zanedbala. Tento závěr byl opřen o skutečnost, že matka „do doby škodné události nebyla konfrontována s nějakým nezdarem svých výchovných snah a předchozí chování nezletilého syna tak nevyžadovala z její strany zvýšený dohled.“³¹³ Matka nemohla vykonávat nad synem dohled „na každém kroku“. Způsobení škody bylo třeba chápat jako vybočení z běžného chování nezletilého. Tento exces byl pro matku překvapivý a nepředvídatelný. U „bezproblémových“ dětí není nutný relativně vysoký standard dohledu. „Bezproblémovost“ dítěte se však hůře dokazuje. Podle soudu nezanechává adekvátní výchovné působení mnoho dokumentárních stop vhodných pro účely formálního důkazu. Soud si tak může učinit úsudek zpravidla z nepřímých důkazů. Soudy uzavřely, že nebylo nutné, aby existoval přímý důkaz o tom, že matka svého syna výslovně poučila o tom, že házení kamenů a kusů dřeva je obecně nepřípustné a nebezpečné.³¹⁴

Na druhou stranu je třeba zohlednit požadavek vyšší míry dozoru nad takovým nezletilým, který se choval rizikovým nebo závadným způsobem již v minulosti. Taková předchozí zkušenost by se měla promítnout ve zvýšené kontrole a přizpůsobeném stylu výchovného vedení takového nezletilého. V jiném posuzovaném případě rozbil třináctiletý žák základní školy v průběhu školní exkurze vystavený skleněný muzejní exponát. Nezletilý žák se ve škole dopouštěl závadného chování a byla mu již v minulosti opakovaně udělena třídní důtka. Podle soudu bylo nutné brát ohled na jeho vlastnosti, sklony a jeho dosavadní chování. Proto

---

³¹² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

³¹³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3298/2012.

³¹⁴ Tamtéž.

vyžadoval tento žák vyšší míru dohledu. Právnícké osobě vykonávající činnost základní školy tudíž byla uložena povinnost k náhradě škody.³¹⁵

Zvýšený dohled měl být vykonáván také nad nezletilým, který prováděl chemické pokusy. Při své pyrotechnické činnosti již v minulosti způsobil 15letý chlapec několik výbuchů a doma skladoval chemikálie. Ve škole měl sníženou známku z chování. Rodiče nad ním zanedbali náležitý dohled, když tento nezletilý předal jiným nezletilým výbušný prášek, kterým si tito nezletilí poškození způsobili zranění. V tomto případě však náležitý dohled zanedbali i rodiče nezletilých poškozených. Věděli totiž, že škůdce provádí pyrotechnické pokusy. Navzdory tomu nechali své děti ve věku 10 a 11 let, aby si se škůdcem hrály. Podle soudu však rodiče měli poučit děti, aby se vyvarovali kontaktů se škůdcem, odběru a manipulace výbušnin. Měli rovněž dohlédnout, zda jsou takové pokyny dodržovány, což se v daném případě nestalo.³¹⁶ Nezletilý má sice právo se sdružovat,³¹⁷ a tedy i navazovat přátelství,³¹⁸ avšak lze předpokládat, že 10letým dětem by se mělo zabránit v potenciálně rizikovém stýkání se s 15letým „pyrotechnikem“, neboť 10leté děti si nemusí uvědomovat potenciální následky hrozícího výbuchu.

Předchozí chování nezletilého má tedy dva důsledky. Zaprvé by měl být podroben zvýšenému dohledu nezletilý, který se choval rizikově již v minulosti. Zadruhé mají osoby dohlížející nad jinými nezletilými brát v potaz, zda se nezletilí nestýkají s nezletilým, který se choval rizikově již v minulosti. I tato osoba dohlížející pak má brát v potaz tuto skutečnost, která je na straně třetího nezletilého, nad kterým nedohlíží.

3.2.4. Zdravotní stav nezletilého

Při dohlížení nad nezletilým je nutné se dostatečně seznámit s zdravotním stavem nezletilého a takovým případným zjištěním přizpůsobit své chování. Pokud je dohled svěřen osobě, která vykonává činnost školy, volnočasového nebo obdobného zařízení, lze doporučit, aby zákonný zástupce dítěte poskytl informace o zdravotním stavu dítěte v písemné formě. Písemná informace o zdravotním stavu dítěte sice není ohrožena zapomínáním a představuje dokumentární stopu vhodnou pro účely formálního důkazu, je však nutné pamatovat na to, že se

---

³¹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2204/2008.

³¹⁶ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 1973, sp. zn. 9 Co 266/73.

³¹⁷ Srov. čl. 15 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

³¹⁸ Srov. Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2024-03-06]. 2013, CRC/C/GC/17, s. 8 Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPPrICAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZZUuSZObAaHCoPsdppxu9L6un29TyD4Jyrk0F22kRyLCMeCVm

bude jednat pravděpodobně o zpracování osobních údajů, které podléhá zvláštní ochraně.³¹⁹ Když jsou tedy zjištěna některá zdravotní omezení nezletilého, je potřebné věnovat zvláštní péči např. dítěti s diagnostikovanou epilepsií, s psychickými problémy nebo akutní horečkou apod.

Velkou roli hraje psychický stav dítěte. Je nezbytné brát v potaz případné tendence nezletilé osoby k sebepoškozování, případně též sebevražedné sklony nezletilého. Osobám blízkým by mohlo náležet právo na náhradu nemajetkové újmy vůči osobě, která zanedbala náležitý dohled nad nezletilým, který by v důsledku takového zanedbání dokonal svou sebevraždu.³²⁰ V případě sebepoškozování (a následné léčby) by přicházel v úvahu nárok veřejné zdravotní pojišťovny proti osobě, která zanedbala náležitý dohled.³²¹ Na tomto místě je vhodné připomenout, že odpovědnost za zanedbání náležitého dohledu je odpovědností „za dodržení správného postupu“, nikoliv odpovědností „za výsledek“ – sebepoškozování totiž nelze často účinně bránit.³²²

Již v minulosti se soudy věnovaly otázce náhrady nemajetkové újmy spojené s úmrtím osoby blízké, která spáchala sebevraždu. V předmětném případě však šlo o osobu, která již nabyla plné svéprávnosti. Zemřelá byla hospitalizována ve zdravotnickém zařízení pro depresivní ataku se suicidálními myšlenkami. Po několika dnech nejevila známky úzkosti, deprese ani jiných psychických problémů, byla však odeslána na vyšetření na neurologické oddělení, kde byla usazena po dobu několika minut v čekárně, která se nachází v 7. patře budovy. Poté vyskočila z okna. Na následky pádu zemřela. Podle Nejvyššího soudu ČR lze tyto události hodnotit jako nešťastnou shodu okolností. Poskytovatel zdravotních služeb nebyl povinen dohlížet nad pacientkou ve zpřísněném režimu, nebyl povinen ani omezovat pohyb a aktivity pacientky. Momentální stav pacientky totiž nevykazoval známky akutních psychických problémů. V rozsahu, v jakém újmu způsobila sama osoba poškozená, nese ji sama.³²³ Poskytovatel zdravotních služeb tak nebyl povinen k žádnému plnění.³²⁴

Závěry predestřeného rozsudku by bylo možné analogicky použít i u náležitého dohledu nad nezletilými. Nezletilému s psychickými obtížemi je potřeba sice věnovat zvýšenou péči, nelze nicméně od osoby dohlížející očekávat, že bude za běžné situace bránit tomu, aby nezletilý

---

³¹⁹ Srov. čl. 9 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

³²⁰ § 2959 občanského zákoníku.

³²¹ Srov. podkapitulu 2.6. Zákon o veřejném zdravotním pojištění.

³²² Srov. podkapitulu 2.3.2. Nezletilý jako škůdce.

³²³ § 2918 občanského zákoníku: „Vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.“

³²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 4536/2018.

neměl žádnou možnost poškodit si své zdraví. Takový přístup by nejen znamenal vynakládání velkých výdajů na zajištění bezpečnosti takového nezletilého,³²⁵ ale také by ve svém důsledku znemožňoval nezletilému s psychickými obtížemi účastnit se aktivit, kterých se účastní jeho vrstevníci. V konečném důsledku by to pro něj mohlo znamenat sociální izolaci (a ještě zhoršení jeho duševního zdraví). V této souvislosti je třeba brát ohled též na jeho práva, např. na právo na volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti odpovídající jeho věku,³²⁶ při kterých nemá docházet k diskriminaci ani na základě jeho tělesné nebo duševní nezpůsobilosti.³²⁷ V případě akutních problémů už však musí osoba dohlížející přistoupit k nezbytným opatřením. Podobným krizovým opatřením se okrajově věnoval soud v následujícím soudním rozhodnutí.

Škodou způsobenou dítětem se speciálně vzdělávacími potřebami se zabýval Okresní soud v Jablonci nad Nisou.³²⁸ Jako příklad dětí se speciálně vzdělávacími potřebami lze uvést děti s mentálním postižením, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem.³²⁹

V posuzovaném případě přišel nezletilý škůdce ke svému spolužákovi, kterého si hodil na ramena a stoupl si s ním. Následně jej hodil přes hlavu. Poškozený spolužák při dopadu utrpěl újmu na zdraví, neboť několik kostí měl zlomených. Úraz se stal v době přestávky mezi vyučováním v budově základní školy. Škůdce běžně chodil po třídě a občas si někoho házel na ramena. Je třeba podotknout, že soud nehodnotil, zda byl zanedbán náležitý dohled. Nicméně lze v tomto rozsudku najít několik kritérií, která by mohla najít uplatnění v obdobných případech. Lze tak přihlížet k okolnostem, zdali škola měla k dispozici doporučení z pedagogicko-psychologické poradny v otázce dohledu nad dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami,³³⁰ zda bylo třeba uplatňovat podpurná opatření;³³¹ zda existoval krizový plán, vypracovaný individuálně pro takového žáka a obsahující popis toho, jak řešit individuální krizové situace³³² a zda se podle takové krizového plánu postupovalo.³³³

Ačkoliv škola není povinna zajistit dohled nad žáky na každém kroku, obecně platí, že nad žáky se speciálně vzdělávacími potřebami by měl být zajištěn zvýšený dohled. Příslušná

---

³²⁵ Srov. tamtéž.

³²⁶ Srov. čl. 31 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

³²⁷ Srov. čl. 2 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

³²⁸ Rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 15 C 187/2021.

³²⁹ Srov. § 16 odst. 9 školského zákona.

³³⁰ Srov. § 116 školského zákona.

³³¹ Srov. § 16 an. školského zákona.

³³² Srov. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Příloha č. 22: Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením, č. j. MSMT-5217/2017-1* [online]. 25. 3. 2017 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/40398/>

³³³ Rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 15 C 187/2021.

vyhláška dokonce stanoví zvýšené počty pedagogických pracovníků, kteří mají na takové děti dohlížet, ať již ve třídě, při plaveckém nebo lyžařském výcviku.³³⁴ Přiměřeně lze závěry této podkapitoly vztáhnout i na dohled nad týmiž dětmi mimo oblast školního vzdělávání, např. v zájmové činnosti nebo v běžném rodinném životě.

3.2.5. Další okolnosti na straně nezletilého

Výčet okolností na straně nezletilého, kterým je potřeba přizpůsobit dohled, není taxativně stanoven a ani by taková legislativní úprava nebyla vhodná, protože každý nezletilý je jedinečný a u každého se bude přistupovat k dohledu jinak. Proto je vhodné ponechat konkretizaci těchto kritérií právní teorii a judikatuře.

Pokud se nezletilý chová rizikovým způsobem opakovaně, je možné přihlížet dále k tomu, zda byly nezletilému nabídnuty jiné alternativy trávení volného času nebo zda byl součástí vhodné vrstevnické skupiny (např. v zájmové skupině dětí a mládeže), neboť tyto faktory mohou působit preventivně.³³⁵ Dohled bude třeba přizpůsobit také tomu, jestli má nezletilý oslabený pocit odpovědnosti za spoluutváření bezpečného prostředí.³³⁶ Je třeba rovněž sledovat postavení dítěte ve skupině, pokud by bylo např. v riziku šikany.³³⁷

Na posledním, avšak nikoliv méně důležitém místě, je třeba odmítnout diskriminaci, pokud by se k dohledu mělo přistupovat jinak v případě dětí z etnické nebo podobné menšiny. Podle Úmluvy o právech dítěte by sice dítěti nemělo být odpíráno právo užívat vlastní kultury,³³⁸ zároveň se však zakotvuje, že práva vyplývající z Úmluvy o právech dítěte jsou zaručena všem dětem „bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů nebo zákonných zástupců.“³³⁹ V různých kulturách existuje různé povědomí o standardech dohledu nad nezletilými; někde např. může probíhat výchova zcela živelně a děti mohou mít relativně větší volnost.³⁴⁰ Samotná příslušnost ke kulturní menšině by neměla mít vliv na posouzení, zda

---

³³⁴ Srov. § 25 a 26 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

³³⁵ Srov. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rizikové chování ve školním prostředí. Příloha č. 14: Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí*, č. j. MSMT-1398/2015-1 [online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

³³⁶ Srov. tamtéž.

³³⁷ Srov. podkapitolu 3.1. Způsob výkonu dohledu.

³³⁸ Čl. 30 Úmluvy o právech dítěte.

³³⁹ Čl. 2 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

³⁴⁰ Srov. např. DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995, s. 106. ISBN 80-7067-533-8.

byl zanedbán náležitý dohled. Tak např. škola by nemohla tvrdit, že nad žáky příslušejícími k některé z menšin by mohla vykonávat jen sníženou míru dohledu, neboť žáci jsou ve své kultuře na takový dohled zvyklí. Na druhou stranu je odlišný přístup k výchově a dohledu obecně možný, pokud k němu dochází v souladu s obecně závaznými postupy (tj. rodiče mohou vychovávat děti v souladu s jejich kulturou, není-li zde kolize s obecně uznávanými postupy dohledu).³⁴¹

Právě v oblasti uznávání individuality je nutné nejvíce respektovat právo na ochranu rodinného života, neboť podle Ústavního soudu ČR „[p]řitom rodiče v rámci svého práva na výchovu (čl. 32 odst. 4 Listiny) musí mít do značné míry svobodu volby a možnost rozhodnout se, zda budou preferovat protektivní výchovu či zda upřednostní větší rozvíjení samostatnosti u dětí. Ostatně je možné, že rozvíjení samostatnosti u dětí v důsledku povede ke zvýšení ochrany dětí, které se budou lépe a odpovědněji chovat v nebezpečných situacích. Za druhé by takto nastavená míra náležitého dohledu také negativně a nepřiměřeně zasahovala i do samotné svobody dětí, která je součástí jejich práva na soukromý život.“³⁴²

Individualita osoby podléhající dohledu hraje významnou roli a mělo by se k ní přihlížet.

3.3. Konkrétní podmínky a objektivní možnosti

*Nejvíc je třeba, abychom své děti víc milovali, ne ústy, ale činy, abychom se o ně víc starali a víc s nimi žili. (...) Tak často vidět, jak takový člověk shrabuje peníze, aby prý se jeho děti měly lépe; ale v druhé, třetí generaci jsou peníze rozházeny a rodina vymírá – je nápadné, jak je u nás málo starých zámožných rodin.*³⁴³

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK

Dohled nad nezletilými je potřeba přizpůsobit podmínkám dané konkrétní situace a objektivně daným možnostem osoby dohlížející.

Základní korektiv náležitého dohledu uvádí soud již v roce 1969 (tedy jen pár let po účinnosti občanského zákoníku z roku 1964): „Náležitým dohledem není možno rozumět takový dohled, který by byl za normálních okolností osobami dohledem povinnými vykonáván stále, nepřetržitě a bezprostředně („na každém kroku“), neboť v tom případě by byla zákonem předpokládaná možnost zproštění odpovědnosti těchto osob prakticky vyloučena.“³⁴⁴

---

³⁴¹ Srov. podkapitulu 3.1. Způsob výkonu dohledu.

³⁴² Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

³⁴³ ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem*. Praha: Městská knihovna v Praze, 2018, s. 33. ISBN 978-80-7587-038-4.

³⁴⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. 12. 1968, 3 Cz 57/68.

Na otázku, zda se rodič může zprostit odpovědnosti pouhým odkazem na to, že se v době, kdy měl vykonávat dohled, zrovna nacházel v zaměstnání, hledaly soudy odpověď v jednom posuzovaném případě. Synu žalovaného bylo v té době 17 let a k cestě do školy využil auto svých rodičů. Klíčků k tomuto autu se zmocnil bez vědomí rodičů. Při následné jízdě pak nehodou způsobil žalobci škodu okolo 360 tisíc Kč. Nejvyšší soud k tomu uvedl, že žalovaný sice nebyl povinen vykonávat dohled 24 hodin denně, nicméně ke zproštění odpovědnosti nepostačuje pouhá okolnost, že se syn vozu zmocnil záměrně právě v době, kdy jeho otec (coby osoba dohlížející) byl v zaměstnání a kdy tedy neměl objektivně možnost nad svým synem jakýkoliv dohled vykonávat.³⁴⁵

Je nutno podotknout, že citovaný rozsudek odkazoval rovněž na jiné ustanovení tehdy platného občanského zákoníku, podle něhož provozovatel odpovídal společně se škůdcem, pokud svou nedbalostí užití dopravního prostředku umožnil.³⁴⁶ Obdobné ustanovení se v současném právním řádu nevyskytuje. Nicméně na tomto místě vyvstává i otázka, zda z tohoto rozsudku vyplývá povinnost rodičů, aby před svými dětmi uchovávali klíčky k autu v trezoru, případně je jiným způsobem zajistili. Na podobné otázky nelze nalézt jednoduchou odpověď, která by se obecně mohla aplikovat na všechny případy. Soudy by podle mého názoru v podobných případech měly mnohem více zkoumat celkový přístup k výchově nezletilého a výchovné působení, protože řádná výchova by měla takto závadnému jednání bránit. Přítomnost rodiče v zaměstnání by mohla být důvodem pro konstatování, že nebyl zanedbán náležitý dohled, protože nebylo v objektivně dané možnosti rodiče, aby nad dítětem dohlížel. Soud by však měl pečlivě zvážit, kdy by měl přistoupit ke zproštění odpovědnosti v podobném případě. Je potřeba zvážit zejména to, jestli existovala možnost dohledu ze strany jiných příbuzných, jestli nebylo možné využít nabídky volnočasových aktivit nebo jestli rodič netrávil v zaměstnání nepřiměřené množství času, v jehož důsledku by neměl na péči o dítě čas. Záleží tedy na podmínkách konkrétní rodiny. Nedostatečná snaha rodiče by neměla jít k tíži potenciálních poškozených.

Na druhou stranu nedostatek kladných vzorů³⁴⁷ a absence otcovské autority³⁴⁸ není podle mého názoru okolností, z nichž by bylo možné usuzovat objektivní nemožnost splnění náležitého dohledu. Postavení rodiče, který se při výchově nemůže opřít o autoritu druhého rodiče, je jistě

---

³⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 214/2002.

³⁴⁶ § 430 odst. 1 starého občanského zákoníku.

³⁴⁷ Srov. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rizikové chování ve školním prostředí. Příloha č. 14: Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí*, č. j. MSMT-1398/2015-1 [online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

³⁴⁸ Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3298/2012.

komplikovanější.³⁴⁹ Existují však způsoby, jak zmírnit dopady obou jmenovaných okolností. Lze např. nezletilému zajistit vhodnou zájmovou činnost nebo přizvat k jeho výchově jiné příbuzné. Opět platí, že nedostatečná snaha rodiče by neměla jít k tíži potenciálních poškozených.

Dalšími objektivními omezeními mohou být různé mimořádné situace. Pokud jde o mimořádnou situaci, která má delší trvání, je potřeba tomu přizpůsobit náležitý dohled. Ústavní soud uvádí jako příklad živelnou pohromu, v důsledku které by se podstatně zvýšilo riziko vyplývající z přítomnosti dětí na ulici.³⁵⁰ Na druhou stranu některé mimořádné situace nelze očekávat a ponechání nezletilých v takové mimořádné situaci samo o sobě představuje riziko. Toto riziko vzhledem k povaze objektivní možnosti (ne)předvídatelnosti nelze klást k tíži dohlížející osoby. Mohlo by jít např. o nečekané ozbrojené střety, násilné nepokoje, stávky, chemické havárie, teroristické útoky nebo útoky střelce na tzv. měkké cíle.

Při útoku střelce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v roce 2023 pravděpodobně nebyli mezi poškozenými nezletilí, kteří dosud nenabývali plné svéprávnosti, neboť se útok odehrál na půdě vysoké školy.³⁵¹ Pokud by však k podobnému útoku došlo na půdě základní nebo střední školy, která má dohlížet nad nezletilými a chránit je před potenciálními riziky, bylo by už možné zvažovat odpovědnost za zanedbání náležitého dohledu.³⁵²

V USA, kde se případy masové střelby objevují s větší četností, znamenaly tyto případy od 80. let mimořádnou okolnost, kterou nebylo možné předvídat. Převažující příčinou vzniku škody podle soudů bývalo úmyslné jednání pachatele střelby, přestože příslušné školy nebo provozovatelé podniků mohly opomenout učinit potřebná bezpečnostní opatření. Tyto osoby tak nenesly civilní deliktní odpovědnost.³⁵³ V poslední době však nezřídka bývají takové závěry zpochybňovány.³⁵⁴ Mohou být např. předloženy důkazy o tom, že odpovědné osoby věděly o existující hrozbě střelby nebo že nevytvoření určitých bezpečnostních opatření představovalo významný faktor pro rozsah škod.³⁵⁵

Zmíněné případy z USA se netýkají přímo náležitého dohledu, nicméně jejich závěry lze vztáhnout obdobně i na hodnocení náležitosti dohledu nad nezletilými. Útok střelce lze v těchto

---

³⁴⁹ Srov. tamtéž.

³⁵⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

³⁵¹ JADRNÝ, Petr, TŘEČEK, Čeněk, STAROSTOVÁ, Marie, VAVANOVÁ, Ana, GRIM, Jakub. Při tragédii na filozofické fakultě přišlo o život 14 lidí, uvedl policejní prezident. *iRozhlas* [online]. 21. 12. 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/policie-palachovo-namesti-praha-strelba_2312211531_cen

³⁵² Srov. podkapitulu 2.3.3. Nezletilý jako poškozený.

³⁵³ Srov. např. *Lopez v. McDonald's Corporation* (1987) 193 Cal.App.3d 495.

³⁵⁴ Srov. např. *Wagner v. Planned Parenthood Fed'n of Am., Inc.*, 471 P.3d 1089, 2019 COA 26 (Colo. App. 2019).

³⁵⁵ Srov. STEINLAGE, Michael. Liability for Mass Shootings: Are We at a Turning Point? *The Brief*. [online]. 7. 2. 2020 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/tort_trial_insurance_practice/publications/the_brief/2019-20/winter/liability-mass-shootings-are-we-a-turning-point/#25

situacích označit zpravidla za mimořádnou situaci, kterou nebylo možné předvídat. Na druhou stranu by v případě hodnocení, zda byl zanedbán náležitý dohled, mělo být přihlédnuto k tomu, zda se škola nedopustila hrubé nedbalosti při vytváření bezpečného prostředí. Nelze tudíž vyloučit, že i v případě takové mimořádné události by mohla být shledána dohlízející osoba částečně odpovědnou za způsobení poškození zdraví nebo za úmrtí nezletilého, nad nímž měla vykonávat dohled. Rozlišujícím kritériem by tak zde mohlo být to, zda osoba dohlízející mohla mít danou mimořádnou událost alespoň částečně pod kontrolou.³⁵⁶

Na druhou stranu je v této souvislosti třeba podotknout, že kdyby střelec byl nezletilým, který ještě nenabyl plné svéprávnosti, není vyloučena delikttní odpovědnost dohlízející osoby. Ve skutkově nejbližším případě 15letý nezletilý způsobil střelbou ze vzduchovky zranění pravého oka poškozenému, které se následně projevilo praktickou slepotou. Rodiče se o svého syna nedostatečně zajímali, dlouhodobě o něm neměli dostatečný přehled. Za dobu přibližně jednoho až dvou týdnů si nevšimli, že si jejich syn pořídil od kamaráda funkční zbraň. Přitom však věděli, že jejich syn má o zbraně zájem. Proto soud stanovil povinnost k náhradě škody i rodičům nezletilého dítěte z důvodu zanedbání náležitého dohledu nad ním.³⁵⁷

Objektivní nemožnost úzce souvisí s tím, jaké náklady a úsilí je nutné vynaložit na to, aby se předešlo riziku.³⁵⁸ Jde o podstatné faktory a závisí na možnostech společnosti, jaké náklady a úsilí je možné použít na prevenci. Opatření, která lze od osoby dohlízející očekávat, by měla být dostupná.

Soud uvažoval již v minulosti nad tím, jaký je význam okolnosti, že ani fyzická přítomnost dohlízející osoby by nezabránila úrazu, což by mohlo představovat další objektivní nemožnost. Jednalo se o již zmiňovaný případ úrazu při hraní minigolfu. Pouhá tato okolnost byla shledána jako nedostačující. V daném případě totiž nebylo zajištěno bezpečné prostředí pro hru.³⁵⁹

Kategorie konkrétních podmínek a objektivních možností brání přílišné přísnosti v posuzování náležitého dohledu. Jak Ústavní soud správně poznamenává, „[p]okud by byl standard náležitého dohledu příliš přísný, tyto osoby by mohly odmítat s dětmi činit cokoli, přičemž i jen teoreticky mohou děti přijít k úrazu, jako například chodit s nimi na poznávací akce, ať již ve městě, či do přírody, jezdit na výlety, hrát táborové hry apod.“³⁶⁰

---

³⁵⁶ Tamtéž.

³⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1333/2001.

³⁵⁸ TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Delikttní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017, s. 179. ISBN 978-80-7400-625-8.

³⁵⁹ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

³⁶⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

Kategorie konkrétních podmínek a objektivních možností také úzce souvisí s okolnostmi vylučujícími protiprávnost.³⁶¹ Nejedná se přímo o hodnotící kritérium náležitého dohledu. Nastoupí-li taková okolnost, není osoba dohlízející povinna k náhradě škody způsobené zanedbáním náležitého dohledu. Samotná kritéria zanedbání náležitého dohledu tak nebudou ani muset být předmětem zájmu v takovém případě. V tématu diplomové práce lze ilustrovat jednání v krajní nouzi na příkladu, ve kterém by osoba dohlízející ponechala svěřené nezletilé bez bezprostředního dozoru, aby např. poskytla první pomoc třetí osobě.³⁶² V takovém případě se uplatní zásada proporcionality.³⁶³ Podle komentářové literatury „[ú]jma, jejíž vznik hrozí při odvracení nebezpečí, musí být menší než újma, která je odvracena. To se posoudí podle poměru hodnot, jejichž ztráta hrozí, a hodnot, které mají být obětovány.“³⁶⁴

3.4. Vztah osoby dohlízející a dohlížené

*Lépe je slyšet důtku od moudrého než poslouchat opěvování od hlupáku.*³⁶⁵

KAZATEL 7, 5

*A ještě bych řekl: nevychovávej jen rodičové a učitelé dětí, navzájem se rodičové i učitelé vychovávají dětmi – víc než se myslívá.*³⁶⁶

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK

Na rozdíl od standardu de lege artis při poskytování zdravotních služeb³⁶⁷ přichází v úvahu u dohledu nad nezletilými další hodnotící kritérium: vztah osoby dohlízející a dohlížené. Při poskytování zdravotní péče není rozhodné, jaký vztah má lékař k pacientovi. Ve všech případech (až na některé výjimky)³⁶⁸ by měly být zdravotní služby poskytovány pouze poskytovatelem s veřejnoprávním oprávněním.³⁶⁹ Dohled nad dětmi vykonával někdy téměř

---

³⁶¹ Srov. § 2905 až § 2907 občanského zákoníku.

³⁶² § 2906 občanského zákoníku: „Kdo odvrací od sebe nebo od jiného přímo hrozící nebezpečí újmy, není povinen k náhradě újmy tím způsobené, nebylo-li za daných okolností možné odvrátit nebezpečí jinak nebo nezpůsobí-li následek zjevně stejně závažný nebo ještě závažnější než újma, která hrozila, ledaže by majetek i bez jednání v nouzi podlehl zkáze. To neplatí, vyvolal-li nebezpečí vlastní vinou sám jednající.“

³⁶³ Srov. PAŠEK, Martin. Komentář k § 2906. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

³⁶⁴ Tamtéž.

³⁶⁵ BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih)*. Český ekumenický překlad. Praha: Česká biblická společnost, 2017. ISBN 978-80-7545-050-0.

³⁶⁶ ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem*. Praha: Městská knihovna v Praze, 2018, s. 32. ISBN 978-80-7587-038-4.

³⁶⁷ Srov. § 4 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

³⁶⁸ Srov. § 11 odst. 2 zákona o zdravotních službách.

³⁶⁹ Srov. § 2 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

každý, a to tedy s různou mírou schopností a dovedností. Nad dětmi mohou dohlížet také profesionálové, příbuzní nebo další osoby. Standardy dohledu se pak pochopitelně mohou lišit.

Listina základních práv a svobod zakotvuje mimo jiné právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života,³⁷⁰ právo rodičů na péči o děti a jejich výchovu³⁷¹ a v neposlední řadě právo dětí na rodičovskou výchovu a péči.³⁷² Je bezpochyby, že uvedená lidskoprávní ochrana se vztahuje na rodiče také v případě, že by zanedbali náležitý dohled.³⁷³ Rodičům totiž podle Ústavního soudu náleží právo volby způsobu výchovy.³⁷⁴ Ústavní soud totiž dovodil, že rodiče „musí mít do značné míry svobodu volby a možnost rozhodnout se, zda budou preferovat protektivní výchovu či zda upřednostní větší rozvíjení samostatnosti u dětí.“³⁷⁵

Na tomto místě je potřebné se věnovat otázce, jestli se uvedená lidskoprávní ochrana vztahuje také na jiné osoby. Domnívám se, že lidskoprávní ochrana práva na výchovu dítěte v sobě zahrnuje i výběr školského zařízení.³⁷⁶ Proto i školské zařízení může uplatňovat takový výchovný způsob, který rodiče preferují. Prvním nezbytným předpokladem však je, že rodiče byli seznámeni s hodnotami dané školy a vyjádřili s nimi souhlas. Druhým nezbytným předpokladem je, že škola musí jednat v souladu s jinými právními předpisy a její výchovné postupy by měly být uznávány alespoň relevantní částí pracovníků v oboru, tedy pracovníků pedagogických. Tak např. pedagogika typu Montessori realizovaná na Základní škole, Trutnov 3, Náchodská 18, nevyužívá výchovná opatření (napomenutí, důtky apod.). Žák by měl rozvíjet samostatnost a učit se přebírat zodpovědnost. Děti i během výuky mají volný pohyb po prostorách školy.³⁷⁷

Z již zmiňovaného nálezu Ústavního soudu ČR vyplývá, že rodiče mají svobodu volby ohledně způsobu výchovy dítěte. Tato ochrana, původně se vztahující pouze k rodičům, by mohla „prozařovat“ též ke způsobu dohledu, pokud ho vykonává osoba odlišná od rodiče.

Tentýž závěr by bylo možné uplatnit u volnočasových a zájmových aktivit nezletilých. Je však nutné, aby rodiče byli předem seznámeni s hodnotami uplatňovanými při výchově dětí a způsobem dohledu nad nezletilými. Tudíž i např. spolek dětí a mládeže by mohl vychovávat děti

---

³⁷⁰ Čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

³⁷¹ Čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

³⁷² Čl. 32 odst. 4 Listiny základních práv a svobod.

³⁷³ Srov. podkapitulu 2.1. Listina základních práv a svobod.

³⁷⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

³⁷⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

³⁷⁶ Srov. 36 odst. 5 školského zákona.

³⁷⁷ Základní škola, Trutnov 3, Náchodská 18. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání : Montessori Trutnov* [online]. 2018 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.zsnachtu.cz/wp-content/uploads/2021/03/S%CC%8CVP-Montessori-Trutnov-2020.pdf>

k samostatnosti a taková výchova, pokud je odsouhlasená rodiči, by mohla požívat ochrany čl. 10, resp. 32 Listiny základních práv a svobod, pokud jde o způsob výkonu dohledu.

Vedle toho je však třeba mít na paměti odpovědnost osoby, která se přihlásí k odbornému výkonu.³⁷⁸ Právnícká osoba vykonávající činnost školy by měla jednat při dohledu s odbornou péčí, jinak by to šlo k její tíži.³⁷⁹ V zásadě platí, že pedagogičtí pracovníci by měli jednat se znalostí a pečlivostí, která je s spojena s jejich povoláním.³⁸⁰ Měřítkem náležitosti dohledu „tu proto nebude průměrný obyčejný člověk, nýbrž průměrný odborník v daném oboru.“³⁸¹ Obdobně budou tyto závěry relevantní i při zájmové a obdobné činnosti. Podle Okresního soudu ve Svitavách měli rodiče, kteří poslali své děti ve věku okolo 10 let na tábor pořádaný sborem dobrovolných hasičů, legitimní očekávání, že jejich děti jsou v nejlepších rukou ohledně požární bezpečnosti. Na táboře však hlavní vedoucí nalil akcelerační hoření do táborového ohně. V důsledku dalších událostí pak vznikly nezletilé vážné popáleniny. Tato skutečnost šla k tíži žalovaného (vedoucího tábora).³⁸²

Zvláštní povinnosti na osoby dohlížející kladou některé veřejnoprávní předpisy. Některé takové předpisy musí osoba dohlížející (např. coby provozovatel dětského domova)³⁸³ dodržovat téměř bezpodmínečně. Ze zákona např. vyplývá právo dítěte s nařízenou ústavní výchovou na to „opustit samostatně se souhlasem pedagogického pracovníka zařízení za účelem vycházky, pokud se jedná o dítě starší 7 let věku, pokud nedošlo k zákazu nebo omezení v rámci opatření ve výchově stanovených tímto zákonem“. ³⁸⁴ Takové vycházce není možné bránit, pokud nejsou splněny zákonné požadavky. Veřejnoprávní předpisy zde tudíž mohou upravit zvláštní vztah mezi osobou dohlížející a dohlíženou.

---

³⁷⁸ § 5 odst. 1 občanského zákoníku.

³⁷⁹ Srov. tamtéž.

³⁸⁰ Srov. tamtéž.

³⁸¹ PAŠEK, Martin. Komentář k § 5. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace)*. Praha: C. H. Beck, 2023.

³⁸² Rozsudek Okresního soudu ve Svitavách ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 C 177/2017.

³⁸³ Srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

³⁸⁴ § 20 odst. 1 písm. p) zák. č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

4. Srovnání s historickou právní úpravou

Reformovat výchovu dětí, to neznamena jen zdokonalovat tu didaktiku ve škole; to znamená reformovat i život nás dospělých; my jsme půda, ze které rostou nové generace – záleží hodně na nás, budou-li lepší nebo šťastnější.³⁸⁵

TOMÁŠ GARRIGUE MASARYK

Právní úprava náležitého dohledu nad nezletilými sahá do daleké minulosti. Následující přehled právní úpravy na území českých zemí a některé ilustrativní příklady nám mohou usnadnit vytvořit si obrázek o vývoji právní úpravy v posledních sta letech. Díky tomuto srovnání je možné se podívat na skutkově podobné případy a zhodnotit, jak soudy v minulosti hodnotily zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými v porovnání se současnými standardy. Následně bude možné popsat vývojové trendy a porovnat rozhodování soudů v minulosti a v 21. století. Historickou právní úpravu uvádím na konci diplomové práce kvůli tomu, že teprve po prozkoumání současně platné právní úpravy je možné kvalifikovaně nahlížet na rozhodování v minulosti. Jde tedy o pohled komparativní.

4.1. Obecný zákoník občanský

V roce 1812 nabyt účinnosti císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský (dále jako „obecný zákoník občanský“). Právní úprava dohledu nad nedospělci obsažená v tomto zákoníku byla účinná od 1. 1. 1812 do 31. 12. 1950. Níže uvedená ustanovení obecného zákoníku občanského tak platila na většině území dnešní České republiky po dobu rovných 139 let.

Je nutné mít na paměti, že obecný zákoník občanský upravoval hned několik věkových hranicí. Byly tak vytvořeny kategorie dětí, které ještě nedokonalý roku sedmého; nedospělců, kteří ještě nedokonalý roku čtrnáctého; nezletilců, kteří ještě nedokonalý roku dvacátého čtvrtého svého života.³⁸⁶

Náhradu škody nemohl žádat nikdo, kdo jakýmkoliv zaviněním sám dal podnět, že ho poškodily osoby nedospělé,³⁸⁷ tedy osoby mladší 14 let.³⁸⁸ V tomto zákoníku byla také již zakotvena povinnost dohledu. Dohlížet bylo nutné nad svěřenými osobami, ale podle tohoto

---

³⁸⁵ ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem*. Praha: Městská knihovna v Praze, 2018, s. 33. ISBN 978-80-7587-038-4.

³⁸⁶ § 21 obecného zákoníku občanského.

³⁸⁷ § 1308 tamtéž.

³⁸⁸ Srov. § 21 tamtéž.

ustanovení pouze do 14 let jejich věku,³⁸⁹ neboť pak již nabyli dospělosti.³⁹⁰ Pokud byl tento dohled zanedbán, byla osoba dohlížející povinna k náhradě škody. To platilo s výjimkou uvedenou v předchozím paragrafu (poškozený dal ke svému poškození podnět).³⁹¹ Konstrukce dohledu byla velmi podobná současné právní úpravě. Rozdíl zde však existoval ve věkové hranici, neboť od 14 let věku již byli povinni k náhradě škody samotní nezletilci, tehdy posuzovaní již jako dospělí.³⁹²

Shledat osobu mladší 14 let odpovědnou za způsobenou škodu bylo složitější. Teprve po vyčerpání předchozích možností bylo možné přistoupit k deliktní odpovědnosti samotného nedospělce.³⁹³ Je pozoruhodné, že tehdejší judikatura vyžadovala, aby poškozený tvrdil a dokázal, že se nemůže domoct náhrady od osoby dohlížející.³⁹⁴ Pokud byla uvedená podmínka splněna (tj. poškozený se nejprve domáhal náhrady škody vůči osobě dohlížející), bylo možné žalovat nedospělého škůdce (tj. osobu mladší 14 let).

Co se týče samotné povinnosti dohledu, používal obecný zákoník občanský terminologii podobnou té současné. Užíval se pojem dohled, oproti současnému stavu pak pouze chybělo adjektivum *náležitý*.³⁹⁵ Nicméně obsahově bylo toto ustanovení velmi podobné a pouhým srovnáním právní úpravy není možné zjistit, co bylo obsahem povinnosti dohledu. Je možné učinit závěr, že ani v minulosti nebyla právními předpisy určena kritéria hodnocení zanedbání *náležitěho* dohledu nad nezletilými. Obsah této povinnosti pak byl vykládán judikaturou, o které je pojednáno dále.

V roce 1928 rozhodoval Nejvyšší soud Československé republiky případ, ve kterém žalobce žaloval dva otce dvou chlapců, kteří žalobce při sáňkování povalili a těžce poranili. Chlapci byli nedospělci, bylo jim 8 a 9 let. Chlapci měli svými otci zakázáno sáňkovat. Nadto byli jinak hodnoceni jako poslušní. Na chlapce měl dohlížet 14letý bratr jednoho z nich. Otec byl tou dobou v zaměstnání. Soud prvostupňový, krajský i nejvyšší shodně nepřiznaly žalobci náhradu škody, neboť podle nich nebyl zanedbán dohled. Podle soudu “[n]elze pochybovati, že u hochů starších sedmi let není třeba stálého a bezprostředního dozoru, jehož u dětí (do sedmi let)

---

³⁸⁹ § 1309 obecného zákoníku občanského: „Kromě tohoto případu náleží mu náhrada od těch osob, jimž lze přičísti škodu proto, že zanedbaly dohled, svěřený jim na takové osoby.“

³⁹⁰ Srov. § 21 tamtéž.

³⁹¹ § 1308 obecného zákoníku občanského: „Kdo jakýmkoliv zaviněním sám dal podnět, že ho poškodily osoby šílené nebo blbě nebo nedospělé, nemůže žádati za náhradu.“

³⁹² Srov. § 248 obecného zákoníku občanského.

³⁹³ § 1310 obecného zákoníku občanského: „Nemůže-li poškozený takovým způsobem obdržeti náhradu; uzná soudce na celou náhradu nebo alespoň na slušnou její část, uváživ okolnost, zda-li škůdci, třebas obvyčejně nebývá při rozumu, v tom určitém případě přece nelze nějaké zavinění přičítati; nebo zda poškozený opomenul se brániti ze šetrnosti ke škůdci, nebo konečně hledě ku jmění škůdce a poškozeného.“

³⁹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 30. 1. 1931, Rv I 1944/30.

³⁹⁵ Srov. § 1309 obecného zákoníku občanského.

jest nezbytně třeba, aby chodil již do školy, tudíž jsou alespoň tak vyspělí, by mohli poznati, zda jim hrozí nebezpečí nebo zda z jejich chování hrozí jinému škoda (...).” Soud také odkázal na skutečnost, že dohlízející otec byl v zaměstnání, nemohl tedy dohled zajistit, i kdyby k tomu byl povinen.³⁹⁶

I dnešní judikatura konstatuje, že není nutné vykonávat dohled na každém kroku, ale v posuzování náležitosti dohledu je mnohem přísnější. Na první pohled je zřejmé, že závěry prvorepublikové judikatury umožňovaly dětem požívat větší svobody. Je otázka, jak by se ke skutkově podobnému případu soudy stavěly v dnešní době. Záviselo by na uvážení všech konkrétních okolností případu, bylo by třeba důkladně prozkoumat jednotlivá dílčí hodnotící kritéria náležitosti dohledu a následně by mohl být učiněn závěr. Lze si představit v této skutkové věci jak rozhodnutí o tom, že náležitý dohled zanedbán byl, tak rozhodnutí, že zanedbán nebyl. V dnešní době by také pravděpodobně byla přikládána menší váha argumentu, že byl otec v zaměstnání. Takový argument by nemusel v současné době obstát, neboť v takovém případě může rodič zajistit dohled jiným způsobem. Jinak by to vedlo k absurdním závěrům, že by rodiče věnující se jiným povinnostem nemuseli dohlížet na děti. Lze ovšem souhlasit s citovaným rozhodnutím v tom, že děti ve věku 8 a 9 let mohou samostatně chodit ven. Je otázka, jestli rodič může zjistit, jestli děti samostatně sáňkují či nikoliv. Vyřešení otázky náležitosti dohledu by dnes záleželo na mnoha dalších kritériích (existence poučení a kontroly jeho dodržování, dlouhodobé výchovné působení, schopnosti nezletilého atd.).

Nejvyšší soud Československé republiky se zabýval otázkou dohledu též ve svém dalším rozsudku z roku 1923. Nedospělý Otakar (tj. osoba mladší 14 let) si z kapesného od své matky nechal opravit flobertku³⁹⁷ a zakoupil náboje; obojí bez jejího vědomí. S flobertkou střelil Otakar žáby. Při této činnosti těžce poranil nezletilého Karla (tj. osobu mezi 14 a 23 lety). Matka Otakara byla žalována za zanedbání dohledu nad ním, a to podle zmiňovaného § 1309 obecného zákoníku občanského. Soud prvního stupně přiznal náhradu škody. Naopak soud odvolací i dovolací žalobě nevyhověly, a to ani zčásti. Podle těchto soudů matka nebyla povinna mít téměř 14letého syna stále na očích a ani nemusela prohledávat jeho šatstvo a nepátrat, jestli nemá nějaký nebezpečný předmět. Podle soudů nešlo matce ani pokládat za vinu, že její syn utrácel kapesné za opatrování zbraní a střeliva. V tomto rozsudku se také nejvyšší soud jednoznačně hlásí k závěru, že zanedbání dohledu je subjektivní odpovědnost, když uvádí, že „[u]stanovení

---

³⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. 6. 1928, Rv I 1412/27.

³⁹⁷ Flobertka je palná zbraň, ke které není ani dnes potřeba zbrojní průkaz.

§u 1309 obč. zák. předpokládá vinu pro opominutí povinného opatrování, tedy samostatné a nezávislé zavinění, které není v žádné souvislosti se zaviněním nedospělé osoby samé.”³⁹⁸

Toto prvorepublikové rozhodnutí reflektuje skutečnost, že děti ve věku 14 let již mají jistou nedotknutelnou osobní sféru a jistou míru samostatnosti, kterou je nutné respektovat. Z uvedeného případu plyne, že matka syna vychovávala řádně a nebylo možné jí klást za vinu, že neodhalila, že její syn disponuje takovým nebezpečným nástrojem, jako je flobertka. Představený spor lze srovnat s případem poraněného oka na dětském táboře, který byl již v této práci představen.³⁹⁹ Justice ve 21. století předpokládala, že vedoucí na táboře mají vykonávat nad dětmi častou kontrolu. Vedoucí měli podle soudu odhalit, že si děti hrají s nebezpečným předmětem a měli tomu zabránit přímo na místě. Stejně tak lze střelbu z flobertky srovnat s případem střelby ze vzduchovky.⁴⁰⁰ Podle tohoto rozhodnutí z 21. století rodiče měli zjistit, že jejich dítě si opatřilo nebezpečnou zbraň. Soud tak došel ke zcela opačnému závěru (náležitý dohled byl zanedbán) než citované prvorepublikové rozhodnutí. Toto „novodobé“ rozhodnutí však bylo opřeno rovněž o skutečnost, že celkový přístup rodičů k výchově nezletilého nebyl vhodný a že závadné jevy v jeho chování měly být odstraněny. V tomto „novodobém“ rozhodnutí bylo škůdci 15 let, takže podle obecného zákoníku občanského by za škody jím způsobené rodiče v době první republiky neodpovídali ani při špatném výchovném působení.

V roce 1922 rozhodoval Nejvyšší soud Československé republiky o náhradě škody kvůli těžkému poranění na žentouru. Žentour byl umístěn na dvoře u hospodářství žalovaného. Děti si se žentourem bez jeho vědomí hrály. Přitom však 9letý žalobce vložil do zařízení ruku, na které následně utrpěl těžká zranění. Ačkoliv soudy zjistily, že žentour odpovídal všem tehdy platným normám, bylo podle názoru nejvyššího soudu povinností žalovaného, aby zabezpečil, že děti nemohou přijít k úrazu. Normy chránící bezpečnost při práci totiž podle soudu plní jiný účel (zabránit úrazům při práci). Soudy rozhodly tak, že větší míra odpovědnosti leží na žalovaném, nicméně v rozsahu jedné třetiny ležela vina též na samotném 9letém žalobci, který měl být více pozorný, a to i s ohledem na to, že byl s nebezpečím dostatečně seznámen.⁴⁰¹

V tomto případě je pozoruhodné, že je posuzována otázka odpovědnosti pouze dvou osob, a to samotného škůdce (coby provozovatele žentouru) a dítěte. Nijak se soud nezabýval otázkou, kdo měl nad dítětem vykonávat dohled. Je pravděpodobné, že soudy považovaly za samozřejmé, že se děti mohou samostatně pohybovat po vsi, tudíž této otázce nepřikládaly další význam. Dnes lze tuto situaci skutkově připodobnit k případu, o kterém soudy rozhodovaly

³⁹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 5. 9. 1923, Rv I 438/23.

³⁹⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

⁴⁰⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1333/2001.

⁴⁰¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 11. 1922, Rv I 254/22.

v roce 2019.⁴⁰² Nezletilé dítě se pohybovalo samostatně po ulici, matka jej pouze občas zkontrolovala pohledem z okna. Dítě však upadlo do odpadní jímky, kde utonulo. Podle soudu byla založena nejen odpovědnost provozovatele jímky, který ji nijak nezabezpečil, ale též odpovědnost matky (coby osoby dohlízející), která své děti nechávala hrát si na ulici. Je nutné podotknout, že dítě utonulé v jímce bylo podstatně mladší. V případě z roku 1922 nebyla ani položena otázka, že by za zranění na žentouru mohl odpovídat ten, kdo umožnil 9letému dítěti, aby se samostatně pohybovalo po vesnici.

4.2. Občanské zákoníky z dob socialismu

V roce 1951 nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník (dále jako „střední občanský zákoník“). Byla zde zakotvena povinnost náležitého dohledu, avšak dohlížet bylo potřeba pouze nad nezletilými mladšími 15 let věku.⁴⁰³ Dohled tak byl v občanském právu rozšířen i na o rok starší nezletilé. Ještě v roce 1950 se povinnost dohledu vztahovala pouze na děti mladší 14 let; od roku 1951 i na mladší 15 let. Při přijetí zákona v roce 1950 zákonodárce použil adjektivum „náležitý“, zatímco předchozí právní úprava obsahovala pouze případy „zanedbání dohledu“. Nelze však nalézt významné odchylky mezi výkladem obsahu povinnosti náležitého dohledu a obsahu povinnosti dohledu.⁴⁰⁴

Stejně tak starý občanský zákoník z roku 1964 zakotvoval odpovědnost toho, kdo byl povinen vykonávat náležitý dohled nad nezletilým.⁴⁰⁵ Povinnost dohledu se rozšířila na všechny nezletilé. Zletilosti se nabývalo až na výjimky dosažením 18. roku věku.⁴⁰⁶ Odpovědnost byla konstruována odlišně od současně platné právní úpravy. Podle starého občanského zákoníku (z roku 1964) se odpovědnost osoby dohlízející presumovala. Odpovědnosti se mohla osoba dohlízející zprostit, pokud prokázala, že náležitý dohled nezanedbala.⁴⁰⁷ Podle dnes účinného občanského zákoníku musí zanedbání náležitého dohledu tvrdit a prokázat poškozený, aby mohla nastoupit odpovědnost osoby dohlízející.⁴⁰⁸

Opět však lze dospět k tomu, že výklad obsahu povinnosti náležitého dohledu nevykazuje dramatické rozdílnosti. Výklad se judikaturou vyvíjel. Avšak judikáty, které jsem uvedl v předkládané práci, vycházejí z větší části právě z tohoto starého občanského zákoníku (z roku

⁴⁰² Jde o již zmiňovaný případ, který se odehrál v Ostravě, srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

⁴⁰³ § 347 věta první středního občanského zákoníku: „Způsobí-li škodu osoba mladší než patnáct let nebo osoba v duševní poruše, nahradí ji ti, kdož zanedbali náležitý dohled.“

⁴⁰⁴ Z doby účinnosti této právní úpravy srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 27. 11. 1953, Cz 311/53.

⁴⁰⁵ § 422 odst. 1 starého občanského zákoníku.

⁴⁰⁶ § 8 odst. 2 starého občanského zákoníku.

⁴⁰⁷ Srov. § 422 odst. 1 starého občanského zákoníku.

⁴⁰⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

1964). Judikátů, které v oblasti zanedbání náležitého dohledu vycházejí už z dnes účinného občanského zákoníku, je pouhý zlomek.⁴⁰⁹

4.3. Praktické závěry – historický vývoj povinnosti náležitého dohledu nad nezletilými

Soudy první republiky rozhodovaly v kontextu doby, kdy byly děti nadány větší samostatností. Mnohdy podle tehdejších měřítek stačilo vykonávat minimální dohled. Na druhou stranu byla tehdy respektována práva dítěte vyplývající z Úmluvy o právech dítěte, ačkoliv tato úmluva tehdy ještě neexistovala.⁴¹⁰ Pokud soudy přistupují velmi benevolentně k hodnocení náležitosti dohledu, je pochopitelné, že nebude docházet ke střetům s právy dítěte, která se dotýkají jeho samostatnosti a rozvoje. Dále je pozoruhodné, že zde zcela absentují případy zanedbání dohledu např. nad 17letými osobami, neboť podle obecného zákoníku občanského se povinnost dohledu vztahovala jenom na nedospělé, tj. na osoby mladší 14 let.

Je zřejmé, že závěry prvorepublikové judikatury umožňovaly dětem požívat větší svobody. Paradigma doby bylo zcela odlišné. Koncem 20. století a začátkem 21. století soudy rozhodovaly poměrně přísně. Od roku 2015 by však mohl být v podobných případech dbán větší důraz na lidskoprávní rozměr, na práva dítěte a jeho dobrý osobnostní rozvoj. V roce 2015 totiž vydal Ústavní soud ČR významný náleží, který podtrhuje význam ústavním pořádkem chráněných práv dětí a jejich rodičů.⁴¹¹ Na závěry uvedeného náleží odkazují i nová rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.⁴¹² Zdá se tedy, že tento náleží byl v české judikatuře přelomový a je reflektován.

Vyvíjelo se také chápání civilní deliktní odpovědnosti u případů zanedbání dohledu. Podle obecného zákoníku občanského tehdejší judikatura usuzovala, že se jedná o subjektivní odpovědnost.⁴¹³ Z formulace § 422 odst. 1 a 2 starého občanského zákoníku bylo zřejmé, že zákoník zakotvoval odpovědnost objektivní. Dnes nepanuje v právnické obci shoda, jestli současně platná právní úprava směřuje spíše k odpovědnosti objektivní nebo subjektivní.⁴¹⁴

---

⁴⁰⁹ Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

⁴¹⁰ Srov. podkapitulu 2.2. Úmluva o právech dítěte.

⁴¹¹ Náleží Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁴¹² Srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

⁴¹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 5. 9. 1923, Rv I 438/23.

⁴¹⁴ Srov. podkapitulu 2.3.2. Nezletilý jako škůdce, kde uvádím, proč se kloním spíše k závěru, že jde o odpovědnost subjektivní.

Závěr

Tato práce se soustředila na civilní deliktní odpovědnost osoby, která dohlíží nad nezletilými, a na související aspekty.

V první kapitole byl představen pojem náležitý dohled pohledem jak práva, tak pedagogické psychologie. Byly představeny vybrané výchovné styly. S ohledem na téma práce bylo klíčové představení tzv. hyperprotektivní výchovy. Při jejím uplatňování se dohlížejší osoby snaží v nadměrné míře uchránit nezletilé před zraněními, chorobami, stresem, běžnými starostmi apod. Tzv. hyperprotektivní výchova může mít řadu negativních důsledků na rozvoj osobnosti nezletilých. Přílišná přísnost při hodnocení náležitosti dohledu soudy by mohla vést k tomu, že by osoby dohlížejší využívaly metody právě této tzv. hyperprotektivní výchovy. Nebylo možné paušálně konstatovat, že soudy posuzují případy náležitého dohledu příliš přísně, že by to vedlo k uvedenému závěru. Nicméně lze doporučit, aby při hodnocení náležitosti dohledu byla brána více v potaz všechna relevantní kritéria, která zmiňuji na následující straně, čímž by vznikl komplexnější obrázek o náležitosti dohledu v konkrétním případě.

Ve druhé kapitole byla představena právní úprava, která je relevantní k dohledu nad nezletilými. V rámci představení povinnosti dohledu v kontextu § 2920 a 2921 občanského zákoníku vznikly 2 grafické přehledy, které tvoří přílohu diplomové práce. Vzhledem ke složité formulaci zmíněných ustanovení mohou být přehledy užitečné pro lepší pochopení, příp. též pro účely edukační. Podle občanského zákoníku může režim civilní deliktní odpovědnosti osoby dohlížejší nastoupit v případech, kdy nezletilý vystupuje jak jako škůdce, tak jako poškozený. Podle závěrů podkapitoly 2.3.2. se lze domnívat, že se jedná v obou případech o odpovědnost subjektivní.

Vedle občanského zákoníku práce reflektuje i příslušná ustanovení Listiny základních práv a svobod a Úmluvy o právech dítěte. Úmluva o právech dítěte obsahuje řadu práv nezletilých, které je vhodné brát v potaz při hodnocení náležitosti dohledu. Nebylo možné konstatovat, že práva dítěte byla v soudních rozhodnutích zcela opomíjena. Na druhou stranu však práva dítěte vyplývající z Úmluvy o právech dítěte nejsou v žádném dostupném soudním rozhodnutí v oblasti dohledu výslovně zmiňována. Jde tak o jedno z doporučení pro soudní praxi, aby soudy při hodnocení náležitosti dohledu více braly v úvahu mimo jiné právo dítěte na rozvoj osobnosti, na volný čas a na účast ve hře a oddechové činnosti.

V práci jsou představeny také další relevantní právní předpisy. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí zakotvuje přestupek zanedbání náležitého dohledu, který však je v praxi uplatňován pouze zřídka. Další zákony z oblasti správního práva upravují různé věkové hranice (např. pro

střelbu ze zbraně, jízdu na kole, samostatnou vycházku v dětském domově) nebo způsoby vytváření bezpečného prostředí pro nezletilé (podle zákona o ochraně veřejného zdraví, právních předpisů v oblasti školství apod.). Uvedená pravidla lze při hodnocení náležitosti dohledu používat jako interpretační vodítka. I při dodržení veřejnoprávních norem může být náležitý dohled zanedbán. Náležitost dohledu totiž musí být posuzována komplexně. Rozhodne-li soud, že k zanedbání dohledu došlo i při dodržení veřejnoprávních norem, měl by svůj závěr pečlivě odůvodnit podle konkrétních okolností.

Ve třetí kapitole byla analyzována judikatura v oblasti náležitosti dohledu a systematicky utříděna hodnotící kritéria zanedbání náležitosti dohledu. Neostré vymezení tohoto pojmu bylo totiž považováno za oslabení právní jistoty. Práce specifikovala neostrý pojem náležitosti dohledu tak, že by mělo jít o provádění dohledu náležitým způsobem; při uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván; s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti a s ohledem na vztah osoby dohlížející a dohlížené. Provedená analýza nabídla komplexní vhled do zmíněných kritérií a představuje tak základní pilíř této diplomové práce. Pro soudní praxi lze doporučit věnovat víc pozornosti celkovému přístupu k výchově nezletilého, ačkoliv dokazování je v takovém případě složité. Díky práci s vývojovou psychologií bylo možné učinit několik závěrů o tom, nakolik je možné naučit děti v konkrétním věku bezpečné chování (např. v silničním provozu) a jaký je význam individuality nezletilých.

Vývoji chápání náležitosti dohledu v čase je věnována čtvrtá kapitola. Již v minulosti se k tomuto tématu okrajově vyjadřoval Ústavní soud, který uvedl ve svém nálezu, že „[č]asy, kdy osmiletá Lisa s Annou šly samy z Bullerbynu nakupovat do vedlejší vesnice (viz Lindgren, Astrid. Děti z Bullerbynu. Praha: Albatros, 2010, s. 100), či kdy pětiletý Honzík jel sám za dědečkem vlakem na vesnici, kde sám a s jinými dětmi běhal po vesnici a jejím okolí (Říha, Bohumil. Honzíkova cesta. Praha: Axióma, 2011), jsou již bohužel patrně minulostí.“⁴¹⁵ Čtvrtá kapitola přiblížila čtenářům, že v posledních 100 letech docházelo ke zpřísnování požadavků kladených na osoby dohlížející. Postupně byla také zvyšována věková hranice, do kolikátého roku věku bylo nutné dohlížet na nezletilé (ze 14 let na současných 18 let). V roce 2015 však vydal Ústavní soud ČR významný nálezh, který podtrhuje význam ústavním pořádkem chráněných práv dětí a jejich rodičů.⁴¹⁶ Lze vyslovit domněnku či přání, že díky tomuto nálezu by mohly děti nabýt opět více svobody.

Jedním z cílů práce bylo nabídnout návrhy de lege ferenda v oblasti zanedbání náležitosti dohledu. Po systematizaci hodnotících kritérií náležitosti dohledu se domnívám, že bližší

---

⁴¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

⁴¹⁶ Tamtéž.

vymezení tohoto pojmu má být ponecháno na právní teorii a judikatuře, jak je tomu nyní. Zpřesnění pojmu v zákoně by nemuselo přinést pozitivní efekt.⁴¹⁷ Doporučuji však, aby byla pozornost věnována limitaci náhrady škody. Nad nezletilými dohlízejí také dobrovolníci, jedná se často o volnočasovou práci ve spolcích, na táborech apod. Na tyto osoby se nevztahuje zákoník práce. Pokud by došlo ke vzniku škody (byť z nedbalosti), bude mít právnická osoba postih vůči osobě, která škodu způsobila. Doporučuji tedy zakotvit limitaci náhrady obecně v případě dobrovolnické činnosti tak, aby rozsah povinnosti k náhradě újmy nebyl např. u táborových pracovníků nesrovnatelně vyšší než u učitelů.⁴¹⁸

Význam závěrů této práce je ohraničen skutečností, že se práce zabývá civilní deliktní odpovědností. Je třeba poznamenat, že kritéria náležitého dohledu se uplatní v zásadě tam, kde je rozhodným právem právo České republiky. Deliktní odpovědnost za zanedbání náležitého dohledu by se řídila právem České republiky i tehdy, pokud by k zanedbání náležitého dohledu došlo v zahraničí, např. na školním výletě v cizině, pokud by škůdce i poškozený měli obvyklé bydliště v České republice.⁴¹⁹ Kritéria náležitého dohledu, jak byla vymezena v této diplomové práci, najdou uplatnění i v právu trestním, nicméně se musí pochopitelně přihlížet ke specifickým obou odvětví, neboť trestní odpovědnost je konstruována odlišně od odpovědnosti civilní. Může tak dojít k situaci, kdy osoba bude povinna k náhradě škody způsobené nedbalostním usmrcením jiné osoby, ale tentýž skutek nebude trestným činem.⁴²⁰ Obdobný význam této práce bude i pro právo přestupkové.⁴²¹

Tato práce vychází zejména z § 2920 a § 2921 občanského zákoníku. Ačkoliv tato práce je zaměřena na nezletilé, uvedená ustanovení se zabývají též osobami, které jsou stíženy duševní poruchou. Ačkoliv mnohé aspekty a některá hodnotící kritéria náležitosti dohledu lze analogicky u těchto osob použít, jsou duševní poruchy natolik specifické, že by takové téma vyžadovalo samostatnou práci.

Téma náležitého dohledu nad nezletilými nebylo dosud komplexně analyzováno. Potenciální čtenář, ať už z řad právnické obce či osob dohlízejících nad nezletilými, si z předkládané diplomové práce může učinit komplexní obrázek o rozhodování o náležitém dohledu nad nezletilými v České republice. Čtenář se tak na základě příkladů z praxe může dozvědět, jak má dohlížet nad nezletilými, aby se vyvaroval nepříznivých právních důsledků.

---

⁴¹⁷ Srov. úvod ke 3. kapitole.

⁴¹⁸ Srov. podkapitulu 2.3.4. Výkon dohledu pomocnou osobou.

⁴¹⁹ Srov. čl. 4 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

⁴²⁰ Srov. např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. 57 Co 109/2015.

⁴²¹ Srov. podkapitulu 2.5. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí.

Diplomová práce tak může sloužit též jako zdroj informací pro plnění prevenční povinnosti a do budoucna může zvýšit právní jistotu v oblasti dohledu nad nezletilými.

Seznam použitých zkratek⁴²²

Listina základních práv a svobod

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

občanský soudní řád

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

obecný zákoník občanský

Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský.

první republika

Československá republika v období let 1918 až 1938.

starý občanský zákoník

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

střední občanský zákoník

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

školský zákon

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Úmluva o právech dítěte

Úmluva o právech dítěte (Sdělení č.104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte).

Ústava ČR

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

zákoník práce

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

zákon o ochraně veřejného zdraví

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

zákon o silničním provozu

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

---

⁴²² Není-li uvedeno jinak, jsou všechny předpisy v textu citovány ve znění pozdějších předpisů.

zákon o veřejném zdravotním pojištění

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

zákon o zdravotních službách

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

BIBLE. *Písmo svaté Starého a Nového zákona (včetně deuterokanonických knih). Český ekumenický překlad.* Praha: Česká biblická společnost, 2017. ISBN 978-80-7545-050-0.

ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. Masarykem.* Praha: Městská knihovna v Praze, 2018. ISBN 978-80-7587-038-4.

DAVIDOVÁ, Eva. *Romano drom: cesty Romů : 1945-1990 : změny v postavení a způsobu života Romů v Čechách, na Moravě a na Slovensku.* Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého, 1995. ISBN 80-7067-533-8.

DUŠKOVÁ, Šárka, HOFSCHNEIDEROVÁ, Anna, KOUŘILOVÁ, Kamila. *Úmluva o právech dítěte. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7598-683-2.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva.* 7. aktualizované vydání. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-652-1.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014.

JEDLIČKA, Richard, KOŤA, Jaroslav, SLAVÍK Jan. *Pedagogická psychologie pro učitele: psychologie ve výchově a vzdělávání.* Praha: Grada, 2018. Psyché (Grada). ISBN 978-80-271-0586-1.

KOMENSKÝ, Jan Amos. *Didaktické spisy (Výbor).* 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1954. 389 s.

MARTÍN-CASALS, Miquel. *Children in Tort Law, Part I: Children as Tortfeasors.* Vienna: Springer-Verlag, 2006. 476 s. ISBN 978-3-211-24480-7.

PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. *Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (2. aktualizace).* Praha: C. H. Beck, 2023.

PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Přeložil Jiří FOLTÝN. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0367-4.

ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI, (§ 2521-3081)*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-955-0.

TICHÝ, Luboš a HRÁDEK, Jiří. *Deliktní právo*. Praha, C.H. Beck, 2017. ISBN 978-80-7400-625-8.

VÁCHA, Marek Orko. *Láska tvoří krásu*. Brno: Cesta, 2023. ISBN 978-80-7295-305-9.

VOJTEK, Petr, BIČÁK, Vít. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017.

ZIMBARDO, Philip G., COULOMBOVÁ, Nikita D. *Odpojený muž: jak technologie připravuje muže o mužství a co s tím*. Přeložila Libuše ČÍŽKOVÁ, přeložila Kateřina KLABANOVÁ. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 9788024757971.

2. Seznam použitých odborných článků

BALL, David J. Policy issues and risk-benefit trade-offs of 'safer surfacing' for children's playgrounds. *Accid Anal Prev*. 2004 Jul;36(4):661-70. doi: 10.1016/S0001-4575(03)00088-5.

BRUSSONI, Mariana, OLSEN, Lise L., PIKE, Ian, SLEET, David A. Risky Play and Children's Safety: Balancing Priorities for Optimal Child Development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2012, no. 9, 3134-3148. Dostupné také z: <https://www.mdpi.com/1660-4601/9/9/3134>

GAO, Wen, HOU, Yaxian, HAO, Shiyu, YU, Aihui. Helicopter Parenting and Emotional Problems in Chinese Emerging Adults: Are there Cross-lagged Effects and the Mediations of Autonomy? *Journal of Youth and Adolescence*. 2023 Feb; 52(2):393-405. doi: 10.1007/s10964-022-01702-5.

KÄGSTRÖM, Anna, JURÍKOVÁ, Laura, GUERRERO, Zoe. Developmentally appropriate mental health literacy content for school-aged children and adolescents. *Cambridge Prisms: Global Mental Health*, 10, e25, 1-11. doi: <https://doi.org/10.1017/gmh.2023.16>

LAWLER, Margaret, NIXON, Elizabeth. Body dissatisfaction among adolescent boys and girls: the effects of body mass, peer appearance culture and internalization of appearance ideals. *Journal of Youth and Adolescence*. 2011; 40; s. 59-71. doi: 10.1007/s10964-009-9500-2.

SCHWEBEL, David C.; MCCLURE, Leslie A. a SEVERSON, Joan. Teaching children to cross streets safely: A randomized, controlled trial. *Health Psychology*. 2014, roč. 33, č. 7, s. 628-638. ISSN 1930-7810. doi: <https://doi.org/10.1037/hea0000032>.

STEINLAGE, Michael. Liability for Mass Shootings: Are We at a Turning Point? *The Brief*. [online]. 7. 2. 2020 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/groups/tort_trial_insurance_practice/publications/the_brief/2019-20/winter/liability-mass-shootings-are-we-a-turning-point/#25

TICHÝ, Luboš. K rozlišování mezi tzv. subjektivní a objektivní odpovědností – rozsudek NS o povaze odpovědnosti advokáta za škodu. *Bulletin advokacie* [online]. 21. 2. 2013 [cit. 2024-03-11]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/k-rozlisovani-mezi-tzv.-subjektivni-a-objektivni-odpovednosti>

3. Seznam použitých internetových zdrojů

2. základní škola Dobříš, Školní 1035, okres Příbram, Městské sportovní centrum Hořovice. *Smlouva o zabezpečení výuky plavání žáků základních škol* [online]. 11. 1. 2024 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/27231523?backlink=xx3oe>

Česká asociace pojišťoven. *Vývoj pojistného trhu 1-12/2023* [online]. 26. 1. 2024 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.cap.cz/images/statisticke-udaje/vyvoj-pojisteno-trhu/STAT-2023Q4-CAP-CS-2024-01-26-WEB.pdf>

Česká rada dětí a mládeže. *Statistika úrazů za rok 2022* [online]. 11. 3. 2023 [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://crdm.cz/clanky/aktuality/statistika-urazu-za-rok-2022/>

Česká rada dětí a mládeže, Generali Česká pojišťovna a.s. *Pojistná smlouva č. 1690609318* [online]. 29. 12. 2021 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://crdm.cz/download/pojisteni/2022-2025/pojisteni-CRDM-2022-2025-smlouva-odpovednost.pdf>

Český statistický úřad. *Školy a školská zařízení 2021/22, analytická část* [online]. 31. 8. 2022 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/analyticka-cast-230042-22>

iDnes. *Nahé fotky dívek šířili po sítích. Teenageři k tomu zneužili umělou inteligenci.* [online]. 21. 9. 2023 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nahe-fotky-ai-spanelsti-teenageri-policie.A230921_100405_zahranicni_remy

iRozhlas. *Na Jindřichohradecku předčasně skončil tábor, děti měly zdravotní problémy. Hygiena nenašla pochybení* [online]. 18. 7. 2022 [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/detsky-tabor-hygiena-zdravotni-problemy_2207182258_afo

JADRNÝ, Petr, TŘEČEK, Čeněk, STAROSTOVÁ, Marie, VAVANOVÁ, Ana, GRIM, Jakub. Při tragédii na filozofické fakultě přišlo o život 14 lidí, uvedl policejní prezident. *iRozhlas* [online]. 21. 12. 2023 [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/policie-palachovo-namesti-praha-strelba_2312211531_cen

Junák – český skaut, z. s. *Právní odpovědnost vedoucí/ho při vedení družiny rádcem nebo rádkyní (delší verze)* [online]. 25. 5. 2021 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/skautky-skauti/vedu-skautky-a-skauty/2021-04/pravni-odpovednost-vedouci-ho-pri-vedeni-druziny-radcem-nebo-radkyni>

KACZOR, Jan. Rozhod na školní akci. *Řízení školy* [online]. 11. 5. 2023 [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/detail-otazky/883/rozchod-na-skolni-akci>

Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group. *Všeobecné pojistné podmínky pro pojištění majetku a odpovědnosti občanů* [online]. 2023, M-100/23 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://www.koop.cz/ver/1707904091694/file/edee/dokumenty/pojisteni-majetku/pojistne-podminky-a-informace-pro-klienta/Soubor-dokumentu-k-pojisteni-majetku-a-odpovednosti-obcanu.pdf>

KRÁSENSKÁ, Daniela. *Nebezpečná TikTok výzva má v Česku možná první oběť. Jak se má boomer bránit?* [online]. 19. 3. 2023 [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-nebezpecna-vyzva-na-tiktoku-ma-v-cesku-mozna-prvni-obet-jak-se-branit-227948>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k zajištění výuky plavání v základních školách, č. j. MSMT-25413/2022-5* [online]. 4. 1. 2023 [cit. 2024-01-12]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/59118_1_1/

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Příloha č. 22: Dodržování pravidel prevence vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS ve školách a školských zařízeních za účelem zajištění bezpečnosti a ochrany jejich zdraví. Nastavení systémové metodické podpory a práce s rodinou a školou či školským zařízením, č. j. MSMT-5217/2017-1* [online]. 25. 3. 2017 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/40398/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-21149/2016* [online]. 2. 9. 2016 [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/38988/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Rizikové chování ve školním prostředí. Příloha č. 14: Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí, č. j. MSMT-1398/2015-1* [online]. 2015 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

Národní ústav duševního zdraví. *Národní monitoring duševního zdraví dětí: 40 % vykazuje známky střední až těžké deprese, 30 % úzkosti. Odborníci připravují preventivní opatření* [online]. 10. 10. 2023 [cit. 2023-12-21]. Dostupné z: <https://www.nudz.cz/pro-media/tiskove-zpravy/narodni-monitoring-dusevniho-zdravi-deti-40-vykazuje-znamky-stredni-az-tezke-deprese-30-uzkosti-odbornici-pripravuji-preventivni-opatreni>

Organizace spojených národů. Výbor pro práva dítěte. *Obecný komentář č. 17: Právo dítěte na odpočinek, volný čas, hru, oddechové aktivity a účast v kulturním a uměleckém životě (čl. 31)* [online]. 17. 4. 2013 [cit. 2023-12-21]. 2013, CRC/C/GC/17. Dostupné z: docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2FPpRiCAqhKb7yhsqIki rKQZLK2M58RF%2F5F0vFw58qKy0NsTuVUIOzAukKtwGqGgFkAgArTuTdZZUuSZOb AaHCoPsdppxu9L6un29TyD4Jyrk0F22kRyLCMeCVm

SCHRÖDEROVÁ, Simona. Vedoucí tábora se odvolal proti trestu kvůli utonutí chlapce. Nesouhlasí ani s náhradou škody. *ČT24*. 25. 8. 2023 [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/libereckykraj/3609903-vedouci-tabora-se-odvolal-proti-trestu-kvuli-utonuti-chlapce-nesouhlasi-ani-s>

Státní zdravotní ústav. *Prevence dětských úrazů* [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://szu.cz/tema/prevence-urazu-nasili-a-otrav/prevence-detskych-urazu/>

Státní zdravotní ústav. *Zdravotní rizika spojená s koupáním ve volné přírodě* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/827-zdravotni-rizika-spojena-s-koupanim-ve-volne-prirode>

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. *Internetová jazyková příručka* [online]. 2008–2024 [cit. 2024-01-15]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

Veřejný ochránce práv. *Stanovisko veřejného ochránce práv ze dne 29. 9. 2015* [online]. 29. 9. 2015 [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://www.ochrance.cz/uploads-import/ESO/7371_2014_zaverecne_stanovisko.pdf

Základní škola, Trutnov 3, Náchodská 18. *Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání : Montessori Trutnov* [online]. 2018 [cit. 2024-02-28]. Dostupné z:

<https://www.zsnachtu.cz/wp-content/uploads/2021/03/S%CC%8CVP-Montessori-Trutnov-2020.pdf>

4. Seznam použitých právních předpisů⁴²³

Císařský patent č. 946/1811 Sb. zák. soud., Obecný zákoník občanský.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Úmluva o právech dítěte (Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte).

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky.

Vyhláška č. 238/2011 Sb., vyhláška o stanovení hygienických požadavků na koupaliště, sauny a hygienické limity písku v pískovištích venkovních hracích ploch.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Vyhláška č. 505/2020 Sb., kterou se stanoví seznam znaleckých odvětví jednotlivých znaleckých oborů, jiná osvědčení o odborné způsobilosti, osvědčení vydaná profesními komorami a specializační studia pro obory a odvětví.

---

⁴²³ Není-li uvedeno jinak, jsou všechny předpisy v textu citovány ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu).

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních).

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách).

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

5. Seznam použité judikatury

Lopez v. McDonald's Corporation (1987) 193 Cal.App.3d 495.

Nález Ústavního soudu ze dne 15. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1587/15.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 15. 11. 1922, Rv I 254/22.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 5. 9. 1923, Rv I 438/23.

Rozhodnutí Nejvyššího soud Československé republiky ze dne 19. 4. 1928, R II 124/28.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 1. 6. 1928, Rv I 1412/27.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 30. 1. 1931, Rv I 1944/30.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 27. 11. 1953, Cz 311/53.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 17. 12. 1968, 3 Cz 57/68.

Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 11. 2010, sp. zn. 3976/05, Şerife Yiğit proti Turecku.

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 17. 10. 2018, sp. zn. 57 Co 109/2015.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 5. 1973, sp. zn. 9 Co 266/73.

Rozsudek Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 23. 12. 1987, 6 Cz 45/87.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1333/2001.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2003, sp. zn. 25 Cdo 214/2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2204/2008.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 4507/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3298/2012.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3552/2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 1091/2020.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2021, sp. zn. 25 Cdo 4536/2018.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 25 Cdo 3864/2020-II.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. 25 Cdo 1029/2021.

Rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 12. 10. 2022, sp. zn. 15 C 187/2021.

Rozsudek Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. 15 C 13/2022.

Rozsudek Okresního soudu ve Svitavách ze dne 6. 4. 2022, sp. zn. 5 C 177/2017.

Trestní příkaz Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 28. září 2016, sp. zn. 22 T 42/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4269/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2019, sp. zn. 6 Tdo 425/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2019, sp. zn. 25 Cdo 838/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2019, sp. zn. 6 Tdo 1309/2019.

Usnesení pléna Nejvyššího soudu ze dne 2. února 1954, Pls 1/53.

Wagner v. Planned Parenthood Fed'n of Am., Inc., 471 P.3d 1089, 2019 COA 26 (Colo. App. 2019).

6. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 192/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Neformální písemné sdělení Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem, odboru školství, kultury a sociálních věcí, sociálního oddělení, ze dne 9. 8. 2023.

Neformální písemné sdělení Městského úřadu Trutnov, odboru sociálních věcí, školství a zdravotnictví, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ze dne 24. 7. 2023.

Neformální písemné sdělení Městského úřadu Vrchlabí, odboru sociálního a zdravotního, oddělení sociálně právní ochrany, ze dne 21. 7. 2023.

Seznam příloh

Grafický přehled č. 1

Grafický přehled č. 2

Náležitý dohled nad nezletilými v občanském právu

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá civilní delikt ní odpovědností v právním řádu České republiky, a to konkrétně případy, kdy osoby dohlížející zanedbají náležitý dohled nad nezletilými. Práce vychází z relevantních ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Z tohoto zákona dovozuje, kdy je potřeba dohlížet nad nezletilými. Práce shrnuje, že režim civilní delikt ní odpovědnosti osoby dohlížející může nastoupit v případech, kdy nezletilý vystupuje jak jako škůdce, tak jako poškozený. Vedle občanského zákoníku práce reflektuje i příslušná ustanovení Listiny základních práv a svobod a Úmluvy o právech dítěte. V práci jsou představeny také další relevantní právní předpisy, zejména z oblasti práva správního.

Těžiště práce spočívá v analýze rozhodnutí soudů v České republice, které se již v minulosti opakovaně zabývaly případy zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými. Systematickou metodou jsou tříděna jednotlivá hodnotící kritéria zanedbání náležitého dohledu nad nezletilými. Práce specifikuje neostrý pojem náležitého dohledu tak, že by mělo jít o provádění dohledu náležitým způsobem; při uznávání individuality a zájmů osoby, nad níž je vykonáván; s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti a s ohledem na vztah osoby dohlížející a dohlížené. Těmto dílčím kritériím je následně věnována pozornost, a to zejména ve vztahu k případům, které byly již v minulosti soudy projednávány nebo u kterých lze založení civilní delikt ní odpovědnosti očekávat.

Dále práce dochází k závěru, že standard náležitého dohledu se v posledních 100 letech zpříšňoval a na osoby dohlížející byly plynutím času kladeny vyšší požadavky. V roce 2015 však vydal Ústavní soud ČR významný nále z, který podtrhuje význam ústavním pořádkem chráněných práv dětí a jejich rodičů. Celou práci prostupují dopady jednotlivých výchovných stylů na psychický vývoj nezletilých. Přílišná přísnost v hodnocení náležitosti dohledu by mohla vést osoby dohlížející, aby nad nezletilými dohlíželi tzv. hyperprotektivně. Takový způsob dohledu by však mohl mít v dlouhodobém horizontu negativní dopady na vývoj nezletilých. Práce dochází k závěru, že soudy by při rozhodování v těchto věcech měly brát ve větší zřetel také jiná hodnotící kritéria než pouhý bezprostřední dozor a více zkoumat, zda by případným rozsudkem o náhradě škody nebyla zasažena ústavním pořádkem chráněná práva dětí.

Klíčová slova: standard náležitého dohledu, nezletilý jako škůdce, nezletilý jako poškozený

Proper Supervision of Minors under Civil Law

Abstract

This thesis deals with tort liability in the legal system of the Czech Republic, specifically cases when supervisors neglect to exercise proper supervision over a minor. The thesis is based on the relevant provisions of Act No. 89/2012 Coll., the Civil Code. From this law, the thesis infers when it is necessary to supervise minors. The thesis summarises that the regime of civil tort liability of the supervisor may arise in cases where the minor acts both as a tortfeasor and as a victim. In addition to the Civil Code, the thesis reflects the relevant provisions of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms and the Convention on the Rights of the Child. The thesis also introduces other relevant legislation, especially in the field of administrative law.

The focus of the thesis lies in the analysis of decisions of courts in the Czech Republic, which have repeatedly dealt with cases of neglect to exercise proper supervision over a minor in the past. A systematic method is used to classify the individual evaluation criteria of neglect of proper supervision of minors. The work specifies the vague notion of proper supervision in such a way that it should be carried out in an appropriate manner; in recognition of the individuality and interests of the minor; with regard to specific conditions and objective possibilities; and with regard to the relationship between the supervisor and the minor. These sub-criteria are subsequently given attention, particularly in relation to cases which have been dealt with by the courts in the past or in which the establishment of tort liability can be expected.

The thesis further concludes that the standard of proper supervision has become more stringent over the last 100 years and that higher demands have been placed on supervisors over time. However, in 2015, the Constitutional Court of the Czech Republic issued a judgment ruling that highlights the importance of the constitutionally protected rights of children and their parents. The impact of different parenting styles on the psychological development of minors permeates the entire work. Excessive strictness in assessing the propriety of supervision could lead supervisors to supervise minors in a so-called hyperprotective manner. However, this type of supervision could have negative effects on the development of minors in the long term. The thesis concludes that courts should also take into account other evaluative criteria than mere immediate supervision when deciding on these cases and should examine more closely whether the children's constitutionally protected rights would be affected by a possible judgment on damages.

Key words: Standard of Care in Supervision, Minor as Tortfeasor, Minor as Victim